

prosvetni delavec

Zožen prostor

za dvojezično šolstvo na Koroškem

Avstrijski parlament je 8. junija 1988 izglasoval zakon o spremembi manjšinskega šolstva na Koroškem po scenariju, ki so ga pripravile nemško-nacionalistične sile s koroškim Heimatdienstom na čelu. Takšen je torej epilog večletnih političnih pritiskov Heimatdiensta in Svobodnjaške stranke na Koroškem, da bi razbili skupno dvojezično šolo na južnem Koroškem in potisnili učence, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku, v ločene oddelke.

Odslej bodo v prvih treh razredih osnovne šole oblikovali dvojezični oddelki, če bo k dvojezičnemu pouku prijavljenih več kot 7 učencev. Če pa bo prijavljenih k temu pouku manj kot 7 učencev, bo šolsko delo organizirano tako, da bo v mešanih oddelkih poleg dvojezičnega učitelja 14 ur poučeval še asistentni učitelj (za katerega ni potrebna dvojezična kvalifikacija). Kakšne organizacijske posledice bo prinesla ta sprememba v vsako šolo, bo mogoče videti jeseni. Koliko bo vplivala na število prijav k dvojezičnemu pouku in koliko bo zožila prostor, kjer je na južnem Koroškem na nekaj več kot 60 osnovnih šolah potekal dvojezični pouk, bo mogoče zvedeti v naslednjih letih. Koliko bo ta sprememba vplivala na prijavljanje k pouku slovensčine na glavnih šolah in koliko na vpis v Zvezno gimnazijo za Slovence, za zdaj lahko samo ugibamo.

Koroški Heimatdienst in Svobodnjaška stranka Koroške sta svoj predlog za spremembo manjšinskega šolstva na Koroškem po načelu tristrankarskega sporazuma, ki so ga glede odnosa do Slovencev sprejela Socialistična, Ljudska in Svobodnjaška stranka na Koroškem že leta 1976, uveljavila najprej v koroškem političnem prostoru, ko sta z referendumom prisilila k razpravi koroški deželni zbor in si pridobila soglasje Socialistične in

Ljudske stranke za tako imenovani »koroški pedagoški model«. Nato so skoraj enak predlog sprejeli tudi zvezni predsedniki strank na Dunaju (18. 11. 1987). Postopek v odborih parlamenta je prinesel le nekaj manjših, bolj »lepotnih« popravkov. Bistvo, to je ločevanje učencev po jezikovnih merilih, je uzakonjeno.

Obveljala je »pravica močnejšega«. V avstrijskem parlamentu so za odločitev o manjšinskem šolstvu prevladali politični, in ne pedagoški razlogi. Za strokovne utemeljitve, ki so jih poudarjali dvojezični slovenski učitelji, strokovnjaki z univerze v Celovcu in člani komiteja za obrambo dvojezičnega šolstva, v strankarskem mešetarjenju ni bilo prostora. Ko se je zdelo, da je tem strokovnim mnenjem prisluhnila zvezna pedagoška komisija, ki jo je sredi leta 1987 imenoval kancler Vranitzky in v kateri so sodelovali tudi predstavniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev, so njeno delovanje na hitro končali in za Slovence ugodnega »vmesnega poročila« v nadaljnji obravnavi niso upoštevali. Prav tako se niso ozirali na mnenje avstrijske demokratične javnosti niti na stališče eminentne rektorske konference na Dunaju.

Niso izpolnili zagotovil, ki sta jih kancler Vranitzky in zunanji minister Mock dala predstavnikom Jugoslavije in Slovenije. Niso se menili za proteste številnih organizacij, društev in posameznikov iz Slovenije, niti za peticije mednarodnih organizacij, ki so podprle boj koroških Slovencev za ohranitev skupne šole.

Takšen izid »boja mačke z mišjo« je bilo mogoče predvideti že takrat, ko so zvezni predsedniki strank novembra 1987 podpisali predlog za spremembo manjšinskega šolstva, kot so ga predlagale koroške stranke. V vrste predstavnikov slovenskih političnih organizacij in strokovnih združenj je spoznanje

o tem vneslo negotovost in dvome. Dotlej strnjena fronta za ohranitev obstoječe dvojezične šole se je začela krhati. Zveza slovenskih organizacij je še naprej odločno odklanjala predlagane spremembe, predstavniki Narodnega sveta koroških Slovencev in slovenski predstavniki na listi »zelenih« v avstrijskem parlamentu Karel Smolle pa so menili, da se je v trenutnem položaju bolj smiselno vključiti v parlamentarno razpravo in doseči vsaj neke izboljšave predlaganega modela, hkrati pa si s pripravljenostjo na dialog zagotoviti tudi razrešitev nekaterih drugih, že več let odprtih vprašanj (dvojezična trgovska akademija, dvojezična osnovna šola v Celovcu, finančna pomoč kulturnim društvom, vrtcem in glasbeni šoli).

Katera taktika je bila bolj pravilna, bo pokazal čas. Za zdaj nam je najmočnejše v zavesti trpko spoznanje, da osrednji organizaciji koroških Slovencev nista nastopili enotno; da je edini Slovenec v avstrijskem parlamentu Karel Smolle glasoval za predlagani model, večina njegovih strankarskih tovarišev - »zelenih« pa je glasovala proti predlaganim spremembam manjšinskega šolstva.

In vendar je zelo pomemben enoten nastop vseh slovenskih sil, da bi kljub novim zakonskim določbam in ob drugačnih organizacijskih izhodiščih zagotovili slovenskemu jeziku v osnovni šoli na južnem Koroškem takšno mesto, da bo s kakovostnim pedagoškim delom mogoče omiliti posledice političnih odločitev in zakonske določbe kar najbolj izrabiti za vpeljevanje učinkovitih, sodobnih oblik učenja. Jasno je, da se bo boj, ki je bil doslej predvsem stvar političnih predstavnikov, prenesel v bazo - med prebivalce južne Koroške, med učitelje v šolske zbornice, med starše in celo med učence. In vendar je ta boj nujen, v njem se bo prekalila življenjska sila slovenske narodnostne skupnosti; v takšnem boju se mali narodi potrjujejo in glasno izpovedujemo svetu svojo voljo do življenja.

MILENA MARKIČ

Med drugim preberite

- ALI PRIHAJA ROD SAMOZAVESTNEJŠIH UČITELJEV?, str. 2
- OB ZAKONU O PEDAGOŠKI SLUŽBI ŠE VELIKO NEJASNEGA, str. 3
- NA POTI VARČEVANJA PREHITEVANJE PREPOVEDANO, str. 4
- ZA BOLJŠE IZOBRAŽEVANJE UČITELJEV, str. 7
- NAKNADNI RAZPISI, str. 13

KAJ NAM BO PRINESLO NASLEDNJE ŠOLSKO LETO?

Bliža se konec pouka in že je čutili tisto značilno junijsko ozračje, ko se vsak po svoje, učitelji in učenci, prizadevajo za uspešen konec šole. To je tudi čas, ko se ozremo nazaj in presodimo, kaj smo dosegli v preteklem šolskem letu in katerih nalog in ciljev nismo uresničili. Je pa to tudi trenutek, ko se vprašamo, kaj nam bo prineslo naslednje šolsko leto.

Velikih sprememb in posebnih pretresov v slovenskem šolstvu v preteklem letu ni bilo. Še najbolj so se ostrila kopja ob osebnih dohodkih. Ti so se v preteklem letu izboljšali, nastale pa so velike razlike, ki povzročajo napetosti in slabo voljo. Svoj vir imajo v mnogih razlogih in nedodelanih merilih. Nejasno opredeljena tedenska ali letna obveznost učiteljev in drugih delavcev na šoli, različne možnosti posameznih šol, neurejeni notranji odnosi, še posebno pri delitvi osebnih dohodkov, slaba obveščenost, nepoznavanje resničnih razmer in tudi slabo vodenje so najpogostejši vzroki za mnoge težave, ki se porajajo v slovenskih šolah.

S kakšnim posebnim uspehom pri reševanju že znanih nalog v našem šolstvu se tudi ne moremo pohvaliti. Posebno boleče je, da stalno izobraževanje učiteljev od osnovne šole do univerze nikakor ne uspe. Neprestano se nam zapleta tudi ob učbenikih in posodabljanju učne opreme. Na mnogih fakultetah je učna oprema nemogoča. Dodajamo le še neurejene razmere na podiplomskem študiju, pa smo zapisali le najbolj splošne in znane težave, ki ostajajo naša skrb. Velik del krivde za neresena vprašanja je v pomanjkanju denarja, krivični pa bi bili, če ne bi priznali, da so vzroki tudi v našem ravnanju, ko marsikdaj vidimo le sebe in svoje koristi, pozabljamo pa na medsebojno odvisnost in skupno dobro.

Gospodarske in družbene razmere so se v zadnjem letu zaostrele. To po svoje vpliva na položaj šolstva. Kaj pomaga, če še tako zatrjujemo, kako pomembno vlogo imata izobraževanje in znanost, ko pa tega ne uresničujemo v življenju. Kožo je šolstvu v preteklem letu krojila zvezna intervencijska zakonodaja, pa tudi slovenska politika ji ni bila posebno naklonjena. Ni skrivnosti, da je v sisovskem organiziranju slovenskega šolstva marsikaj narobe. Krivde za to ne kaže iskati le v šolstvu, ki si takšnega načina delovanja ni samo izmislilo. Razlogi, da se učni programi neprestano širijo, da se pojavljajo novi učni programi, da se izsiljujejo novi oddelki na srednjih smereh in nove smeri na visokošolskem študiju, zahteve po podaljšanju študija, zahteve po prehajanju višjih šol v visoke in druge podobne zahteve pogosto izvirajo iz načina financiranja. Svobodne menjave v izobraževanju ni in je v resnici ni bilo. V skupščinah izobraževalnih skupnosti odločamo o že odločenem, vsaj kar zadeva denar. Razne širitve programov so bile le način, s katerim so si enkrat eni drugi izbojevali boljši kos omejene pogače. Takšni vplivi pa onemogočajo vsako resno in strokovno utemeljeno načrtovanje v šolstvu. Kako neka družba gleda na izobraževanje, vsaj nekoliko kaže delež družbenega proizvoda, ki ga namenja iz družbenega v ta namen. Da je ta v Jugoslaviji sramotno nizek, ni neznano. Tudi v Sloveniji se ne moremo hvaliti, saj je precej nižji kot v državah s podobno stopnjo razvitosti, kot je naša.

Z veliko zaskrbljenostjo in negotovostjo se sprašujemo, kaj nam bo prineslo novo šolsko leto. V maju so bili sprejeti zvezni intervencijski zakoni, ki določajo sredstva za splošno in skupno porabo. Razlika je zdaj ta, da so ta sredstva določena s številčno vrednostjo. Vsaka republika sama razdeli ta denar med interesne skupnosti, kamor spada tudi izobraževanje, in med druge uporabnike družbenih sredstev. Do zdaj še ni znana višina sredstev za izobraževanje v tem letu. To povzroča hude težave pri razporejanju sredstev, saj ni mogoče pripraviti letnega načrta. Upajmo, da bo republiška skupščina na junijskem zasedanju določila ta sredstva, sicer bo že tako nenormalno delovanje Izobraževalne skupnosti Slovenije povsem nemogoče. Le v tem primeru bi lahko na juljski skupščini ISS sprejeli načrt in ukrepe, ki naj usmerijo v čim bolj smotrno uporabo danega denarja. Da bo denarja premalo, je gotovo. Vprašanje je le, ali bo manjkalo 20 ali 30 ali celo več milijard dinarjev. Za kolikor toliko normalno delovanje bi ISS v tem letu potrebovala vsaj 310 milijard dinarjev. Primerjajmo to z lanskim letom, ko so bila ta sredstva dobrih 130 milijard dinarjev. To so sredstva, ki omogočajo le uresničevanje dozdajšnjih nalog.

Količina denarja za izobraževanje je torej omejena in bo strogo določena. Prav tako so omejeni osebni dohodki, ki smejo biti za celo letošnje leto večji le za 119% v primerjavi z lanskim letom. Dnevna rast cen kaže, da se bodo materialni stroški povečali za precej več kot celotna sredstva. Da bo podoba popolnejša, povejmo še, da se je število zaposlenih v preteklem letu v usmerjenem izobraževanju povečalo za dobra 2%. Prav tako so se s prenovo programi v srednjem izobraževanju povečali za približno 4% in v visokem izobraževanju za približno 8%. Vse skupaj resno ogroža osebne dohodke v šolstvu. Če se ne bomo vsi skupaj resno in celostno lotili ukrepov, ki naj ustavijo negativne pojave v šolstvu, potem se nam bo ponovno zgodilo to, kar se je dogajalo v preteklosti. Obveznosti se bodo povečale, osebni dohodki bodo zaostajali, prava cena storitve se bo še nadalje manjšala. Ukrepi, ki jih bosta predlagala odbor za osnovno izobraževanje in odbor za usmerjeno izobraževanje na junijski skupščini, bodo v javni obravnavi do skupščine v mesecu juliju. Njihov namen je zavarovati učitelja in čim manj prizadeti preostale dele v šoli. Ko bomo kritično obravnavali predloge, ne pozabimo, da rešujemo celoto in da posamezni ugovori in predlogi, ki rešujejo le posamezne probleme, niso dobri.

PETER VENCELJ

Claude Monet: Obala, 1868

dogodki
novosti

Iskanje vsebine STM

Novo življenje starega predmeta

Od predmeta samoupravljanje s temelji marksizma (STM) smo si 1974, takrat smo ga avtorji v srednješolske predmetnike, veliko obetali. Skušnje iz tih let pa so bolj slabe kot dobre. Posebnih pohval STM nisimo nikoli dali. Sprva so bile kritike namenjene neprimerno usposobljenim učiteljem, na jubilejnim desetem kongresu slovenske mladine 1978 v Novi Gorici pa so mladi opozorili, da je predmet preveč teoretičen, oddaljen od družbene prakse in da premalo upošteva sodobna družbena dogajanja. Zdaj so dvomljivi zlasti vsebina in učni smoti predmeta; nekateri menijo, da je vse skupaj preveč dogmatično, ideologizirano, zmedeno, režimsko in podobno.

Vse to je spodbudilo strokovnjake k pripravljanju nove zasnove predmeta. Kakšna bo preoblika STM, za zdaj še ni znano, čeprav razpravljajo o tem na vseh ravneh.

Lani ustanovljena Skupina za obdelovanje šolskega polja pri RK ZSMS se je predruženja predmeta STM lotila zelo zares. Da so v začetku letošnjega maja objavili predlog novega programa v prilogi Mladine Prizma in pogledi, je največje pripomogel Slavko Gaber, učitelj STM iz Škofje Loke. Ta je novi program tudi predstavil na sestanku Sekcije za vzgojo in izobraževanje pri Marksističnem centru CK ZKS, ki je po dogovoru s Svetom za vzgojo in izobraževanje pri RK ZSMS organizirala o tem razpravo (31. maja letos).

Predloženi program načrtuje zahtevnejši predmet z drugačno vsebino od zdajšnjega. Skupne vsebine, sklep o civilni družbi in državljanski vzgoji, poglavja iz politične ekonomije in psihoanalize predstavljajo široko paleto znanja, ki naj bi ga srednješolci obvladali, zato omenjeni program poimenujejo včasih kar »omnibus«. Ta naj bi bil izziv za učitelje in učence.

Razpravljalci, med temi je bilo veliko priznanih univerzitetnih profesorjev, so presojali predlagani predmetnik zelo različno, večina pa z njim ni bila preveč zadovoljna. Ni jasno, so dejali, zakaj so nekatera področja sploh uvrščena v program (npr. psihoanaliza). Morali bi jih bolj znanstveno utemeljiti. Mnenje, da so s predlaganimi temami lahko zadovoljni le mladi, ki živijo v tako neprimernih okoliščinah, kakršne so trenutno pri nas, je sicer zbadljivo, obenem pa opozarja, da moramo program skrbno pretehtati. Snov, ki naj jo STM obsega, bi morala biti hrbenica družboslovja, predvsem v tistih srednjih šolah, ki so bližje nekdanjim poklicnim.

Se zmeraj pa ni razčisteno, kaj spada v standard družboslovnih predmetov in kaj ne.

Stari program STM je bil sicer s fanfarami vpeljan v srednješolsko izobraževanje kot nov, svez predmet (zdaj pravijo, da je to »enolončnica« s preveč sestavinami), videti pa je, da bodo na fare spremljale tudi njegove skorajšnji pokop. Vendar spoznanje nekaterih razpravljalcev, da v programu Skupine za obdelovanje šolskega polja niso upošteevane nove teorije (v poglavjih o civilni družbi in državljanski vzgoji je spremenjeno le ideološko-politično načelo), ni obetavna.

Večini ne ugaja ta tako imeno-

vani omnibus. Če bi ga sprejeli, bi mu še zmeraj lahko očitali, da v njem ni dovolj tem iz socialne psihologije, politične ekonomije, o javnomnenjskih procesih, ekologiji, vloži Slovencev v Jugoslavijo, predvsem pa je premalo pozornosti namenjene sistemu, v katerem živimo in delamo. Pravijo, da je sicer zelo lepo, da bi radi mlade poučili prav o vsem, vendar je to v praksi težje izpeljati. Najbrž bi dosegli prav nasprotno. Nekateri menijo, da bi bilo pametnejše STM razbiti na klasične predmete, kot so sociologija in filozofija in še kaj – vsaj v štiriletnih srednješolskih programih. STM, kakršnega poznamo do zdaj, je že izčrpan, zato je tudi nezadovoljstvo čedalje večje. Še zmeraj pa se najdejo učitelji, ki skušajo iz predmeta potegniti največ in najboljšo. Takšnih je seveda malo, žal je več tistih, ki obravnavajo predmet bolj formalistično. To lahko podkrepi s podatkom, da je v Sloveniji le 57 odstotkov učiteljev STM ustrezno izobraženih (v Ljubljani samo 31 odstotkov, v Celju pa še manj – 16).

V javnosti se je razširilo tudi prepričanje, da je študij STM nekakšno pribežališče »grešnikov«, torej tistih, ki niso »za kaj drugega«.

Razpravo na Marksističnem centru je popestrila svetovalka z Zavoda SRS za šolstvo in predstavila z anketo zbrana mnenja praktikov o predloženi zasnovi predmeta. In kaj pravijo? Zbegani so, ker ne vedo, kakšni so cilji predmeta. Trdijo, da le z vsebino smotri še zdaleč niso opredeljeni. Učitelji imajo vtis, da bi bil tak predmetnik prezahaven za mladino med petnajstim in devetnajstim letom. Ne strinjajo se tudi, da bi predmet ohranil dozdajšnje ime. S tem so se strinjali tudi drugi navzoči na sestanku in pristavili, da tudi naslov. Onstran samoupravljanja s temelji marksizma, pod katerim je Skupina za obdelovanje šolskega polja v Mladini priložila objavila predlog programa, ni najprimernejši. Po njihovem mnenju bi temu predmetu bolj ustrezalo ime temelji družboslovja.

Ne glede na to, kako se bo razpletlo iskanje smotrov, vsebine in imena staro-novega predmeta, pa bi morali prenovljeni program vpeljati postopno, sprva poskusno.

LUČKA LEŠNIK

POPRAVEK

V članku Načela vse bolj daleč od resničnosti, objavljenem v prejšnji številki Prosvetnega delavca, sta pri prevodu nastali napaki, ki spreminjata smisel besedila. Popravljamo ju takole:

1. V prvem stolpcu se prvi stavek prvega odgovora pravilno glasi: »Pred dvema letoma res nismo pričakovali, da bosta gospodarska in družbena kriza tako dolgotrajni, še posebno, ker je leto dni prej kazalo, da se bo poslabšanje zaustavilo.«

2. V tretjem stolpcu, v 49. vrsti, se del stavka pravilno glasi: »... kajti tudi najnovejši ukrepi za uresničevanje pravkar sprejete »stand by« dogovora z Mednarodnim denarnim skladom predvidevajo, da...«

Tovarišu Borisu Lipužiču, avtorici članka in bralcem se opravičujemo.

Ali prihaja rod samozavestnejših učiteljev?

Po posvetu o usposabljanju razrednih učiteljev

Pedagoška akademija v Ljubljani je s posvetom o usposabljanju razrednih učiteljev (2. in 3. junija letos) oznamovala štirideset letnico svojega nastanka in pomemben prehod z višješolskega na visokošolski študij. Posvet prinaša veliko koristnih pobud ne le za delavce Pedagoške akademije iz Ljubljane, temveč tudi za vse druge, ki se ukvarjajo z usposabljanjem razrednih učiteljev, so ob koncu ugotavljali strokovnjaki. Podobna srečanja naj bi se organizirali – morda že prihodnje leto o delovanju razrednega učitelja.

Po uvodnih referatih so udeleženci nadaljevali delo v štirih skupinah. O čem so razpravljali in kaj pomembnega so ugotovili, povzemamo iz poročil, ki so jih na sklopnem delu posveta predstavili vodje delovnih skupin.

Prva delovna skupina, ki jo je vodila Cveta Razdevšek Pučko, je obravnavala vprašanje študija razrednega pouka. Poudarili so, da moramo vzgajati domiselne, svobodne, samozavestne in ustvarjalne učitelje. Takšni pa bodo lahko le, če bodo tudi dobri strokovnjaki. Ugotavljali so, kolikšno svobodo ima učitelj ob predpisanih učnih načrtih: splošni glavni cilji so določeni, le pot za njihovo uresničevanje lahko išče in najde učitelj, za to mora biti dobro usposobljen, nujna pa je tudi avtonomnost in odgovornost šole in učitelja.

Dejali so še, da so zdaj pogrešali matični razvojni oddelek za razredni pouk. V visokošolskem študiju morajo študentje imeti čim več možnosti za doživljanje učiteljeve vloge – le teorija za to ne zadošča. Razpravljali so še o strokovnem spopolnjevanju učiteljev, zasnovo zanj že nekaj časa uspešno pripravlja Svetovalni center za mladostnike, otroke in starše v Ljubljani. Pri svojem delu upoštevajo spoznanje, da je nekateri učiteljeve lastnosti mogoče oblikovati ne le v dodiplomskem študiju, temveč tudi s stalnim strokovnim spopolnjevanjem.

Veliko razpravljalcev je bilo tudi v drugi delovni skupini (vo-

dila jo je Sonja Žorga ob pomoči Mojce Peček). Ukvarjali so se z vprašanji osnovnošolskega otroka. Spregovorili so o vsem pogostejšem trpinčenju otrok, o otrocih s posebnimi težavami (nižje intelektualne zmogljivosti, slabši sluh, težja vzgojna vodljivost) in o nadarjenih učencih in o težavah v zvezi s kognitivnim razvojem otrok, o prožnih prijemih pri učenju branja, oblikovanju učenčeve predstave o sebi (samopodobe). Učitelj se nemalokrat znajde ob kopici problemov, ki jih ne more sam razrešiti, zato je nujno, da se o tem posvetuje v svojem kolektivu ali pa poišče pomoč strokovnjakov v Svetovalnem centru in drugje.

Več časa bi morali nameniti tudi dodatnemu usposabljanju učiteljev za delo v različnih prostorskih dejavnostih, v kombiniranih oddelkih in oddelkih podaljšanega bivanja, opozorili pa so tudi še na pomanjkljivo psihološko znanje učiteljev (predmetov iz psihologije je med študijem kar nekaj, vendar je premalo tovrstne prakse, zato naj bi študentje več sodelovali s Svetovalnim centrom in s podobnimi ustanovami ter spoznavali njihovo delo). In še na nekaj so opozorili udeleženci druge skupine: ni dovolj le, da se prihodnji učitelji naučijo, kako je treba ravnati z učenci. Enako pomembno je, da znajo (predvsem v težavnih okoliščinah) »ravnati sami s seboj«.

Študentje razrednega pouka bi se morali zavedati, kako po-

sebenno je sodelovanje s starši. Pedagoško delo je lahko zares uspešno le, če je učitelj pri vzgojo-izobraževalnem delu povezan tudi z njimi.

Delo skupine, ki je obravnavala pouk materinščine in realij, sta usmerjala Viktor Majdič in Janez Ferbar. Nekateri je vznemiril in prizadel pavšalni očetek o preveliki pasivnosti razrednega učitelja v šoli in zunaj nje. Menili so, da je šola pač odsev družbenih razmer in da je treba precej krivde za pasivnost iskati v učiteljevem občutku nemoči ob spoznanju, da s svojimi mnenji in predlogi ne more bistveno vplivati na spreminjanje razmer in odpravljanje zdajšnjih slabosti. Pa tudi moralno in denarno ga nihče ne spodbuja, da bi opravljal svoje delo bolj zavzeto in kakovostno. Zato so predlagali (ni bilo prvič), naj končno tudi osnovnošolskemu učitelju omogočimo ustrezno napredovanje. Študentje naj bi ob strokovni izobrazbi in pedagoško-didaktični usposobljenosti pridobili tudi primerno strokovno in stanovsko samozavest, ki je dananjim učiteljem primanjkuje.

Velikokrat pozabljamo, kako pomembna je pri pouku motivacija, so opozorili, zato ne bi bilo narobe, če bi poleg tako imenovane minute za zdravje v razredih vpeljali še minuto za radovednost.

Gojiti kulturo vedenja in komuniciranja

Kako zelo nizka je jezikovna raven na strokovnih izpitih, so ugotavljali tisti, ki imajo skušnje s tega področja. Ker učitelji ne poznajo bistva jezikovne zvrstnosti, zlasti socialne, se dogaja, da učitelji pri pouku nefunkcionalno prehajajo iz ene zvrsti v drugo, da se zgubljajo med zbornostjo in splošno pogovor-

nostjo, med pogovornostjo narečnostjo, med položajem, dopuščajo ali celo zahtevajo splošnega pogovornega jezika, govornim položajem, primernostjo za uporabo slenga ipd. Bolj nujno bi morali gojiti tudi kulturo vedenja in komuniciranja med učitelji in učenci, so poudarili.

Kar se tiče realij, je bilo v povojnem obdobju narejeno malo dobrega. Razen učenega črta, ki se je prepogosto spreminjal, ni dobil učitelj skoraj nič.

Delovna skupina, ki je obravnavala vzgojne predmete, se ukvarjala s širjenjem kulture med mladino (moderator je bil Metka Petkovšek): glasbeno-kulturne likovne, gibalne, estetskega izražanja, tehnično-telesne in morda še katere druge kulture, ki človeka bogati in daje polnost in smisel njegovemu življenju. Priznani strokovnjaki umetniki, raziskovalci in učitelji iz prakse so razpravljali predvsem o načinu, kako pripravljati prihodnje učitelje za vodenje stih dejavnosti v šoli, kjer otrok lahko svobodno izraža, razvija svojo ustvarjalnost, do možnosti za uresničevanje posebnih vzgojno-izobraževalnih programov. Razpravljalci so ugotovili, da je teoretična, umetniška in motorična pripravljenost kandidatov za študij profesorja za razredni pouk zelo slaba. Zato predlagajo, naj bi od osnovne šole odkrivali in razvijali posebna nagnjenja in sposobnosti otrok ter jih že zgodaj usmerjali v učiteljski poklic.

V šolah bi morali imeti tudi več razumevanja, ko gre za zamujavo učiteljev za to področje med posameznimi razredi. Z radi varnosti pri delu bi morali biti marsikdaj navzoča ob učiteljih razredni učitelj in strokovnjak. Tudi za to bi morali bolj poskrbeti.

PEDAGOŠKO – ANDRAGOŠKI DNEVI 88

Psiholog ugotavlja, pedagog popravlja

Identiteta pedagogov v vzgojno-izobraževalnih ustanovah in novi programi študija pedagogike – to je bila tema omizja na pedagoško-andragoških dnevih (6. in 7. junija letos), ki jih pripravlja oddelek za pedagogiko na ljubljanski Filozofski fakulteti vsako leto.

O tem, ali je zdajšnji študij pedagogike primernejši od prejšnjega, so imeli udeleženci omizja različna mnenja. Pa tudi vprašanje njihove poklicne identitete ostaja še naprej aktualno.

V novih programih imajo študentje pedagogike bistveno več skupnih predmetov, kot so jih imeli, namesto prejšnjih usmeritev (šolske, domske in andragoške) so zdaj le izbirni predmeti (študentje izbirajo med štirimi skupinami: predšolsko, šolsko, domsko in andragoško). Zanje je v tretjem letniku na voljo trideset ur, v četrtem pa sto dvajset. Po novem je delovna praksa za študente obvezna v drugem, tretjem in četrtem letniku (prej le v zadnjih dveh), ni pa še povsem jasno, ali naj jo opravljajo na izbranem področju, ali kjerkoli.

Zakaj pravzaprav novi programi? Pravijo, da želijo z njimi bolj poenotiti študij. Po starih programih je bila preveč očitna delitev študentov po usmeritvah, ki so si jih izbrali v tretjem letniku. Študij po novem pa naj bi usposobil diplomante, da bodo zmogli delati na kateremkoli pedagoškem področju.

Za omizjem so obravnavali anketo, ki so jo udeleženci pedagoško-andragoških dnevov izpolnjevali dan poprej. Nekdanji diplomanti nimajo enotnega mnenja o tem, katero obliko študija bi kazalo razvijati v prihodnje, vendar jih je največ za dvopredmetni študij, kjer je mogoča pedagogika kot predmet A ali B v povezavi s čimerkoli. Tako je bilo doslej (pedagogike ni bilo mogoče povezovati le s psihologijo, ker je tako odločila pred leti katedra za psihologijo), po novem pa pedagogike kot predmeta B ni mogoče več študirati. V komisiji, ki je odgovorna

za program študija pedagogike, razmišljajo, da bi usmerjali mladino ob vpisu pri izbiri vzporednega predmeta – najprimernejši so osnovnošolski predmeti (npr. jeziki, zemljepis ali zgodovina). Zakaj? Da pedagog vsaj na enem področju temeljito spozna učiteljevo delo, ne pa zato, da bi se naučil učiti.

Dozdajšnje skušnje kažejo, da sta si kar dve tretjini študentov pedagogike izbrali za drugi predmet sociologijo. Marsikdaj je slišati, da je to najmanj zahtevna povezava. Navzoči pa se s tem niso strinjali. Pravijo, da študij pedagogike obsega premalo socioloških predmetov, zato je takšna izbira razumljiva. V ankete so tudi zapisali, da je na urniku še zlasti premalo psihologije, da bi med oblikami študijskega dela želeli predvsem več vadbe za posamezne poklicne spretnosti in več strnjene prakse.

Razpravo o tem, kateri študij je najprimernejši ob pedagogiki, je pomiril zdajšnji ravnatelj ene od slovenskih srednjih šol: »Pred več kot petindvajsetimi leti je vpisal tako imenovano najlažjo študijsko povezavo na Filozofski fakulteti. Dejal je, da mu je pri tem, da se je znašel pri vzgojno-izobraževalnem delu pomagalo predvsem učiteljske, in ne Filozofske fakultete.«

Letošnji pedagoško-andragoški dnevi so sicer že za nami, to pa ne velja za iskanje »identitete« naše pedagogike in pedagogov. Kriza identitete pedagogov je povezana s podobno krizo, drugi kakršno doživljajo delavci po šolah. Katere so tiste

posebnosti pedagoškega dela, po katerih naj bi se razlikoval od drugih strokovnjakov, zaradi katerih naj se uveljavlja in je (naj bo) potreben? To so bila osrednja vprašanja pogovorov za omizjem. Težave pomaga odkrivati in jih preučevati tudi psihologija, v pedagogiki pa gre za dejanje in ukrepe, so rekli.

O tem da je pedagogika uporabna, in ne temeljna znanost, so govorili nekateri že marca, na kolokviju o identiteti pedago-

gike na Pedagoškem inštitutu. Med bolj in manj vidnimi strokovnjaki s tega področja pa je zmeraj veliko nepojasnjenega. Da bo drugače, naj poskrbi za ustanovljeno Društvo slovenskih pedagogov, so predlagali udeleženci omizja, in organizira psvet o tej problematiki.

Ali se nam za jesen torej obeta posvet o že večkrat obravnavani temi z novim, vznemirljivim naslovom?

LUČKA LEŠNIK

Podelitev LEVSTIKOVH NAGRAD za leto 1987

V torek, 31. maja, so v okrogli dvorani Cankarjevega doma znova podelili nagrade založbe Mladinska knjiga, ki so spodbudila in priznanje literarnemu, poljudnoznanstvenemu in likovnemu ustvarjanju za otroke in mladino – predvsem zato, da bi postalo izdajanje mladinskih knjig stalnica v založniškem programu.

Mladinska knjiga – njen toz Založba in založniški svet – je nagradila za izvirno leposlovje NIKA GRAFENAUERJA, za njegovo knjigo Majhnica, »za pravljico o duhovno razgibanem potovanju krhke deklice proti deželam odraslega človeka«. Žirija – Milan Dekleva, Boris A. Novak, Tone Partljič, Dane Zajc in Aleš Berger – se je odločila zanjo, ker pomeni knjiga »prelomnico v slovenskem pravljicarstvu in pripovedništvu za otroke, saj vnaša v narativni postopek doslej neznan domišljjski naboj, ki je podan z izbrušenim, lirčno obarvanim jezikom. Dogajanje razgrinja pred bralcem enega izmed najbolj izvirnih in umetniško dovršenih zemljevidov dežel, ki jih ni. Kljub vsej fantazijski svobodi pa te pravljice omogočajo tudi globok in natančen pogled v razmerja naše vsakdanje resničnosti.«

Nagrajenec za izvirno mladinsko poljudnoznanstveno literaturo je SAMO KUŠČER. Žirija: mag. Seta Oblak, Anka Prestor,

Marinka Svetina, mag. Fran Žagar in Draga Tarma – ga nagradila za knjigo Logo in računalnik, in sicer »za njegov prispevek k izobraževanju mladine v računalniški znanosti«. Svoje odločitve je utemeljila tako: »Knjiga razlaga svet računalništva tako domiselno, da postane mikaven in razumljiv tudi mladim bralcem brez posebne predznanja. Logo in računalnik je pravzaprav računalniška abeceda o vseh pomembnih delih človeka in njegovem delovanju. S prispodobami, vzetimi vsakdanjega življenja in neposrednih učenčevih izkušenj, knjiga nazorno pojasnjuje zahtevne znanstvene pojme in zapletene elektronske procese na otrokom dojemljiv način.«

Nagrajeni ilustrator, ki ga izbrala likovna žirija (Marjan Tšar, Milan Butina, Brane Kovar, Andrej Trobentar in Niko Grafenauer) za ilustracije k besedi Guliver med prilikavci, je DR. ŠAN PETRIČIČ. Njegove ilustracije »so primer redkokdaj sežežne skladnosti med literarnim in likovno predstavitevjo iste vsebine. Petričič ni sledil doslej običajnim upodobitvam velikana po njem gomazečih prilikavcev ampak je postavil v ospredje samo prizorišče. Guliverja nikoli ne vidimo scele, marveč le prečunano v izbranih podrobnostih.«

VLASTA KUNEJ

OB ZAKONU O PEDAGOŠKI SLUŽBI ŠE VELIKO NEJASNEGA

Skrajni posegi se v šolstvu ne obnesejo

Z najrazličnejšimi zakoni imajo pri nas že veliko skušenj. To pa še ne pomeni, da nam gresta priprava in spreminjanje le-teh zmeraj hitro od rok. Pedagoška javnost to dobro ve: novi Zakon o pedagoški službi snujemo domala že pet let. Kolikor dlje ga pripravljamo, tem težje je uskladiti in upoštevati vse pripombe, ki se kopičijo s številnimi razpravami o pedagoški službi. Do zdaj smo to področje urejali z Zakonom iz leta 1974, med vzroki za spremembo le-tega pa piše, da razvojno in raziskovalno delo v vzgoji in izobraževanju ter pedagoški nadzor niso usklajeni s sistemskimi spremembami, še zlasti ne z novimi pristojnostmi izobraževalnih skupnosti in Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje. Na novo bi morali urediti opravljanje razvojnega in svetovalnega dela v vzgoji in izobraževanju, pa tudi nadzoru v predšolski vzgoji, osnovnem in srednjem izobraževanju bi morali nameniti več pozornosti. Tako je Izvršni svet slovenske skupščine lansko pomlad predložil v obravnavo predlog spremembe zakona o pedagoški službi, ki je predvideval enotnost svetovalne, nadzorne in razvojne vloge pedagoške službe. Preden so predlog urstili na dnevni red skupščine SRS, so o njem med drugim spregovorili tudi na seji Družbenega sveta SRS. Ugotovili so, da je usklajen z izhodišči in da je združljivost vseh treh funkcij sprejemljiva. Temu je oporekal le predstavnik mladine in dejal, da bi morali smisel te tako imenovane troedinosti temeljito preučiti.

In kakšna je bila nadaljnja usoda predloga? Zbor združenega dela in zbor občin skupščine SRS sta ga sprejela, skupščina Izobraževalne skupnosti (kot tudi pristojni zbor) pa ne.

Po poti usmerjenega izobraževanja

Predlog za rešitev vprašanja pedagoške službe je gotovo gradivo, ki terja temeljit poglobljen razmislek, to pa ob tej priložnosti ni mogoče. Vzrokov za tak razmislek je več. Shematično bi jih bilo mogoče strniti v pedagoško-doktrinarne in pravno-politične.

Prvi in drugi opozarjajo, da je bil predlog zakona o pedagoški službi povsem neustrezen, ker hoče šolo urejati z državnega položaja, tako da učitelja neprestano nadzira, mu gleda pod prste in tisto, kar je bistveno: učitelja se hoče s tem spraviti v ideološki jopič marksistično usmerjene vzgoje in izobraževanja. Vse to pa je okrašeno z mišljenjem, da je vzgoja in izobraževanje posebnega družbenega pomena. Po tem mišljenju je Zavod SRS za šolstvo v zadnjem dobrem desetletju in pol predvsem ali samo pedagoško nadziral, povsem pa je zanemaril raziskovalno in svetovalno delo. Sreča, da se je pedagoški kritični um, osredotočen predvsem v šolski svetovalni službi, temu upiral, sicer bi država zatrla sleherni poskus znanstvenega mišljenja. In vse to smo počeli, čeprav smo vedeli, da je tudi druga učinkovitejša pot: stalno strokovno in pedagoško usposabljanje, za kar so zakonsko obvezane kadrovske šole in slovenska izobraževalna skupnost.

To je seveda namenoma karikirano prikazano, sorazmerno množično razširjeno mnenje, ki bodisi hote ali ne hote noče upoštevati izmed množice dejstev vsaj tale:

- Da je šola živ organizem, ki deluje v družbi in se na poseben način odziva na njene usmeritve. Vsakršne – tudi najbolj pozitivne – sprejema z dvomom. To je seveda škoda, toda tudi najbolj radikalnim se zna izviti iz primeža pokrstitvskih raztezalnic. Pod enim pogojem: da je v šoli ostalo še kaj pokončne hrbtnice, znanja in razumevanja za mladostniško radovednost, da ne zapišem za današnji čas nekoliko čudne misli: ljubezni do mladega človeka, ki ni tak, kakršna je naša idealna predstava o mladih, željnih znanja, je pa po svojem človeškem bistvu usmerjen naprej, k boljšemu, tehnološko, in upam tudi etično višjemu. In tak mora biti ne le naš zaveznik, temveč naš sodelavec.

- Da bi, ko delamo iz Zavoda SRS za šolstvo nekakšnega državnega ideologa, inšpektorja in sploh tistega, ki v kali zatre vsakršno učiteljevo strokovno ustvarjalnost, pripisujemo pa mu še druge naglavne grehe, morali razmisliti o frekvenci vsega tega, o morebitnih redkih slabih inšpektorjih in mnogih dobrih svetovalcih, in tudi raziskovalcih, o tem, kaj je bilo pred desetletjem in pol in kaj je danes. O kadrovanju za to delo in o denarnih ter drugih spodbudah, ki so že nekaj časa slabše kot v šolstvu.

- Da se v šoli posebno negativno kažejo posledice dogovorno-voluntaristične gospodarske politike. Ta je najbolj sovražna znanju. In če deluje tako politika skoraj pol stoletja, tako kot pri nas, če ustvarja nesmiselne situacije, da glavni direktor velikega podjetja z eno potjo v Beograd »ustvari« več kot pet doktorjev znanosti, potem je hudo sprenevanje, če mislimo, da tega v šolstvu ni in da vsi šolniki hlastajo po novem znanju, ker ga morajo vsak dan velenjevati v pouk, saj tako zahteva gospodarstvo.

- Zakon o pedagoški službi je s svojim pojavom, posebno z nekaterimi poznejše sicer opuščenimi rešitvami, sprožil plaz najbolj nevarnih problemov usmerjenega izobraževanja. Le-ti so se kopičili kar nekaj let in predlog zakona je bil najbolj priročen ventil za sprostitve vsaj dela visoke napetosti, čeprav njegov padelec v Izobraževalni skupnosti Slovenije ni rešil nobenega problema, nasprotno: sprožil je nekaj novih.

- Je pa sprožil tudi razmišljanje o novi zasnovanosti pedagoške službe. Nastal je tako imenovani alternativni predlog, ki ima veliko dobrih zamisli. Te so celo nekako skladne, dokler ostajajo zgolj na papirju in jih ne postavimo v resničnost. Zagate se sprožajo ob poskusu operacionalizacije. In še ena načelna pripomba: po radikalnosti zamisli nekako z drugega konca spominjajo na uvedbo usmerjenega izobraževanja. Korenita kritika vsega obstoječega in dozdajšnjega, ker da je državno, razpustitev Zavoda SRS za šolstvo, ustanovitve pedagoškega centra, prehod k izrazito funkcionalnemu organiziranju, ker je vsaka institucija a priori okostenela in se nagiba k državi, dosledna in dokončna ločitev razvojnega in svetovalnega dela od pedagoškega nadzora.

Kaj me moti pri tem predlogu?

- Sklicevanje na samoupravo in stroko, ločeno od politike, je nekako pozorno. Sem za samoupravo in za bistveno večjo besedo stroke, toda eno in drugo je treba natančneje opredeliti. Trditi, da je prenovljene programe srednjega šolstva npr. vsilila država ali partija, ni miselno produktivno, kot ni smotno trditi, da je stroka sterilna, ker se je prisiljena udejstvati politiki.

- Mislimi, da bo funkcionalno organiziranje pedagoške službe kot deus ex machina odpravil vso nejevoljo učiteljev, je iluzija. Šolstvo se mi zdi vendarle preveč resna zadeva, da bi se šli danes take eksperimente. Predvsem, ker se mi zdi da je mogoče tudi v instituciji zagotoviti sodelovanje vseh pomembnih dejavnikov.

Izid je potrdil mnenja mnogih, ki so trdili, da so takšne kompromisne rešitve le izhod v sili.

V Izobraževalni skupnosti Slovenije so sklenili, da bodo pripravili drugačen predlog, zato so ustanovili posebno delovno skupino. Leto dni je že minilo, zadeve o pedagoški službi pa še zmeraj niso jasne, čeprav je predlog za rešitev vprašanja pedagoške službe Delovna skupina pri Izobraževalni skupnosti Slovenije končno pripravila.

In kakšne so možnosti za njegovo uveljavitev? Glede na različna mnenja (tudi v Izobraževalni skupnosti Slovenije) ne moremo ničesar trditi. Pa tudi domnevati karkoli je težko: stari zakon razmejuje svetovalno, razvojno in nadzorno nalogo, lani je prevladalo mnenje, da jih je treba združiti, zdaj so spet nezdružljive, jutri...

Za mnenje o zakonu o pedagoški službi, zlasti še o novem predlogu, smo povprašali **Staneta Čehovina**, namestnika predsednika Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, **Viktorija Gorjupa**, vodjo delovne skupine, ki je pripravila Predlog za rešitev vprašanja pedagoške službe, **Bogdana Kavčiča**, predsednika Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje, **Romana Lavtarja**, predsednika Sveta za vzgojo in izobraževanje pri RK ZSMS, **Jožeta Miklavca**, izvršnega sekretarja CK ZKS, **Petra Vencelja**, predsednika Odbora za usmerjeno izobraževanje skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije, **Petra Winklerja**, direktorja Zavoda SRS za šolstvo in **Nika Žibreta**, predsednika Izobraževalne skupnosti Slovenije.

- Sprejemam zamisel o bistvenem zmanjšanju ali celo odpravi eksternega nadzora učitelja. Ta je bila po interni metodologiji Zavoda SRS za šolstvo resnično žaljiva. Sem za to, da se zunanje objektivno vrednoti učiteljevo delo, njegove dosežke in seveda uspehe posamezne šole ter da se to javno zapiše. O kakovosti posameznih šol bi morali začeti javno govoriti, in to bi morali delati predvsem obe univerzi.

- Pedagoška služba se seveda lahko tudi drugače organizira, vendar se mi zdi predlagana ostra in dokončna ločitev raziskovalnega in svetovalnega dela od pedagoškega nadzora (ki naj bo predvsem svetovanje in le v ekscenčnih primerih strokovna inšpekcija) neustrezna. Zamisel, da se to lahko rešuje z upravno inšpekcijo, bo povzročila, če jo sprejmemo, šoli veliko škodo. Mnenje, naj se zadeva v šolstvu rešuje z ekspertnimi skupinami kot v zdravstvu, pa je neuresničljivo, ker ne upošteva tako mreže šol kot frekvence zaved, pri katerih so zdaj pedagoški svetovalci bolj svetovali kot nadzorovali.

- Alternativni predlog močno poudarja interni pedagoški nadzor, ki naj bi temeljil na ravnanju (le-tega bi morali rehabilitirati kot pedagoškega vodjo) in svetovalnih delavcih v šolah. Zakaj ni ravnatelj bolj pedagoški vodja, pa je znano. Graditi interni pedagoški nadzor na svetovalnih delavcih pa je mogoče le, če nočemo vedeti za resnično stanje.

- Alternativni predlog veliko, in marsikaj tudi upravičeno, očita predlogu zakona o pedagoški službi, pri tem pa dela dve hudi napaki: – ukvarja se z iluzijo, da bomo imeli dobro šolo, če bomo revitalizirali in drugače zasnovali funkcijo svetovalnih delavcev. Ne, zaradi tega šola ne bo bistveno boljša. Če hočemo dobro šolo, potrebujemo strokovno in pedagoško usposobljene matematike, sloveniste, angliste, kemike idr.; – iz meni neznanh razlogov pa se povsem pozablja na učitelje splošnih in strokovnih predmetov. Niti stika s pedagoškim centrom jim ne dovoljuje, kajti tudi to funkcijo namenja svetovalnim delavcem.

- Za konec predlagam, da resneje razmislimo o predlogu uglednega znanstvenika, da ne kaže demontirati Zavoda SRS za šolstvo, pač pa ga preusmeriti v novo funkcijo – le-to pa je treba veliko bolj temeljito strokovno opredeliti in tudi širše verificirati. Ne radikalnih reform, te se v šolstvu ne obnesejo!

STANE ČEHOVIN

Učitelj ne potrebuje nadzora...

Za izhodišče svojega razmišljanja postavljam staro in znano resnico, da je učitelj bolj ustvarjal, čim bolj je pri svojem delu samostojen, čim več zna in čim manj je nadzorovan. Pri nas kot da smo že v zgodnjih povojnih časih spregledali resnico (ali pa smo nanjo preprosto, morda celo hote, pozabili), da sta učiteljeva svoboda in ustvarjalnost temelj učee se družbe in da daje učitelj učencem le tisto, kar zmore.

Bolj kot druge dejavnosti in poklice smo šolstvo in učitelja puščali in pustili v okvirih državne uprave; kasneje kot na drugih področjih dela smo pri njem postavili potrebo po večji usposobljenosti in po trajnem spopolnjevanju znanja. Ko zdaj, v poznih osemdesetih letih ob koncu drugega tisočletja presojamo stanje v vzgoji in izobraževanju, se ob vseh teh resnicah ne moremo sprenevedati. V to stanje pa je seveda vpleta tudi pedagoška služba z združljivostjo nadzorne, svetovalne in razvojne funkcije in s svojo organizacijsko umešitvijo v državni upravi.

Preraščanje zdajšnjega razmerja sil med državno upravo, samoupravo in stroko v šolstvu v bistvu zadeva demokratizacijo celotne družbe. Alternativni predlog (tako smo ga poimenovali v Delovni skupini predsedstva Izobraževalne skupnosti

Slovenije) za rešitev vprašanja pedagoške službe je nastajal kot posledica nasprotujočih si pogledov na posamezne vloge v vzgoji in izobraževanju – tistih, ki smo jim bili priča že ob nastajanju in sprejemanju Zakona o pedagoški službi, in tistih, ki se kažejo v vsej ostrini v sami Delovni skupini in v organih Izobraževalne skupnosti Slovenije: na eni strani nosilci zdajšnje šolske oblasti na Slovenskem, ki vztrajajo pri ohranjanju razmerja z minimalnim popuščanjem in dopuščanjem, da se ob zdajšnji organiziranosti postopno doseže drugačno razmerje med nadzorno, svetovalno in razvojno funkcijo – kot da to že od danes ni bilo mogoče, in alternativni predlog, ki izhaja iz spoznanja, da je treba vlogo in položaj slovenskega prosvetnega delavca spremeniti v temeljih. Možnost za to vidimo v organizacijski in osebni ločitvi nadzorne, svetovalne in razvojne funkcije, v tem, da bi bil zunanji pedagoški nadzor kar najmanjši, da se pedagoškemu vodji vrne njegov ugled, da se med šolo in strokovnimi ustanovami doseže hitrejši in večji pretok znanja, da sta si učitelj in strokovnjak, ki se ukvarja z razvojem in svetovanjem, v tem procesu enakovredna in da postane učitelj soustvarjalec.

VIKTORIJA GORJUP

Ločevanje – nesmotno

Strokovni svet SR Slovenije za vzgojo in izobraževanje je večkrat razpravljal o problematiki, ki jo ureja Zakon o pedagoški službi. Obravnaval je predvsem vprašanja, povezana z njegovim delom. Svet je podprl predlog Zakona o pedagoški službi, ki ga je lani spomladi pripravil Izvršni svet skupščine SR Slovenije. Posebej je menil, da ne bi bilo smotno ločevati nadzorne službe od razvojno-svetovalne. Menil je, da je povezava teh vidikov smotrna in učinkovita. Prevladalo je mnenje, da v vzgoji in izobraževanju potrebujemo več nadzora.

Po svetu vse manj nadzorujejo učitelje

Predlog za rešitev vprašanja pedagoške službe, ki ga je pripravila Delovna skupina predsedstva Izobraževalne skupnosti Slovenije, temelji na izhodiščih, ki jih je Republiška konferenca ZSMS opredelila ob razpravi o Zakonu o pedagoški službi. Bistveno izhodišče te opredelitve je ločitev nadzorne funkcije od razvojne in svetovalne. Taka zasnova se ujema tudi s sodobnimi razvojnimi usmeritvami v svetu, kjer se čedalje manj ali pa sploh ne, ukvarjajo z nadzorom učiteljevega dela, vedno bolj pa s kakovostjo izobraževanja učiteljev ter njihovim stalnim spopolnjevanjem. Tam je seveda nadzor nad učiteljevim delom drugačen, saj javno nadzirajo uspehe učencev posameznih šol.

Brez države ne gre

Vsak organiziran sistem, če hoče obstajati, delovati in se razvijati, mora imeti vgrajene kot svoje imanentne funkcije tudi preučevanje zakonitosti svojega razvoja, spremljanje tega razvoja in njegov nadzor. To so njegove avtonomne funkcije, s katerimi se zagotavlja notranja učinkovitost in družbena uspešnost. Zato menim, da si mora sistem te funkcije izoblikovati sam.

Glede na posebne značilnosti delovnega procesa v vzgoji in izobraževanju, v katerem se uve-

kot ga imamo, saj se dogaja, da nekaterih učiteljev v vsej delovni dobi nihče ne povpraša, kaj in kako delajo. Ob hitrem spreminjanju programov in učnih vsebin je torej uresničevanje sprememb precejšnja neznanka. Nadzor naj ne bi zagotovil le spoštovanja sprejetih predpisov, čeprav je potrebno tudi to, temveč naj bi v povezavi s svetovalno-razvojnimi delom pomagal zboljšati stanje v vzgoji in izobraževanju. Svet doslej svojega stališča ni spremenil.

BOGDAN KAVČIČ

ki se kažejo na prehodnih izpitih (tako med osnovno in srednjo šolo, kot tudi med srednjo šolo in univerzo).

Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije je s tem, ko je zavrnila predlog Zakona o pedagoški službi, precej podprla izhodišča RK ZSMS. Če bo sprejela predlog Delovne skupine, pa bo ta izhodišča v resnici tudi »posvojila«. Nedvomno drži, da je v zvezi z ureditvijo pedagoške službe na Slovenskem še veliko odprtih vprašanj. Ta zadevajo predvsem podrobnejšo operacionalizacijo omenjenega predloga. Operacionalizacija pa presega pristojnosti in zmožnosti Delovne skupine.

ROMAN LAVTAR

ljavljajo neke ustavne pravice in svoboščine in v katerem se producira oziroma reproducira temeljni razvojni tvorec (dolgoročni vplivni družbeni interes), se mi zdi razumljivo, da se tudi na ravni države zagotovi nadzorna funkcija s tolikšno pristojnostjo, da zagotavlja uresničevanje pravic in svoboščin v izobraževanju, obenem pa poseže, kadar je ogroženo uresničevanje dolgoročnega splošnega družbenega interesa.

JOŽE MIKLAVC

Samoupravljanje ni mogoče, če ni temeljev

Alternativni predlog sicer podpiram, ne strinjam pa se, da bi morali umakniti družbeni nadzor. Tudi za nepreverjeno eksperimentiranje nisem. Ne moremo nekaj delati kar brezglavo. Nenehno sprejemamo nove zakone, vendar njihovo uresničevanje žal ne pomeni stalnega napredka.

In še nekaj se vprašujem: ali je stari model pedagoške službe res slab ali pa smo le slabo uresničevali zapisano?

Kadar se govori o pedagoški službi, so ponavadi vsi kritični do Zavoda SRS za šolstvo, nihče pa ne ugotavlja, zakaj na Za-

vodu delajo tako, kot pač delajo, in ne drugače (boljše). Razmisli bi morali tudi, ali je mogoče in smotno tako strogo ločevati svetovalno, razvojno in nadzorno funkcijo, skratka ločevanje, o kakršnem govori predlagatelj.

In še nekaj: pri prehodu od države k samoupravi, ki jo omenja alternativni predlog, moramo biti previdni. Zdi se mi, da samoupravljanje čisto od dna navzgor ni mogoče, nekaj temeljnega mora vendarle obstajati.

PETER VENCELJ

Nadzor in nasvet ne moreta vstric

Tako kot za vsako področje je tudi za šolstvo usodno, če nima dobro organizirane razvojne službe. Povsem obrobno vprašanje pa je, kje to razvojno službo imamo. Bistveno je, da so njene naloge natančno določene in da v njej delujejo najboljši strokovnjaki. Najbrž ni mogoče, da bi tisti, ki bi preverjal, ali se zakoni

uresničujejo, obenem tudi svetoval učitelju in mu pomagal. Proti alternativnemu predlogu nimam nič, hočem le, da imamo dobro razvito razvojno službo, naj bo to kjerkoli. Če bi hoteli, da jo opravlja Zavod SRS za šolstvo, bi ga morali temeljito prenoviti.

NIKO ŽIBRET

Čustva zamegljuje probleme

Težava, ki jo vidim pri razpravljanju o pedagoški službi, je najprej v tem, da se tudi o tem vprašanju nismo pripravili pogovarjati trezno brez čustvenih intonacij – s tem pa pogosto zamegljujemo probleme. Zato se mi ne zdi smotno neskončno razglabljanje o takšni ali drugačni organiziranosti, čeprav je res, da takšna ali drugačna organiziranost lahko pospešuje ali zavira dejavnost.

Najpomembnejše je, da se

končno zedinimo o tem, ali tako službo potrebujemo in kaj pričakujemo od nje. In če se bo slovenska družba odločila, da tako službo potrebuje, potem bo treba le-tej omogočiti strokovno samostojnost in zagotoviti temeljne možnosti za delo, da bo postala vabljivejša za najboljše strokovnjake. Če tega ne bo, bodo vsi normativni in organizacijski posegi ostali brez učinka.

PETER WINKLER

razpravljamo

razpravljamo

Na poti varčevanja se ne sme prehitovati

Ob manj denarja – več premišljenega ravnanja!

Te dni v marsikateri zbornici in v najrazličnejših samoupravnih in političnih odborih, komisijah, svetih, sekcijah idr. razpravljajo o hudem gmotnem položaju. Z najrazličnejšimi izjavami in pritiski ga poskušajo prikazati še bolj črnega, kot je v resnici. Tako je bilo mogoče slišati tudi razmišljanje o krčenju, združevanju skupin pa tudi oddelkov. Ni dvoma, da lahko v vzgoji in izobraževanju marsikaj prihranimo že samo, če zmanjšamo skupine, oddelke, ure pri posameznih predmetih ali z ukinjanjem organizacij od vrta do univerze. Takšni predlogi ali že kar ukinitve imajo pogosto predznak administrativno-birokratskih stališč, konservativizma, nehumanosti, češ da s tem ne rešujemo pridobljenega standarda zdajšnjih udeležencev izobraževanja, da je to neposreden udarec kakovosti naše vzgoje in izobraževanja itn. Vsi ti očitki so seveda upravičeni, toda samo iz enega zornega kota. So pa še drugi. Mogoče provokativni. Za razmislek.

V preteklih letih smo v humanizaciji in socializaciji na vseh stopnjah vzgoje in izobraževanja dosegli nadpovprečne uspehe. V vrtcih je več kot 50% vseh predšolskih otrok. Osnovno šolo uspešno konča večina osnovnošolcev. V srednjih šolah najrazličnejši stopenj je večina absolventov osnovnih šol. Na univerzo se vpiše skoraj polovica absolventov srednjih šol. Skratka, lahko pišemo in govorimo o mlademu rodu, ki se stalno in dokaj dolgo vzgaja in izobražuje. To je prav gotovo uspeh. Res pa je tudi, da smo ta proces v preteklosti marsikje »oplenitili«, posebno s kakovostnimi, najprej organizacijskimi, ob njih pa tudi z vsebinskimi spremembami in dodatki. Tako smo vpeljali v vrte prvine izobraževanja, v osnovne šole igro, responderje, novo matematiko, obrambne dejavnosti, računalnike, celodnevno bivanje. V srednje šole smo z našo kulturno revolucijo vpeljali množico predmetov, podajanje učne snovi v koncentričnih krogih, odpravili smo zaključni izpit in oceno iz vedenja, da so vsi učenci, če že kje drugje ne, pa vsaj v prvem letniku, enako sposobni in nadarjeni, da je mogoče sočasno izobraževanje za poklic in nadaljnji študij, da so nastale izredno majhne in velike »politične« šole, s katerimi je mreža šol strahotno razpršena, da je šolanje končevalo ves čas reforme manj učencev četrtil letnikov kot pred reformo, da so bile delovne navade močno razvredno-

tene, da je podpovprečna uravnilovka simbolno in statusno ugledna zadeva itn.

Na univerzi smo dobili množico predmetov z malo urami, znanstveno-raziskovalno delo je postalo drugotnega pomena, izpitni režim je postal srednješolski, sorodni programi se uredničujejo na dveh ali treh šolah itn. Poskusov za »izboljšanje« in »oplenitvenje«, ki so se pri nas vsi porajali naprej v političnih strukturah, je bilo še nekaj. Žalostno pa je, da je vse te poskuse, kljub nasprotovanju nekaterih, potrdila tudi stroka s svojimi teoretičnimi ocenami in spoznanji. Teorija je postala služabnica kratkoročnih političnih tež.

Tak politični in nestrokovni odnos do celotnega področja vzgoje in izobraževanja, ki je v nekaj letih doživljal neverjetne spremembe, nihanja in padece, je zapustil dvojce: najprej mrežo šol, ki jo imamo, in v kateri se zrcali predvsem moč oblasti, ne pa želje učiteljev, učencev, staršev ali potrebe združene dela, kot bi nas radi zdaj nekateri prepričevali; in drugo – izredno feminizirana in strokovno dokaj šibka (predmetno in metodično) usposobljena kadrovska sestava. Ob teh nenehnih spremembah je veliko tistih, ki so radi delali, zaradi nihanj, vsebinskih sprememb, ukinjanja ali spreminjanja vsebin predmetov, zapustilo šole in odšlo na boljše plačana delovna mesta. Prišlo je celo tako daleč, da je v nekaterih večjih sistemih več

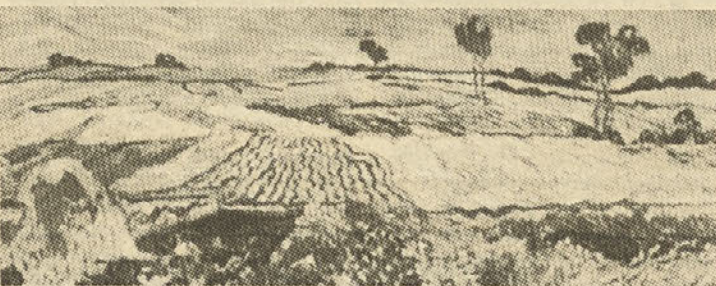
učiteljev kot v šolah. Ob vsej tej vsebinski – mogoče grobo zapisano – anarhiji pa je najbolj presenetljivo to, da prejema vsa množica učiteljev iz leta v leto več administrativnih del in nalog (mogoče bi bila zanimiva posamezna analiza, s katero bi lahko jasno dokazali, kakšen je bil odnos med učiteljem in administrativnim in pedagoškim delom pred dvanajstimi leti, desetimi in danes) in da taisti učitelji za jugoslovanske in slovenske razmere še zmeraj kljub pomanjkljivemu znanju, kljub neprivlačnemu stalnemu izobraževanju in delni usmeritvi v gospodinjstvo opravila še zmeraj delajo nadpovprečno dobro. Vsekakor več in bolje, kot zaslužijo vsak mesec ali vse leto skupaj.

In zdaj nazaj k uvodnemu razmišljanju. Denarja bo manj. Najbolj elegantna rešitev glede na cehovsko pripadnost, ki je na tem področju zelo razdrobljenemu delu in življenju v skupini ali oddelku aktualna je, da pač vsi prejmejo za dogovorjene odstotke manj denarja. Skratka, tako bo, kot je zdaj. Eni imajo več, drugi manj. Najbolj boleče je takšno uravnilovsko zniževanje za delavke samohranilke ali če sta oba zakonca zaposlena v prosveti. Drugih, ti so v večini, to ne bo tako prizadelo, saj ima eden od zakoncev praviloma višje dohodke. Pa to je samo

– ta pa zahteva tudi jasno opredeljevanje. Ta jasnost pa je občutljiva zadeva, ki se ji skušamo izogniti povsod, kjer je le mogoče. Pa tako ne bo šlo več naprej. Stanje, v kakršnem smo v Jugoslaviji in Sloveniji, je zdaj takšno, da bo treba ukrepati. To bo bolelo – že ob sami zamisli, kaj šele ob konkretnih predlogih, zaradi katerih bomo posamezniki, skupine ali institucije zelo prizadeti.

Celotna urešitev bo zelo boleča, ker bo to napad na posamezne privilegije in fevde. Časa pa ni na pretek (občutek imam, da nekaterim časovna stiska prav ustreza, da lahko sprejemajo na hitro nedognane sklepe in ukrepe). Zato je treba na podlagi zdajšnjih analiz, ki leže marsikje po predalih in policah, posamezne varčevalne ukrepe v vzgoji in izobraževanju strokovno utemeljiti.

Zmanjševanje oziroma združevanje skupin bo v našem šolstvu še nekako šlo, saj je tu nekaj osnov, ki bodo nekoliko olajšale težavo. Večina zaposlenih v teh skupinah namreč nima ustrezne izobrazbe, dela pogodbeno ali opravlja nadure; nekaj teh skupin pa je tudi, to je javna tajnost, samo fiktivnih. Skratka, so torej za obračun, ne pa za plačilo. Kakor koli že, kadrovske presežke bodo najbolj občutljivejši na tistih šolah, kjer so do zdaj dobro delali.

Vincent van Gogh: Auverska ravan, 1890

gmotna stran. V tem nezavidljivem času pa je veliko huje to, da bo tisti, ki že zdaj zelo kakovostno dela, prejel za »več dela« bistveno manj kot prej. Tako torej škodujemo tudi sami sebi, saj »udarjamo« po najboljših učiteljih. In zdaj gre za miselni obrat

Veliko bolj boleče bo ukinjanje oddelkov. Fantastična zadeva in opredelitev o razmerju 70:30 za oddelke, v katerih se šolajo učenci za proizvodno-tehnične poklice (opredelitev za fizično delovno silo in zastarelo tehnološko sestavo, namesto za

znanstvenoraziskovalno in inovacijsko prihodnjo družbo) sta povzročili takšno stanje, da imamo ene šole na pol prazne, druge pa pretirano polne. Realni razpis s pogledom na prihodnost bi že sam po sebi občutno zmanjšal število oddelkov.

Dokaj zapleteno je odgovoriti tudi na mnenje, da bi bil ob zahtevnejšem delu v osnovnih šolah osip višji – mogoče nekoliko nižji kot pred petnajstimi leti; s tem bi se število oddelkov samo po sebi znižalo tako v osnovni kot v srednji šoli. Poudariti moram, da sem namenoma uporabil besedo zapleteno. Iz leta v leto namreč postajam bolj prepričan, da je zdajšnji socialno-humanitarni prijem v osnovni šoli v resnici darilo za manjšino in nesreča za večino. Pa to še ni tako zelo hudo. Najhuje je, da tedaj, ko primerjamo zadeve z razvitimi državami, nočemo priznati, da je pri njih uspešnost posledica izrazito pozitivnega odnosa do kakšnega koli dela ter da sta znanje in pridnost edini porok poklicne kariere. V naši družbi pa o tem žal ni ne duha ne sluha. Pa si večina to vsekakor želi. Tekmovalskost kot podlaga naših medsebojnih odnosov je skoraj prepovedana. Res je, da je na šolah veliko tekmovalnosti. Potrebni in nepotrebni, koristni in nekoristni. Tisti, ki želijo ta tekmovalnost (šolska, občinska, območna, republiška in celo zvezna) poudariti kot možnost, da se izkažejo najbolj nadarjeni, si zatiskajo oči pred drugo resnico: Na različnih tekmovalnostih so povzročili eni in isti učenci. Pa to še ni največja težava. Najhuje je, da ti učenci nimajo pravega ugleda ne med sošolci in žal tudi ne med vsemi učitelji. Za sošolce so nekakšen tujek, »štrebarji«, »grebatorji« itn. Zato ne tekmujejo z vso svojo človeško prizadelostjo, s katero bi lahko prikazali še višje intelektualne sposobnosti. Tekmujejo zaradi forme. Ker je pač od te forme odvisen ugled posameznega učitelja ali pa tudi šole. Da vsi učitelji ne podpirajo tekmovalcev, se lahko v posameznih okoljih hitro razbere iz nekaterih neprimernih podce-

njujočih fraz ali z ocenjevanjem takrat, ko ni treba. V to, kako administrativne dolžnosti obremenjujejo posamezne učitelje in razrednike, ki delijo negativne ocene, se ne bom spuščal. Res je, da sta socializacija in humanizacija ob pozitivnih učinkih povzročili še zmeraj nekoliko nepreučene negativne razsežnosti.

Tu in tam, ne samo med zahtevami mladine, je slišati tudi o ukinjanju posameznih predmetov ali krčenju števila ur pri nekaterih. Tovrstni ukrepi so bili že storjeni (ukinitve predmeta OTP, možnost za izbiro med dvema predmetoma itn.). Pričakujemo jih lahko še več, saj so se predmeti – takšno je večinsko mnenje – precej namnožili (veliko je takšnih z malo urami). Vse to povzroča veliko težav, in zlasti ob prezahtevnih učnih načrtih, v katere so natrpale stroške vse, kar se je dalo, onemogočilo normalno delo. Posledica takih večsmernih pritiskov je zelo skromno, nezanesljivo in netrajno znanje. Dosegamo torej prav nasprotno od tistega, kar si želimo. Razumljivo je torej, da bo treba težnjo po zmanjševanju predmetov podpreti. Nekaj mnenj je že bilo izrečenih. V osnovni šoli gre za gospodinski pouk, krčenje ur tehnične vzgoje, ukinitve obrambnih dejavnosti in verjetno še za kaj. V srednjem šolstvu so rezerve v dejavnostih, zdravstveni vzgoji, obrambi in zaščiti, STM itn. Na univerzi je nekaj že skoraj arhaičnih predmetov, da niti ne pišem o obrambi in zaščiti in nekaterih pedagoških predmetih. O tem in o onem bo seveda še spremembe sploh bodo, še veliko razprav.

Res pa je, da bo to zahtevalo veliko strpnosti in določenih utemeljitev pa tudi finančnih izračunov ob vsestrani in temeljiti primerjavi z drugimi oblikami skupne in predvsem splošne porabe, da ne bomo v prosveti hiteli, drugi, ki imajo še več razlogov za krčenje, pa ne bodo storili ničesar. Na poti varčevanja se ne sme prehitovati. Prehitovanje lahko povzroči hude nesreče.

JOŽE ZUPANČIČ

Prehod učencev iz osnovne šole v srednjo še zmeraj težaven

Več pozornosti usmerjanju, preusmerjanju in učencem novincem

Problemotiko prehoda učencev iz osnovne v srednjo šolo lahko razčlenimo iz več zornih kotov, in sicer glede na širše družbene cilje, samo srednjo šolo in seveda ob upoštevanju učencev samih.

Poklicna vzgoja v osnovni šoli naj bi pomagala uskladiti sposobnosti in interese posameznikov s kadrovskimi potrebami družbe, in to ji, tudi precej uspeva. Neusklajenost, ki se še zmeraj pojavlja, pa bi bilo mogoče odpraviti, če bi namenili več pozornosti vzgoji pri pridobivanju znanja in spretnosti iz naravoslovja in tehnike, pa tudi z drugačnim družbenim vrednotenjem poklicev in del, za katere se odloča premalo učencev. Spremembe v vrednotenju je mogoče pričakovati le v daljšem časovnem obdobju, toda le ob primernih gmotnih spodbudah in takšnem tehnološkem razvoju, ki bo izboljšal splošne delovne razmere, pri posameznih delih pa zmanjšal odvisnost uspeha od primarno pridobljenih značilnosti – spola, moči.

Družba si mora prizadevati, da bo zajet v srednje izobraževanje ves rod osnovnošolcev. Pri tem morajo imeti pomembno vlogo stipendijska politika pa tudi svetovalna služba in učitelji na osnovnih šolah. Kako pomembna je za odločitve učencev, ustreznost šolske mreže, nam kaže podatek, ki smo ga dobili z anketiranjem, prvošolcev na enoti v Slovenski Bistrici, ko je na

vprišanje, ali učenci menijo, da so izbrali pravo šolo (poklic), kar 31,7% odgovorilo z »ne« ali »ne vem«. Ker je sicer na to vprašanje tako odgovorilo le 16 učencev drugih enot, lahko sklepamo, da sta bili za odločitev učencev najpomembnejši bližina šole in možnost za zaposlitev. Učni uspeh teh učencev se seveda ujema s takšno ravno motivacijo, vendar skorajda ni mogoče, da bi se ta zvišala. Ugotavljamo, da ima pri usmerjanju pomembno vlogo poleg osnovne šole in drugih dejavnikov tudi srednja šola, ki lahko (z obiski pedagoških delavcev) na osnovnih šolah seznani osnovnošolce z možnostmi, zahtevami in značilnostmi določenih šol. Še učinkovitejša pa je po našem mnenju povezava in usklajeno sodelovanje srednje šole z ustreznimi organizacijami združenega dela.

Prehod učencev iz osnovne šole v srednjo se resneje zaplete, ko je treba učence preusmeriti že pred vpisom v šolo. V praksi velikokrat naletimo na učence, ki se zaradi omejitve vpisa na nekaterih šolah želijo vpisati v druge, ne glede na svoje poklicne želje. V zelo težkem položaju so takrat šole, ki imajo premalo vpisanih, a zato potem sprejemajo nemotivirane učence, velikokrat tudi takšne, katerih poprejšnje znanje, uspeh, nagnjenja in želje ne kažejo nikakršnih možnosti za uspeh izobraževanja. S tem si seveda »nakopljejo« veliko novih težav, kajti ti učenci potrebujejo

veliko dodatnega in osebnega angažiranja učiteljev in svetovalnih delavcev.

Vse dejavnosti usmerjanja mladih morajo težiti k temu, da mlad človek kar najbolj izrabí svoje sposobnosti, znanje in se usposobi za začetek dela. Kadar pa uspeha ni, je nujno učenca preusmeriti, bodisi da ga vpisemo v manj zahteven program ali celo v program druge usmeritve. V vseh navedenih programih mora učenec dobiti strokovno pomoč, ki pa je večina šol še ni zagotovila.

Čeprav je osip v 1. letniku zagotovo zelo odvisen od kakovosti usmerjanja in preusmerjanja, nanj izjemno močno vpliva tudi usklajenost zahtev programa s poprejšnjim znanjem, sposobnostmi, učnimi navadami učencev. Analize omenjenih kazalnikov na naši šoli kažejo dokaj neustrezno sliko. Program srednje šole za IV. zahtevnostno stopnjo je za učence prezahteven in z velikim trudom dosežemo ob koncu 1. letnika približno 90-odstoten uspeh. Vzgojno-izobraževalni smotri in na njih zasnovani učni načrti so za te učence preobsežni in prezahtevni. Učenci različne starosti so v osnovni šoli dosegli celo boljše uspehe kot v homogeniziranih oddelkih srednje šole. Analiza učnih navad nam je pokazala, da se redno uč le slaba tretjina učencev. Polovica učencev pride na šolo z navadami kampanjskega učenja. Zahteve ne le našega

VIP, temveč tudi drugih VIP četrte zahtevnostne stopnje takšnim učnim navadam nikakor ne ustrezajo. Pomanjkanje učnih navad povzroča hude preglavice veliki večini osnovnošolcev in srednješolcev, zato mora postati razvijanje le teh ena temeljnih nalog pouka osnovnošolskih in srednješolskih učiteljev.

Za uspešno reševanje navedenih težav bi bilo potrebno več sodelovanja med temi učitelji v ustreznih predmetnih aktivih.

Zahteve učnih načrtov bi morali zasnovati na stvarnih temeljih, ne pa na domnevi, da so vsi učenci dosegli v osnovni šoli zastavljene vzgojno-izobraževalne smotre posameznega predmeta in vzgojne smotre v širšem pomenu.

Nekatere srednje šole vpisujejo tudi več učencev iz drugih republik. Na naši šoli jih je 11,8% (v prejšnjih letih približno 15%). Za te učence je treba organizirati dopolnilni pouk iz slovenskega jezika in ustrezno prilagoditi metode dela pri vseh predmetih ter vsaj v prvi polovici leta tudi zahtevnost. Ker živijo ti srednješolci v domovih za učence, imajo pri pregledovanju prilagoditvenih težav zelo pomembno vlogo tudi vzgojitelji v domovih. Menimo, da se ustrezni medsebojni odnosi med njimi in učenci ustvarjajo prepočasni in da bi bilo treba te procese načrtno pospešiti.

Čeprav poznamo težave pri prehodu učencev iz osnovne v srednjo šolo, nismo vpeljali posebnih pedagoških ustreznih ukrepov, ki bi jih zmanjšali, ali jih izvajajo šole takšne ukrepe različno po vsebini in obsegu; kako in koliko, je odvisno od pedagoške osveščenosti kolektiva in pedagoškega vodje. Menim, da težave zares lahko omilimo in da jih bomo omilili šele tedaj, ko bomo o učencu prvega letnika resnično razmišljali kot o učencu novincu; ko ne bomo samo ugotavljali, da imajo ti učenci slab učni uspeh zato, ker se težko prilagajajo, temveč bomo te težave načrtno odpravljali z ustreznimi pedagoškimi akcijami.

Tako bomo predvsem pri svojem pedagoškem delu upoštevali različno poprejšnje znanje učencev, obenem pa kar najbolj uveljavljali individualizacijo in notranjo diferenciacijo pri pouku.

Če je za vzgojno uspešnost, in s tem se gotovo vsi strinjajo, nujno sodelovanje med starši in šolo, potem je jasno, da moramo te stike navezati že takoj na začetku šolskega leta in ne šele ob prvi redovalni konferenci.

In kako je z organizacijo dopolnilnega in dodatnega pouka? Razlik v poprejšnjem znanju učencev ponavadi v začetku šolskega leta ne razčlenjujemo, temveč čakamo na uspehe prve konference. S tem seveda zamujamo z organiziranjem dopolnilnega pouka. In če ne uspemo

individualizirati rednega pouka, bi dopolnilnega nujno morali.

Pri spoznavanju učenca nam lahko veliko pomagajo, poleg diagnostičnih testov znanja, tudi izidi primerno zasnovanih anket o učenčevem socialno-ekonomskem položaju in njegovih učnih navadah, izidi sociogramov in intervjujev, anket o njegovi interesni dejavnosti v osnovni šoli in trenutnih interesih, testov sposobnosti in drugi pripomočki. Za vse to pa mora biti srednja šola okrepljena s strokovnimi delavci, ki bodo pomagali razredniku in učiteljem izpeljati te dejavnosti.

Naj navedemo še podatek, ki nam pokaže, kako pomembna je dejavnost srednje šole v obdobju mladostnikovega življenja. Odgovori učencev na vprašanje, kdaj bi se obrnili, če bi imeli težave, kažejo, da bi se na starše najprej obrnilo le 57,7% učencev. Ta podatek nalaga šoli, da mora okrepiti svoje vzgojno delo.

Naša razmišljanja sklepamo s trditvijo, da nas morajo podatki o osipu učencev v 1. letniku resno opozoriti na kakovost usmerjanja in preusmerjanja, usmeriti v analizo zahtevnosti programov in spodbuditi k čim bolj kakovostnemu delu z učenci novinci.

TATJANA BEZIČ,
Srednja kovinarska, strojna in metalurška šola Maribor

Da gibanje ne bi zamrlo

13. republiško tekmovanje v znanju materinščine za Cankarjevo priznanje

Kot smo že poročali, je letošnje tekmovanje organiziralo 21. maja Slavistično društvo Celje v sodelovanju s Slavističnim društvom Slovenije, slovesna podelitev priznanj pa je bila 10. junija v Zlatarnah Celje.

Tekmovalo je 106 učencev, in sicer 36 na 1. in 2. stopnji ter 34 na 3. stopnji. Zmagovalci so naslednji:

I. stopnja: Samo Kutoš, Osnovna šola Cirila Kosmača Piran, mentorica Ivica Eller; Tina Verovnik, Osnovna šola Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem, mentorica Olga Mežner; Valerija Jelen, Osnovna šola Krizevci pri Ljutomeru, mentorica Manja Mikl.

II. stopnja: Polona Selinšek, Srednja družboslovna šola Maribor, mentor Leon Stavbar; Marko Peterlin, Srednja ekonomska, naravoslovno-matematična šola Rudolfa Maistra Kamnik, mentorica Mojca Poznanovič; Dragan Kovačič, Srednja tehniška šola maršala Tita Celje, mentorica Jelka Ravbar-Tovornik.

III. stopnja: Milena Dobnik, Srednja tehniška šola maršala Tita Celje, mentorica Jana Kvas; Gorazd Jernejšek, Srednja tehniška šola maršala Tita Celje, mentorica Jana Kvas; Mateja Jančar, Srednja družboslovna šola Maribor, mentor Leon Stavbar.

Prvim trem iz vsake tekmovalske skupine so Zlatarne Celje podelile zlatnike in srebrnike, obenem pa so gostile vse, ki so se udeležili sklepne prireditve. Mentorji so prejeli knjižne nagrade in kristalne izdelke Stevarne Rogaška Slatina. V kulturnem sporedu so sodelovali člani Gledališke delavnice Srednje tehniške šole iz Celja in člani sodalnega orkestra Glasbene šole Celje.

Na sklepni prireditvi so spregovorili: Marija Končina imenu Slavističnega društva Celje, dr. Jože Toporišič imenu Slavističnega društva Slovenije in Jože Kodre v imenu Zlatarn Celje. Ob tej priložnosti je takole nagovoril mlade tekmovance **dr. Jože Toporišič:**

Za vami je trud, pred vami nagrada zanj. Kdor je več in uspešneje delal, se je više povzpел na tem bolj je lahko zadovoljen

SPozNAJMO NARAVO

Koliko in kako?

Spoznajmo naravo takšno, kot je, spoznajmo jo dobro, spoznajmo jo, ko smo še majhni, da bomo živeli z njo v soglasju, da je ne bomo izdali, kajti če jo izdamo, nas bo prav gotovo izdal tudi ona.

Tudi tako bi lahko opisali namen, temeljno misel, ki je vodila organizatorje letošnjega mednarodnega simpozija v Portorožu, namenjenega zgodnjemu uvajanju otrok v naravoslovje. Simpozij je bil vsebinsko zelo zgoščen, povedal nam je, da želimo biti v središču svetovnih dogajanj na tem področju, da moramo otroke naučiti iskati novo znanje in jim razviti vrednotni sistem.

Dr. Aleksandra Kornhauser je navedla tri sklope razlogov za čim zgodnejše uvajanje otrok v naravoslovje: naraščanje človekovih potreb, razvoj znanosti in tehnologije, prenašanje znanja med teorijo in prakso, med raznimi in deželami v razvoju. Tehni razlogi, ki nas obvezujejo, da rodove otrok, ki so zdaj v vrstah in šolah, vzgajamo v raziskovalnem duhu, da jim odpremo široko paleto možnosti za odkrivanje nevidnega, za spoznavanje zakonitosti v naravi, za izvirne načine potrjevanja vednosti. Kajti prav ti otroci bodo morali, ko odrastejo, rešiti problem prehrane, energije, ekologije in še marsikaj.

sam s seboj. Že Simonu Gregorčiču, našemu narodoljubnemu pesniku iz prejšnjega stoletja, je zraslo spoznanje, da človek ni dolžan storiti le tistega, kar mu velela stan, temveč da mora biti dejaven do skrajnih meja svojih zmoglosti, s katerimi je bil postavljen na ta svet. Slavistično društvo Slovenije se vam, dragi solarji in dijaki, zahvaljuje za vašo pripravljenost, da se ravnate v smislu besede in misli Simona Gregorčiča. Vaša zavzetost za tesno, požrtvovalno delo na v naši družbi zapostavljenih področjih duhovnosti, kamor spada tudi poznavanje in doživljanje slovenske besede, se zlasti v njeni umetnostni podobi – je posebno pomembno v neveseljem času, ki ga živimo, in ki bi lahko postal, ki bi moral postati prijaznejši in sploh radosten in svoboden v vseh pogledih, da bi v nas vseh spodbujal ustvarjalnost in tako naše življenje delal vredno življenje.

Kot prvi med njimi ste upravičeno lahko ponosni na svoj uspeh – in ta vam bodi spodbuda za nadaljnjo živo rast v duhovnem in družbenem – saj se moramo zavedati, da je vse, kar dosežemo (pa čeprav je že veliko in pomembno) mogoče in potrebno preseči, če nečemo zaostati; to velja še zlasti, če svoje dosežke primerjamo ob dosežke razvitega, srečnejšega od našega sveta.

Ko prejmete skromne nagrade za svoj trud, tudi vi s hvaležnostjo pomislite na svoje mentorje, še zlasti tudi na organizatorje pokrajinskih tekmovanj, predvsem pa tega osrednjega, na njihov nenavadno požrtvovalni trud za gnotno podlago tekmovanja – za kar se naši za to pristojni organi komaj kaj brigajo – nenazadnje se spominimo tudi neštevilnih prošelj na razne ustanove, zlasti založbe, da bi prišli do nagrad, ki bi vas, dragi zmagovalci, prijetno spominjale na uspešno prizadevanje na področju spoznavanja slovenskega jezika in književnosti.

Želimo si, da bi vsi pri tekmovanju za Cankarjevo priznanje našli tudi vnaprej posnemovalce, da to naše gibanje ne bo zamrlo.

Zmagovalcem in vsem organizatorjem ter podpornikom iskreno čestitam in se jim za vse zahvaljujem v imenu Slavističnega društva Slovenije in v svojem imenu.

Naloga ki zahteva, da začnemo misliti drugače, se osvobodimo starih spon in damo prosto pot pedagoški ustvarjalnosti. Toda pod enim pogojem: da naravoslovne znanosti stopijo s katredrov v predšolsko in šolsko pedagoško prakso. Vendar ne tako, da vsaka stroka išče svoj prednostni delež, temveč da skupaj rešimo temeljno vprašanje, koliko tega naj dobi otrok in kako. Na to vprašanje pa se navezuje usposobljenost in motiviranost vzgojitelja in učitelja za tako delo. Vprašanje, koliko in kakšne tovrstne spodbude dobivajo učitelji in vzgojitelji v vsakdanjem življenjskem okolju in v današnjem družbenem ozračju in koliko naredimo za njihovo znanstveno izobrazbo že med šolanjem za poklic in kasneje z izobraževanjem ob delu.

Izmed prispevkov, ki so jih pripravili strokovnjaki iz drugih dežel je najbolj vznemirila Jacqueline Barber, ki pripisuje zgodnjemu uvajanju naravoslovja za otroke od tretjega do enajstega leta življenjski pomen, saj je to temelj razvoja in znanja.

Naravoslovje je namreč tudi zabavno, zanimivo, otroci se ob teh dejavnostih potrjujejo, odkrijejo, da veliko zmorejo, si intenzivno razvijajo mišljenje, naravoslovje jih spodbuja k nenehnemu spraševanju o stvareh, ki

0 računalništvu in računalnikarjih

3. republiško tekmovanje iz znanja računalništva za osnovnošolce

V prostorih Srednje šole za računalništvo v Ljubljani je konec aprila 1988 potekalo že 3. republiško tekmovanje iz znanja računalništva za osnovnošolce. Tekmovanja se je udeležilo 57 učencev iz vse Slovenije, tekmovali pa so v treh skupinah, in sicer: najmlajši (od 1. do 4. razreda osnovne šole) so tekmovali v reševanju zanimivih nalog v programskem jeziku logo; srednja skupina (od 5. do 6. razreda osnovne šole) se je pomerila v osnovah znanja računalniške tehnike, algoritmov in obvladanih programiranih jezikov basic in pascal; starejša skupina (od 7. do 8. razreda osnovne šole) pa je reševala zahtevnejše naloge z osebnimi računalniki Partner in Sokol.

Tekmovali so učenci, ki so prej že dokazali svoje znanje iz računalništva na šolskih (136 šol in okoli 3500 učencev) in območnih tekmovanjih v Mariboru, Novem mestu, Kranju, Ljubljani, Kopru, Celju in Novi Gorici (okoli 200 učencev).

Ob samem tekmovanju je potekal pogovor za okroglo mizo o računalništvu v osnovnih šolah na Slovenskem, ki so se ga udeležili mentorji in spremljevalci udeležencev. Vedno bolj je očitno, da osnovne šole niso ustrezno opremljene z računalniki in z didaktičnim gradivom, še posebno pa je bilo poudarjeno, kako potrebna je ustrezna programska oprema. Pogovor z mentorji je povedal, da so interesne dejavnosti iz računalništva že dokaj razširjene, računalništvo pa prodira zelo počasi na druga področja delovanja osnovnih šol.

Zanimiva in privlačna je bila tudi predstavitev strojne in pro-

gramske opreme slovenskih izdelovalcev, posebno pozornost pa je pritegnil prenosni računalnik Gepar d z zaslonom na tekoče kristale. Udeleženci tekmovanja so tudi z zanimanjem spremljali demonstracijo Radio kluba Triglav Ljubljana in programom za računalnik Atari.

Tekmovanje je spet pripravila ZOTK Slovenije ob pomoči Fakultete za elektrotehniko Ljubljana. Pedagoške fakultete iz Maribora, Srednje šole za računalništvo Ljubljana in Zavoda SRS za šolstvo, podprli pa so ga: Iskra Delta, Intertrade, revija Moj mikro, Avtotehna, Paralele Ljubljana in Institut Jožef Stefan. Še posebno se je izkazal KONIM, ki je z lepimi nagradami (mikroračunalniki za najboljšje) podprl izpeljavo tekmovanja.

Na tekmovanju so bili doseženi tile izidi:

– v 1. skupini se je uvrstil na prvo mesto Gorazd Gerlič iz Maribora, na drugo Mitja Slenc iz Ljubljane in na tretje Žiga Ramšak iz Ljubljane;

– v 2. skupini je dosegel prvo mesto Damjan Lango iz Kopra, drugo Marko Maček iz Ljubljane in tretje Boris Novak iz Zirov;

– v 3. skupini je bil prvi Miha Peterneš iz Kranja, drugi Gregor Šega iz Ljubljane in tretji Uroš Midič iz Ljubljane.

Med šolami je po številu doseženih točk na prvem mestu Osnovna šola 15. divizije Novo mesto, in tej je Konim podaril eno izmed glavnih nagrad – osebni računalnik Amiga 1000. Tudi drugi udeleženci so prejeli priznanja in lepe nagrade, npr. Commodore 4 plus, galaksijo idr.

IVAN GERLIČ

Tekmovanje iz znanja kemije

Za učence 7. in 8. razreda osnovnih šol Podravja je bilo 19. maja 1988 na osnovni šoli bratov Polančičev v Mariboru območno tekmovanje iz znanja kemije. Udeležilo se ga je 230 učencev, 115 iz sedmih in 115 iz osmih razredov 33 osnovnih šol.

Stiriindvajset učencev iz obeh razredov, ki so se uvrstili na prvo mesto, je sodelovalo 27. maja 1988 na republiškem tekmovanju na Pedagoški akademiji v Ljubljani; med prvimi desetimi sedmošolci so dosegli 4. in 7. mesto in med osnovnošolci 10.

jih zanimajo. Erik W. Thulstrup je opozoril, da razvoj znanosti in tehnologije hitro spreminja življenje, da pa žal številni ljudje, celo politiki, tega procesa ne razumejo; zato družba ne more izrabiti ponujenih priložnosti ali pa se skuša izogniti tveganjem, ki so sestavni del tega procesa. Bela Majoros je opredelil vlogo kemijskih zgodb pri aktiviranju desne možganske poloble. Roland Lauterbach je razlagal o tem, kaj doživlja otrok, ko »naše resnice« niso v skladu s tistim, kar opaža vsak dan, zato mora spodbujanje vedenja, ki temelji na znanstveni podlagi postati eno vodilnih pedagoških načel. Znanstvena skupina z univerze v Pisi je predstavila raziskavo, ki dokazuje pomen zgodnjega vpeljevanja preprostih kemijskih pojavov in poskusov z uporabo metodologije »vodnega odkrivanja«. Naši avtorji so prispevali sklop razmišljanj o možnostih za uvajanje otroka v svet fizikalnih pojavov, o pomenu biološke vzgoje na ravni predšolske vzgoje, o vitaristiki v vrstih in organiziranih obiskih predšolskih otrok v vrtcih in botaničnem vrtu, o pedagoških implikacijah raziskovalnih iger, o fizikalnih poskusih za predšolske otroke, o računalniku, ekološki vzgoji, o ustvarjalni igri in raziskovanju ter o letni šoli nara-

voslovja. S področja psihologije, pedagogike in didaktike so bili prispevki o vplivu na otrokov spoznavni razvoj, o videotehnikah kot pobudi za razvoj pojmov konzervacije, o pojmovanju časa pri šest – do osemletnih otrocih, o laboratorijskem delu, o didaktičnih igrah pri vpeljevanju otrok v naravoslovje, o naravoslovju v povezavi z drugimi vzgojnimi področji, o prispevku naravoslovja k ustvarjalnosti, o določitvah dejavnosti predšolskega otroka v okolju. Zelo zanimivi so bili tudi prispevki udeležencev o izkušnjah na Nizozemskem, v Nemčiji in Italiji.

Ekspperimentalno delo je potekalo v treh skupinah. Pri predstavitvi projekta zgodnje usmerjanje v naravoslovje so sodelovali učenci ter vzgojitelji in učitelji zajeti v projekt, prikazani pa so bili tudi poskusi iz knjige Kemija v igri. Skupino je vodil mag. kemije Saša Glažar. Doktor fizike Janez Ferbar je vodil eksperimentalno delo o kvantitativnih opisih narave. Zveza organizacij za tehnično kulturo pa je predstavila programski jezik logo, računalniško vodenje igrac in risanje na ekranu, uporabo sestavljanke Fischer tehnic za računalnikom in učenje matematike s hišnim računalnikom.

ZMAGA GLOGOVAC

iz prakse
za
prakso

ANGLEŠKA SLOVNICA V PRAVLJICI

Nov, neizčrpen vir učenčeve dejavnosti

V četrtek, 2. junija 1988, je bila v Okrogli dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani tiskovna konferenca, na kateri je Državna založba Slovenije predstavila prve tri knjižice zbirke GRAMMAR IN STORIES avtorice Dušice Kunaver. Zbirka prinaša skrajšana, poenostavljena besedila slovenskih ljudskih pripovedk v angleškem jeziku. V primerjavi s podobnimi izdajami tujih založb je tej zbirki dodana pomembna novost. Združuje prijetno s koristnim, vsaka pripovedka tudi sistematično utrjuje eno izmed slovnicih struktur iz učenega načrta osnovne šole: VILENICA – velelnik, PETER KLEPEC – stopnjevanje pridevnikov, ERASMUS LUGER PREDJAMSKI – preteklik. Zbirka je razdeljena na dve težavnostni stopnji: prva je namenjena učencem, ki se uče angleščino vsaj dve leti, druga pa zahteva tri do štiri leta poprejnega učenja angleškega jezika.

Ob poudarjanju nekaterih slovnicih prvin v pripovedkah naj omenim še drugo novost zbirke – slovensko ljudsko blago v tujem jeziku. Morda bo prav ta usmeritev zbirke sprožila pomisleke, saj vemo, da je narodno blago najlepše in najpristnejše v svoji prvotni, naravni in neizumetničeni obliki. Vendar pa je smoter, ki je vodil avtorice, da se je odločila za zbiranje in prevajanje pripovedk, utemeljen in pozitiven. Iz pozabe je želela izkopati marsikateri biser slovenske ljudske klasike, ga predstaviti našemu otroku in po njem tudi tujcu, ki bo obiskal našo malo, lepo domovino in tako spoznaval njeno neizčrpno zakladnico starega bogastva. Zbirka ima torej dva smotra: utrjevati predpisano učno snov z novimi oblikami in seznanjati učence s kulturno dediščino naše dežele.

Kdaj in kako naj učitelj uporablja zbirko?

Vsak učitelj tujega jezika ve, da je pouk tujega jezika večplasten. V vzgojno-izobraževalnem procesu razvijamo štiri jezikovne spretnosti: razumevanje, govor, branje in pisanje, te pa združujemo tudi vse jezikovne ravni: slovnico, fonologijo, besedje in komunikacijske funkcije. Vse pa je med seboj stalno in tesno prepleteno v tematiki, ki vodi učenca v tuji svet pa tudi v našega domačega, ki ga želimo predstaviti tujcu. Tematika vodi učenca do razumevanja kulture tujih narodov, v pravilno vrednotenje in primerjanje teh kultur z našo. Da bi bil pouk tujega jezika čim uspešnejši in da bi dal učencem osnovne šole čim trdnjše temelje splošnega jezikovnega znanja, mora učitelj učenca nenehno spodbujati k zavzetemu sodelovanju tako, da napravi pouk zanimiv, privlačen in obetaen za vse učence. V učnem procesu naj bo učenec subjekt, ker bo le tako motiviran in uspešen. Pri tem pa bo imela nova zbirka lahko pomembno vlogo.

Učitelj predstavi novo snov v učbeniku, z manipulativnimi vajami pa vodi učence do čedalje večje uspešnosti. Učno snov razširi, prenese v druge okoliščine, v življenje. Za to stopnjo učenca procesa poznamo veliko oblik tehnik, tudi zgodbe so le ena izmed oblik komunikativnega prijema pri pouku tujega jezika. Težko je napisati pravi »recept« za uporabo zgodbe v razredu. Zgodbe bodo učitelji lahko uporabljali v razredu za razvijanje spretnosti poslušanja (učite-

ljevo branje ali pripovedovanje), spretnosti branja – tihega ali glasbenega, spretnosti govora in tudi pisanja. Ne glede na to, za kateri smoter bo učitelj izbral zgodbo, bo zmeraj utrjeval in širil besedje in specifično strukturo, ki je temeljna v pripovedki.

V razredu je včasih kar premalo časa za različne dodatne dejavnosti. Ne smemo pozabiti, da z njimi snov utrjujemo in poglabljamo. Da ta smoter dosežemo, pa niso zmeraj potrebni le pisni testi ali vprašanja.

Grammar in stories so primerno gradivo tudi za dodatni pouk, fakultativni pouk in za zunajšolske dejavnosti, na primer za dramski krožek. Uspešno dramatizacija pripovedke Vilenica smo videli tudi na tiskovni konferenci. Pripravili so jo učenci 6. c razreda osnovne šole Hinka Smrekarja. Dramatizacija je tehnika, ki se vse bolj in bolj uveljavlja pri pouku. Z njo lahko dosežemo vse cilje komunikativnega prijema: razvijamo izgovor, ritem, intonacijo, slušno-govorno komunikacijo. Najpomembnejše pa je, da sta igranje in petje za učenca tudi estetsko in čustveno doživetje s psihološko funkcijo: učenca sproščata in mu omogočata, da sproščeno in po svoje uporabi jezikovno znanje. Učenci pri igranju uživajo, vemo pa, da se človek nauči največ, če dela z veseljem. Nastop v tujem jeziku in sproščeno komuniciranje zbujata v učencu samozavest in zaupanje v svoje znanje. Ob vsem tem pa je dramatizacija še izredno prožna tehnika. Včlenimo jo lahko v sleherni učni načrt in učbenik. Zgodbe, dramatizacija itn. niso izolirane dejavnosti, ampak so lahko sestavine vsake enote v učbeniku. Ni treba vedno pripraviti prave predstave, dostikrat je dovolj le čisto kratka dramatizacija. To so majhne stvari, ki poživijo pouk in jih ni težko najti, če si učitelj in učenec želita novosti.

Učitelje bi rada tudi opozorila, naj učenci sprejmejo vloge po svoji odločitvi. Mnogi učenci so sramežljivi, obrnjeni vase, boje se javnih nastopov, še zlasti težko se glasno izražajo v tujem jeziku, čeravno njihovo znanje ni majhno. Te je treba motivirati drugače, saj ponujajo zgodbe neizčrpen vir dejavnosti. Zbirko pa uporabljajo učenci lahko tudi povsem samostojno. V vsaki knjižici se avtorica obrača k mlademu bralcu z didaktičnimi navodili, knjižico pa končuje z miselnim vzorcem temeljne strukture v zgodbi.

Naslednje knjižice v zbirki bodo: Butaleci, Jermanova vrata in Cerkiško jezero. Pomembna je tudi cena zbirke: komplet treh zgodbic stane 16.800 dinarjev. Omenim naj še privlačno likovno opremo: knjižice je ilustriral France Kunaver, jezikovno pa pregledala mag. Margaret Davis.

Zgodbe niso obvezno berilo za učence osnovnih šol, vseeno pa upam, da jih bodo učitelji uporabljali kot dodatno gradivo za razlago in dojanje učne snovi in da bodo po njih radi segali tudi mladi bralci.

Pepelko je posnela televizija. Vzgojni smoter te pravilice je seznaniti učence z evropsko pravilno klasiko, učni smoter pa utrjevanje pogojnih stavkov. Oddaja bo na sporedu šolske televizije. Televizija pa drugih zgodbic ne bo posnela, ker za to nima več denarja. Škoda!

NEVENKA SELIŠKAR

nove knjige

Razrednik v osnovni šoli

Josip Malič, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1988

Te dni je izšla v prevodu in priredbi Tineta Logarja knjiga Josipa Maliča **RAZREDNIK V OSNOVNI ŠOLI**, ki pomeni v jugoslovanskem prostoru eno izmed vodilnih strokovnih knjig tega področja.

Družba nalaga razredniku izjemno težke in odgovorne naloge, zanje, pa ga naša pedagoška in psihološka stroka ne usposobi dovolj. Prizadevanja kadrovskih šol so bila do nedavne bolj namenjena strokovnim in specialnodidaktičnim vprašanjem posameznih predmetnih področij, medtem ko celotnim in obenem specifičnim nalogam razredništva doslej niso namenili dovolj pozornosti. Podobno je pozneje z vsemi dejavniki, ki se ukvarjajo z usposabljanjem učiteljev, od katerih pa skoraj vsak postane razrednik. Tako se mladi učitelj znajde pred vrsto problemov brez potrebnega pedagoškega, psihološkega, andragoškega in metodološkega znanja, zanesa se lahko le na lastno improvizacijo in izkušnje starejših kolegov. Na Slovenskem tudi ni raziskovalca, ki bi se eksplisitno ukvarjal s tem področjem, niti ni strokovne literature, ki bi celotno obravnavala to področje. Zato z veseljem pozdravljamo odločitev DZS za priredbo oziroma prevoz tega Maličevega dela.

V uvodnih poglavjih govori pisec o nastanku in funkcijah osnovne šole v različnih zgodovinskih obdobjih in političnih sistemih, o razrednem položaju šole, o načelih obveznosti, brezplačnosti, enotnosti, posvetnosti, demokratičnosti, družbenosti idr. osnovne šole. Posebno pozornost namenja vzgojnemu nalogam razrednika, njegovemu statusnemu položaju, vsebinam, organizaciji in metodam njegovega dela.

Razrednik je obravnavan kot individualni strokovni organ šole, pisec razčlenjuje njegove funkcije pri pedagoškem vodenju, samoupravnem organiziranosti šole in učencev, pri administrativnem delu, oblikovanju oddelka, sodelovanju s starši ter okoljem. Posebno pozornost namenja njegovim nalogam pri na-

črtovanju, organiziranju in analizi sodobnih oblik dela, zlasti v oddelčni skupnosti, dopolnilnem in dodatnem pouku, kulturnih in naravoslovnih dnevih, izletih, športni dejavnosti, družbenopotrebnem delu, interesnih dejavnostih. Poglobi se v naloge razrednika kot pedagoškega vodje oddelka. Pregledno navaja pedagoško-psihološke zakonitosti oblikovanja razrednega kolektiva, možnosti sodelovanja s pedagoško-psihološkimi službami, obravnava faze razvoja socialnega obnašanja otrok, razkriva osnove sociometričnega testiranja ter zakonitosti obravnave otrok z motnjami v razvoju ter obvladovanju obremenjenosti učencev v sodobni šoli.

V knjigi se loteva tudi sodobne prakse v osnovni šoli, poda poskus tipologije razrednika ter s humorističnimi desetimi zapovedmi prikaže prevelike zahteve družbe, ki včasih pričakuje od razrednika tudi preveč. Na koncu spregovori še o vrednotenju razrednikovega dela ter o prvinah pedagoškega in strokovnega usposabljanja razrednika.

Čeprav sta si vzgojno-izobraževalna sistema na Hrvaškem in Slovenskem podobna, je imel prevajalec dovolj težavno nalogo, saj je moral normativni sistem prilagajati slovenskim razmeram, prav tako je moral upoštevati tudi spremembe prenove v zadnjih letih.

Knjiga je zanimivo pisana v preprostem, vsakomur razumljivem jeziku in poljudno podaja temeljna znanja z organizacijsko-administrativnega, vzgojnega, strokovnega in pedagoškega področja. Maličeva knjiga **RAZREDNIK V OSNOVNI ŠOLI** v prevodu in priredbi Tineta Logarja lahko postane študijska knjiga na kadrovskih šolah za vse študente različnih strok ter obvezna literatura za vse učitelje pripravnike na osnovni šoli. V njej pa bo tudi izkušen učitelj in dolgoletni razrednik našel veliko spodbud in potrditev za svoje delo.

ALENKA KOZINC

Herbarij

Draga Tarman, založba Borec, Ljubljana 1988

Pri založbi Borec sta izšli knjižica in mapa z delovnimi listi Herbarij. Besedilo je napisala Draga Tarman, knjižico, mapo in delovne liste pa je ilustriral Samo Jenčič.

Draga Tarmanova, uspešna pedagoška delavka, profesorica biologije in urednica poljudno-znanstvene literature pri založbi Mladinska knjiga, z veliko občutka za naravo, ekološke probleme in za otroka podaja vsebino, ki na Slovenskem ni bila obravnavana že od leta 1959, ko je knjižico o Herbariju napisal profesor Ivan Krečič.

Ilustracije so nazorne, motivacijske in pomagajo otroku pri delu, ker ga usmerjajo v pravilno nabiranje in urejanje herbarijske zbirke.

Knjižica po mnenju mag. Ljubice Marjanovič, dipl. psih. z besedami in slikami spodbuja otroka k opazovanju in spoznavanju rastlin. »Herbarij« lahko uporabljajo učenci na različnih stopnjah pridobivanja znanja, od predšolske dobe, ko delo usmerjajo starši in vzgojitelji v vrtcih, do konca osnovne šole, ko daje učitelj dodatna navodila o urejanju zbirke. Herbarij je pripravljen tako, da so možnosti zbira-

nja in urejanja zelo raznolike: to je lahko zbirka po naključju in okusu zbranih rastlin, rastlin zbranih po ekosistemih, travniških, gozdnih, zbirka zdravilnih rastlin, zbirka urejena po naravnem sistemu, zbirka listov, plovov itn.

Knjižica je vzgojno usmerjena, saj opozarja otroka na to, da z nabiranjem rastlin za herbarij ne smemo povzročati škode in nabiramo le po en primerek iste vrste, druge pa pustimo. Še posebej opozarja na varovanje zaščitnih rastlin, ki jih tudi poimenko navaja. Delovni listi »Herbarij« imajo poleg nalepke za določitev rastlin tudi ilustracijo rastline, ki jo bodo otroci pravilno pripravljeno in posušeno prilepili na list.

Knjižica in mapa z delovnimi listi Herbarij se lahko odlično vključi v pouk spoznavanja narave in biologije na različnih stopnjah, podobno kot že znane edicije iz zbirke »Pelikan« Življenje v gorah. Življenje v kraškem podzemlju, Korak v morje. Potok in travnik, ki jih učitelji že poznajo.

CVETA ŽUMER
DANICA KMECL

Knjige iz Kondorjeve knjižnice

Pri založbi Mladinska knjiga so izšle knjige Itala Sveva **Kratko sentimentalno potovanje**, Julija Cortázarja **Zasledovalec**, Ameriška metafikcija, Trl drame Stanka Majcna

Zadnje štiri knjige Kondorjeve knjižnice dokazujejo, ne le da se idejno-vsebinska zasnova knjižnice skuša čim bolj približati prvotnemu idejnemu zarisu programa, temveč z novimi, prevodnimi svetovnimi deli tudi informativno širiti literarno obzorje srednješolcev. Tokratne izdaje ne dajejo toliko prednosti klasičnim, že uveljavljenim besedilom, kolikor širijo in poglobljajo svetovno literarno obzorje.

Prva izmed njih je iz velikokrat prevajanega in preučevanega dela italijanskega pisatelja Itala Sveva, genialnega in samosvojega pisateljskega samouka, veliko let literarno in kritično zapostavljenega. Vse štiri novele, izbrane v tej knjižki, so izšle, tako kot skoraj vsa druga Svevova besedila, posmrtno: *Novela o dobrem starcu in lepi deklici*, *Rododarno vino*, *Kratko sentimentalno potovanje* in *Potegavščina*.

Tri novele so iz njegove prve zbirke kratke proze, najdaljša, **KRATKO SENTIMENTALNO POTOVANJE**, po kateri je knjiga naslovljena, pa je iz druge zbirke. Temeljno besedilo *Kratko sentimentalno potovanje* je, besedilo ironije in samironije, je nenehna igra med čisto fikcijo in fiktivnostjo, preigravanjem. To je dvoravninsko besedilo: njegov temeljni »problem« je razmerje med realnostjo, življenjem in njegovimi projekcijami, prikaži v literaturi; meja med njima se spreminja, izrisuje in izbrusuje, in nedvomno je svetovalska literatura ontološke vrednosti, ohranjalca življenja in trpke svestovske ironije, samironije.

Novele so prepletene z značilnimi tematskimi in slogovnimi prvinami Svevovega sveta, in te so postale še značilnejše v njegovem zadnjem obdobju. Takšne so na primer tema ljubezni in ljubezenskega razmerja, sanje, življenje kot nenavaden splet naključij, slogovno pa uporaba parabol in basni, esejistične vrvice, humoristične in pesimistične sentence, pretanjena psihološka analiza, ironija do realnosti in sveta itn.

Študija Alenke Koron zarisuje vplive in zglede, iz katerih izhaja Svevovo literarno obzorje; v nadaljevanju nakazuje temeljno problematiko svevovske prikrite avtobiografske, težko določljive vrvice v Svevovi literaturi. Ukvarja se z izhodišči Svevove temeljne bivanjske izkušnje in umetniškimi značilnostmi njegovih del, s ključnimi točkami, ki določajo značilni avtorjev svet. Sklepi del študije je namenjen temu, kako se teme, kakršne so starost, bolezen, senilnost, smrt, denar... ubesedijo v različnih vrstah Svevove literature. Študijo sklepajo odmevi na avtorjevo ustvarjanje v Sloveniji ter biografski pregled življenja in dela Itala Sveva.

Naslednja knjižica prinaša izbor novel **ZASLEDOVALEC** Julija Cortázarja, enega največjih sodobnih južnoameriških avtorjev. To je pisec, ki je pri nas premalo znan, v osrednji, zlasti pa v južni Evropi pa je eden osrednjih pripovednikov, močno navezan na južnoameriško tradicijo pripovedništva. Cortázarjeva proza je pri nas malo znana, saj sta bila doslej prevedena v slovenščino le njegov prvi roman *Dobitniki* in zgodba *Môre* v antologiji latinskoameriške kratke proze, ki je izšla pri Mladinski knjigi v zbirki Kondor.

Ta knjižica prinaša izbor njegove kratke proze iz osmih knjig zgodb. Pri tem so upoštevani nekateri vodilni motivi iz njegovih zgodb – vožnja, potovanje, igra, čas, dvojniki, pripovedovalci. Pripovedi iz prvih dveh knjig posegajo v značilno fantastične, obrobne življenjske položaje, za katere sta značilna patološkost in poudarjanje živalskega dela sveta. V naslednjih zgodbah se pripoved

premakne v drugačno temo, k človeku, individualni usodi in soljudem, obenem pa se vloga fantastičnih prvin zelo zmanjša. Zgodbe se pomaknejo iz šokantnosti v vsakdanje življenjske okoliščine, in se tako približajo bralcem. Cortázar prilagaja jezikovno izraznost slogu svojih pripovedi, njihovi vsebinski usmerjenosti; pogosto ohranja ironično razdaljo do besedila, zelo značilno so izrazne vrvice njegovega pripovedništva; gospodarnost izražanja, krčenje stavkov in misli na najnujnejše sklope, zgoščenost sloga, s katero se stopnjuje napetost in intenzivnost, pa daje v nekaterih zgodbah občutek ritmičnosti.

Stik z razmeroma sodobnim svetovnim literarnim dogajanjem navezuje tudi naslednji Kondorjev zvezek **AMERIŠKA METAFIKCIJA**. V njem so zbrana besedila štirih sodobnih ameriških ustvarjalcev Bartha, Barthlema, Cooverja in Pynchona, piscev metafikcije, določenegega tipa postmodernistične literature.

Besedila so prevajali mladi avtorji pisci (Andrej Jereb, Igor Bratož, Andrej Blatnik in Igor Zabel), ki pri svojem delu uspostavljajo dosežke te literature, besedila pa je uredil in spremeno študijo napisal Aleš Debeljak.

Izbrana so besedila avtorjev, ki so se bliskovito povzpeli v šestdesetih letih in bili močno vplivni v sedemdesetih. Pisec spremne študije navaja razloge za zastoj v ustvarjanju, ki je mučila te avtorje: dosežki klasičnega modernizma so bili v tem času popolnoma izrabljeni, postali so del ustaljenega univerzitetnega programa, po drugi strani pa je nastala tudi socialna blokada, trenutna izkušnja vietnamske vojne in socialni nemiri – torej izkušnje socialne in pisateljske nemoči. Zato je v besedilih teh avtorjev opazna značilna ironizacija preteklosti in izkušenj, manj pa obnove; iskanje literarnih novosti hromi tudi delovanje množičnih medijev, ob katerih ni mogoče povedati ničesar več novega. Ker je avtorjem tako onemogočen dostop do resničnosti, se vrnejo k tematizaciji literarnih postopkov: k analizi, h kritiki in pretehtanju avtorjevega položaja in to je odmak od klasičnih pisateljskih postopkov. Avtorska pozicija je izpostavljena dvomu, analizi, spraševanju, in s tega stališča so tudi vse pozicije vrednostno izenačene. Za ta rod je torej značilna tematizacija avtorske pozicije in avtorskih postopkov, in prav pri izbranih avtorjih je opazen precejšen razpon teh pozicij. Značilno je, da je prav ta rod znova vrnil kratki zgodbi ugled in kakovost, ki ju je izgubila z objavami v raznih revijah.

Trem prevodnim zvezkom pa sledi še dramska knjižica, zaradi idejno-nazorskih razlogov po krivici pozabljenega avtorja Stanka Majcna, **TRI DRAME**. Tako nadaljuje Kondor tudi eno izmed svojih idejnih programskih vodil: znova poskuša odkrivati tista zatajevana imena med obema vojnama, ki jih je ideološko obremenjena literarna zgodovina odklanjala.

Ta knjižica skuša ovrednotiti in predvsem prikazati Majcnovo dramatiko od ekspresionistične enodejanke *Kajsija*, ki je nastala leta 1919, prek petdejanke *Prekopa*, objavljene leta 1935, do doslej neuprizarjenega in neobjavljenega povojnega besedila *Revolucija*. Zlasti za srednješolce bo zelo uporabna obširna temeljna študija Gorana Schmidta o Majcnovem življenju in delu, ki besedno in ilustrativno prepleta piščevo življenje z njegovim ustvarjanjem v različnih obdobjih – zares izčrpana in pregledna, predvsem pa študija, uporabna za srednje šole.

VLASTA KUNEJ

Spet novost iz zbirke računalniška obzorja

Anton Jezernik: Računalniki pri konstruiranju in v proizvodnji, DZS Ljubljana 1988

Državna založba Slovenije je začela izdajati knjige o računalništvu že pred 12 leti; tedaj je izšel prvi slovenski učbenik za računalništvo v srednjih šolah, kasneje zbirka nalog in nato še zdajšnji prenovljeni učbenik, ki sta ga napisala I. Bratko in V. Rajkovič. V letih računalniške vročice, ko so nas preplavili različni mikroročunalniki in je računalniško navdušenje seglo tudi v naše osnovne šole, se je Državna založba Slovenije odzvala z znanimi štirimi knjižicami v zbirki Enajsta šola: *Mavrica* – prvo berilo, *Commodore 64* za mlade in najmlajše, *Prosto programiranje* v bazi ter *Spoznajmo mikroročunalnik*. To je prevedena literatura, ki pregledno in nazorno uvede mladega bralca v svet mikroročunalnikov, algoritmičnega mišljenja, mikavnega programiranja, in to po preprosti in šegavi poti, podprti z množico prijetnih ilustracij.

Kaj kmalu so se pri tej založbi odločili popestriti in dopolniti izbor domače računalniške literature z domačimi pisci ter usmeriti pozornost k resnejši uporabi računalnikov in izrabljanju različnih možnosti, ki jih ponujajo pri delu, v šoli in prostem času. Tako je nastala zbirka *Računalniška obzorja*, v njej so izšla tri znana dela: *Od računalna do urejanja besedil* (J. Kozak), *Strukturirano programiranje* (J. Zitnik) in *Z računalnikom v matematiko* (V. Batagelj). Na posvetovanju raziskovalcev in uporabnikov CAD/CAM centra na Tehniški fakulteti Univerze v Mariboru pa smo bili priče predstavitvi četrte knjige te zbirke, in sicer *Računalniki pri konstruiranju in v proizvodnji* Antona Jezernika. Knjiga preprosto, a obenem dovolj strokovno predstavlja nove delovne postopke in metode pri računalniško podprtem konstruiranju in proizvodnji (CAD/CAM), in je, vsaj tako menim, temeljno delo, učbenik inženirskemu računalništvu.

Njeno vsebino nakazuje deset poglavij: *Uvod*, *Računalniški sistemi*, *Osnove CAD/CAM*, *Aparaturna oprema za CAD/CAM* – grafične delovne postaje, *Grafična programska oprema za CAD/CAM*, *Tehniško risanje*, *Konstruktorski preračuni*, *Numerično krmljenje* (NC) *obdelovalni stroji* in *CAD/CAM*, *Programski jezik* fortan in *delo na računalniku* ter *Prihodnji razvoj CAD/CAM* in *CIM*.

V barvni prilogi je predstavljeno nekaj segmentov sodobne tehnologije pri nas.

V uvodnih poglavjih pisec zelo primerno razloži temeljne izraze in informacije o računalniški aparaturi in programski opremi. Hitro nam postane jasno, da z izrazom CAD/CAM sistemi označujemo dandanes nove postopke in metode dela za računalniško podprto konstruiranje in računalniško podprto proizvodnjo. Prav tako tudi ni težko doumeti, zakaj se z vpeljevanjem tehnologije dandanes v tovarnah tako zelo povečujejo kakovost, produktivnost ter pri-

lagodljivost potrebam rzišča konstruiranju in proizvodnji. CAD pomeni več kot preprosto kompjuterizirano risalno desko, saj uporabe postopkov CAD osegajo poleg avtomatiziranja risanja nova področja, kot npr. geometrijsko modeliranje, računalniške inženirske analize itn. Vse več podjetij (pa tudi posameznikov) se danes odloča, nakup bolj ali manj zmogljive postaje CAD. Pričakovanja vselej velika, res pa je, da nekajtedensko ali mesečno delu velikokrat sledi skoraj razčaranje. Za to je več vzrokov. Eden je vsekakor (ne)primernost postaje, kajti vedeti moramo, da je treba pri nakupu postaje CAD izbirati po nalogah, ki bi jih radi opravljali s postajo, in ne po propagandnih slikih izdelovalcev. Tudi takim knjiga veliko pomagala.

Dovolj razumljiva je tudi zloga CAM, še posebno njegova aplikacija ali panog, kot npr. računalniški nadzor in krmljenje, računalniško načrtovanje proizvodov, računalniško numerično programiranje delov (CNC), črtovanje zahtev po materialu itn.

Zanimive in nazorne so tudi misli o prihodnjem razvoju računalništva pri konstruiranju in proizvodnji. Obravnava široko področje znanstvenih panog, računalniško integriranje proizvodnje (CIM), ki predstavlja ena nes največji izziv dosedanjim postopkom v proizvodnji CIM, interdisciplinarna veda, obseva pa najnovejšo in najsodobnejšo računalniško tehnologijo, npr. računalniško grafiko, programski inženiring in poznavanje silvilnih inženirskih področij del. Iz prikaza razberemo, da CAD/CAM sistemi predhodni CIM in da so le-ti pri nas dokaj razviti, CIM pa je še v začetku razvoja.

Pomembna je tudi ugotovitev, da je vpeljevanje računalniških CAD/CAM postopkov pri konstruiranju in v proizvodnji prehod v sodobne računalniške integrirane tovarne v prihodnosti nujno. Od tega, ali bodo postali CAD/CAM tehnologijo, ženiirji in tudi širši krog ljudi, veliko odvisno, ali bo ubrana pri izbiri in vpeljevanju CAD/CAM sistemov bolj ali manj ustrezna. Zato moramo naminiti posebno pozornost mladim, ki se podajajo na pot tehnike, to že v osnovnih šolah. Razimajo računalniško grafiko, uvajajo v grafičnih in regulacijskih računalniških aplikacijah, prav gotovo nam jih ne bo težko navdušiti za elementarne vaje v sistemov CAD/CAM. Več bor nadalje naredili v srednji šoli, kjer je to področje že vsebinsko vzgojno-izobraževalnih programov. Zato bo ta knjiga zelo ustrezen in dolgo pričakovani ročnik mentorjem in učiteljem tega področja, študentom strokovnjakom v gospodarstvu pa pripomoček pri reševanju študijskih nalog ali pri vpeljevanju računalniških postopkov v konstruktorsko ali proizvodno delo.

IVAN GERLIČ

Obeta se nov strokovni slovar

2. junija so se v okviru 14. srečanja čevljarjev, usnarjev in galanteristov v Slovenj Gradcu pogovarjali tudi o zbiranju gradiva za slovar usnarske in usnarske predelovalne stroke. Zamisel ni nova, toda zaradi relativne mladosti te industrije pri nas (obrt ima bogato tradicijo, posebej čevljarstva, sedlarska in torbarska) in njenega šolstva ter skoraj nikakršne tradicije v kultiviranju strokovne besede so težave velike, vendar se Društvo čevljarjev, usnarjev in galanteristov Slovenije in njegov zavzeti predsednik inž. Ivan Kepić iz Planike, kot kaže, ne da ugnati.

Akcijo vodita raziskovalni enoti v Peku in Industriji usnja v Vrhniku; v Peku so npr. že izdelali poskusni snopč za čevljarstvo. V slovar bodo sprejeli izraze štirih področij (obutven, usnarsko-krznarsko, konfektorsko, galanterijsko); ocenjujejo, da bodo zbrali okrog deset tisoč izrazov. Dela bo veliko, delo pa ni na pretek. Zato skušajo strniti moči vseh, ki bodo lahko ustvarjalno prispevali k nastanku slovarja. Izdatke zanj bosta pravnali usnarska in čevljarstva industrija Slovenije.

S. Š.

Za boljše izobraževanje učiteljev

Gradivo s posveta – 19. februarja 1988 v Ljubljani

Uredil Jože Žlahtič

POSEBNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST ZA PEDAGOŠKO USMERITEV

Ljubljana, 20. junija 1988

Vsebina

Uvod

Analiza stanja

Razprave v skupinah

- 1. skupina: Splošna in organizacijska vprašanja, vpis, usmerjanje v pedagoške poklice, normativi in status pedagoškega izobraževanja
 - 2. skupina: Pedagoško-psihološki predmeti v izobraževanju učiteljev
 - 3. skupina: Specialne didaktike v izobraževanju učiteljev
 - 4. skupina: Pedagoška praksa, hospitacijske šole in hospitacijski učitelji
- VIP podiplomskega spopolnjevanja za delo v stanovanjskih skupinah

Uvod

Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev je pripravila letošnjega 14. februarja strokovno srečanje visokošolskih učiteljev, učiteljev srednjih pedagoških šol in nekaterih učiteljev mentorjev osnovnih šol. Na tem posvetu z naslovom *Za kvalitetnejše izobraževanje učiteljev* naj bi ugotovili stanje v visokošolskih programih na področju didaktike, specialnih metodik, pedagoške delovne prakse in nastopov ter hospitacij.

Delo je potekalo v štirih skupinah, v katerih so obravnavali te teme:

- Splošna in organizacijska vprašanja, vpis, usmerjanje v pedagoške poklice, normativi in status pedagoškega šolstva
- Pedagoško-psihološki predmeti v izobraževanju učiteljev
- Specialne didaktike, njihov položaj in razvoj
- Pedagoška praksa, hospitacijske šole in hospitacijski učitelji.

Kot popestritev posveta je pripravila Pedagoška fakulteta iz Maribora video posnetke nekaterih, nastopov in hospitacij. Na posvetu je bila namenjena pozornost predvsem vprašanjem:

Kako uresničevati pedagoško-psihološki del programov?

Kako izpeljati pedagoško prakso?

Kako so zastopana pedagoška načela v VIS pedagoških programih?

Kako zagotoviti pedagoško prakso?

V celotnem sklopu mnenj in ugotovitev, ki so se izoblikovali v razpravah, so udeleženci izpričali sicer veliko pripravljenost za uresniče-

vanje programov, ob tem pa poudarili, da je bilo področje didaktik in metodik doslej zelo zapostavljeno. V zadnjem času je mogoče ugotoviti, da so se v nekaterih strokah vprašanja postopoma začela reševati, vendar del strok še zmeraj ni pripravljen urediti tega vprašanja.

Pred posvetom smo s Centrom za pedagoško izobraževanje v Ljubljani pripravili analizo o stanju na tem področju, ki je bila strokovna in delovna podlaga. To gradivo objavljamo v prilogi. Posebej smo pripravili tudi analizo specialnih metodik, didaktike in pedagoških znanj na podlagi visokošolskih pedagoških programov.

Posvet je pokazal, da se položaj na tem področju sicer nekoliko izboljšuje, obenem pa opozoril tudi na vprašanje stalnega spopolnjevanja pedagoških delavcev, ki bi moralo biti že zdavnaj rešeno.

Na posvetu smo se odločili, da bomo pripravili povzetek in stališča, ki jih v teh objavah namenimo širši pedagoški javnosti. Sklepi posveta naj bi po uvedbi reforme pedagoškega šolstva spodbudili tudi razmišljanja in takšne razprave, ki lahko pripomorejo k globljim spoznanjem v stroki.

Novi ali le formalno predelani visokošolski programi sami zase še niso napredek. Da se bodo novosti uresničevale v praksi, je nujno opredeliti in razčleniti številne vsebine, sprejete in opisane v teh visokošolskih programih.

Posvet je bil nekakšen sklep večletnih prizadevanj Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev in drugih institucij za izpeljavo visokošolske reforme pedagoškega izobraževanja. Razumljivo je, da to delo še ni končano, saj je ostalo še veliko vprašanj, na katera bo treba odgovoriti.

JOŽE ŽLAHTIČ

Visoke šole v Ljubljani

I. Struktura anketirancev, ki so
vrnili vprašalnike

Izpolnjene vprašalnike nam je vrnilo 31 anketiranih; to so po-večini učitelji specialne didak-
tike na stopnji predmetnega po-
uka osnovne šole ali srednješol-
skega pouka (19), le nekaj jih je
s stopnjo razrednega pouka (4)
ali programa Vzgojitelj predšol-
skih otrok (1). To je nekoliko
razumljivo, saj se je novi štiri-
letni program za učitelja razred-
nega pouka v tem študijskem
letu šele začel in potrebne izkuš-
nje še niso zbrane, novi vzgoj-
no-izobraževalni programi za
profesorje različnih predmetov
in strok v osnovni šoli pa preha-
jajo v tretje leto, zato so izkuš-

nje in težave, ki se kažejo pri
izvajanju, zlasti z vidika visoko-
šolskih učiteljev specialnih di-
daktik in skupnih pedagoško-p-
siholoških predmetov, tu mnogo
bolj izrazite. Podatke o izvaja-
nju pedagoško-psiholoških
predmetov smo dobili od 10
vprašanih. Odgovorov na tej podlagi ne
moremo posploševati, in to tudi
ni naš namen; pričujoča analiza
naj bi bila predvsem izhodišče
za razpravo in sklepanje o po-
trebnih ukrepih, da bi special-
nodidaktične, pedagoško-psiholo-
ške in šolsko-praktične sestav-
vine izobraževanja učiteljev čim-
bolj kakovostno oblikovali in
povezali med seboj, pa tudi
z izobraževanjem v matičnih
strokah.

Vprašalnike so nam vrnili:
Pedagoška akademija Ljubljana (11)

specialna didaktika predmeta:
biologija

telesna vzgoja
telesna vzgoja
defektologija
surdodidaktika
spoznavanje narave in biologije
proizvodno tehnična vzgoja
spoznavanje družbe
matematika
tehnična vzgoja

VIP
biologija-kemija, biologija-go-
spodinjstvo
razredni pouk (višješolski)
vzgojitelj predšolskih otrok
defektologija

razredni in predmetni učitelj
proizvodno tehnična vzgoja
razredni pouk
razredni pouk
razredni pouk

2. a) Obseg predmeta

spec. did	VIP	letnik	pred.	sem.	vaje	letnik	pred.	sem.	vaje	pred.	sem.	skupaj	hospit-	nastopi
												ur	tacije	
biologija	bi.-ke													
telesna vz.	bi.-gosp.													
telesna vz.	razr. p.	II.	30		30				75			130	205	3
SN in bi.	predšol.								30			30	60	1
PTV	raz., pred.								30			70	100	2-3
matem.	PTV	III.	60		60	IV.	30		180			135	315	3
teh. vz.	raz. p.	II.	60	45	45	III.	60	45	120	90	90	120	210	4
ang. j.	raz. p.	IV.	30		75				30			75	105	5 dni
nem. j.	ang. j. k.	IV.	30		45				30			45	75	2
slov. k.	nem. j. k.	IV.	30		45				30			45	75	14
sh. j. k.	slov. k.	IV.	45	45	24				45	45	24	114	24	6
slov. j.	sh. j. k.	IV.	45	45	24				45	45	24	114	24	14
fr. j.	slov. j.	I.	30		30	II.	30		30			60	120	40
it. j.	fr. j. k.	IV.	45	20	25				45	20	25	90	25	10
filoz.	it. j. k.	IV.	45	45					45	45		90		2
geog.	filoz.	IV.	30	30					30	30		60		1
geograf.	ge.	III.	30	5	15	IV.	30	10	15	60	15	30	105	30
zgod.	VIS	III.	30	5	15	IV.	30	10	15	60	15	30	105	30
biologija	zgod.	III.	60	30	10	IV.	90	30	10	150	60	20	230	16
fizika	bi.								75			130	205	18
matematika	fiz.	III.	15	15	30	IV.	45	30	60	60	45	90	195	8
STM	mat.	IV.	120		90				120	90		210	90	5
	soc.	III.	90	45		IV.	90	45	180	90		270		5
	polit.	III.	30	15		IV.	30	15	60	30		90		2
klavir	klavir	I.	26		37	II.	26		37	52		74	126	10
gl. vz.	gl. ped.								210	120	120	450	470	22-25
tel. vz.	VIS	III.	70	45	10	IV.	70	45	60	140	90	70	300	15
tel. vz.	tel. vz.	III.	70		70	IV.	70	45	60	140	45	130	205	100
lik. vz.	kip. slik.	III.	70			IV.	70		140			140		2

Iz preglednice razberemo veliko
raznolikost tako glede obsega,
ki je dodeljen predmetu speci-
alna didaktika (pri dvopredmet-
nem študiju je treba ta obseg

podvojiti), kot glede študijskih
oblik (količina predavanj, vaj,
seminarjev) in razporeditve po
letnikih. Tako obsega predmet od naj-

Filozofska fakulteta, Ljubljana (12)

angleški jezik
nemški jezik
slovenska književnost
srbohrvaški jezik in književnost
slovenski jezik
francoski jezik
italijanski jezik

filozofija
psihologija za učitelje
geografija
zgodovina

angleški jezik in književnost
nemški jezik in književnost
slovenska književnost
srbohrvaški jezik in književnost
slovenski jezik
francoski jezik in književnost
italijanski jezik in književnost,
razredni pouk
filozofija, pedagoška smer
vsi pedagoški VIP-i na FF
geografija, pedagoška smer
zgodovina, pedagoška smer

Biotehniška fakulteta, Ljubljana (1)

biologija

biologija, pedagoška smer

Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo, Ljubljana (2)

fizika
matematika

fizika, pedagoška smer
matematika, pedagoška smer

FSPN, Ljubljana (1)

samoupravljanje s temelji mark-
sizma

sociologija (analitična smer),
politologija (družbeno politična
smer)

Akademija za glasbo, Ljubljana (1)

klavirska igra
glasbena

klavir
glasbena pedagogika

Visoka šola za telesno kulturo, Ljubljana (2)

telesna vzgoja
telesna vzgoja

telesna vzgoja, VIS pedagog. smer
telesna vzgoja

Akademija za likovno umetnost, Ljubljana (1)

likovna vzgoja

slikarstvo, kiparstvo

manj 60 ali 75 ur (to je pod do-
govorjenim minimumom 90 ur)
do 300 in več ur. Od tega je
ponavadi manj kot polovica pre-
davanj (z eno izjemo, kjer so
navedena le predavanja, čeprav
bi morali navesti tudi vaje, saj
imajo nastope in hospitacije);
seminarji pa v tretjini primerov
niso navedeni. Kabinetne vaje

so navedene v devetih primerih, laboratorijske vaje v petih (predvsem v naravoslovju) in vaje na šolah v trinajstih. Razmejitev med seminarjskim delom in kabinetnimi vajami najbrž ni povsem jasna in bi bilo mogoče (na posvetu) izoblikovati jasnejšo opredelitev, s tem pa tudi enotnejšo doktrino izvajanja specialnih didaktik (povsem poenotiti se izvajanja seveda ne da, zaradi različne narave posameznih predmetov). To vprašanje je tesno povezano

z ustreznimi standardi in normativi ter velikostjo skupin študentov. Specialna didaktika se izvaja v III. in IV. ali samo v IV. letniku (pri tem je vprašanje, ali se deli na III. ali IV. letnike glede na predmet A in B ali glede na stopnjo: poučevanje v osnovni oz. srednji šoli).

Položaj je različen pri eno-in dvopredmetnem študiju pa tudi pri predmetih, ki se poučujejo samo v osnovni šoli, samo v srednji šoli ali v obeh.

Pripombe in predloge je navedlo 17 vprašanih. Žele si predvsem večji obseg vaj (tako laboratorijskih oz. kabinetnih kot tudi tistih na šolah) in tudi več strnjene prakse. Radi bi imeli tudi več seminarja, tam, kjer ga še nimajo pa, da bi uvedli več kot minimalno predpisanih 90 ur za predmet specialna didaktika, enakomernejšo razporeditev med tretjim in četrtnim letnikom (da se ne bi izvajanje preveč osredotočalo na šolo, kjer je to potrebno).

vezanosti znotraj oddelkov oz. kateder – glej odgovor na vprašanje 5 c), mnogo manj tesno in zadovoljivo pa je sodelovanje z učitelji specialnih metodik drugih strok in zlasti z učitelji splošnih družboslovno-jezikovnih predmetov.

Tudi sodelovanje z učitelji skupnih pedagoško-psiholoških predmetov (to vprašanje je bilo iz ankete pomotoma izpuščeno) bi bilo treba pospešiti, kot ugotavljajo nekateri vprašani: »Ker imajo naravoslovne stroke izrazito specifično vsaka zase, menim, da je za nas mnogo pomembnejše tesnejše sodelovanje z nosilci pedagoško-psiholoških predmetov.«

Predlogi, kako pospešiti sodelovanje, zlasti med učitelji specialnih didaktik samimi in z drugimi učitelji.

– pedagoške delavnice, občasni pogovori o skupni problematiki, interdisciplinarni strokovni posveti

– individualni pogovori z učitelji o problemih, sodelovanje pri nastopih študentov, somentorstvo pri diplomskih nalogah

– sodelovanje pri pisanju učbenikov, sodelovanje v aktivu didaktikov

– aktivni metodikov posameznih strok, posveti metodikov različnih strok

– interdisciplinarna analiza nekaterih problemov

– več sodelovanja z lektorji

– pogovori o posameznih študentih diplomantih in o perspektivnosti

– katedre – če je potrebno, naj se jih udeležijo zunanji delavci

Nekatere posebnosti v tem sodelovanju pri posameznih strokah:

– trenutno: sodelovanje z učitelji TV v strokovnem aktivu PA

– na VTOZD Matematika se ves PZS, delno pa komisija ukvarjajo s problemi šolstva

– zaradi posebnosti stroke (filozofija) je vprašanje, kako sodelovati z drugimi strokami nerešeno

– oblike sodelovanja so uveljavljene zlasti pri študentovem pripravljanju metodičnih nastopov (STM).

VI. Strnjena pedagoška praksa

Na to vprašanje je nadrobneje odgovorila le tretjina vprašanih, preostali pa niso odgovorili ali pa so odgovorili, da strnjene pedagoške prakse še nimajo. Mnogi so odgovorili, da je nimajo. Mnogi so odgovorili, da je nimajo, jo načrtujejo, to pa kaže, da praksa v prejšnjih pro-

III. Nosilci predmeta in sodelavci

naziv	štev.	dosežena akadem. stopnja					nadaljnji študij			
		dipl.	spec.	mag.	D	dr.	mag.	D	dr.	D
predavatelj	20	8	1	6	3	2		4	2	4
asistent	3	2		1				2	1	
docent	6			1		5				1
profesor	4					4				
skupaj	33	10	1	8	3	11		6	3	5

Legenda: D – magisterij oz. doktorat iz specialne didaktike določene stroke

S kadrovsko sestavo visokošolskih učiteljev specialnih didaktik ne moremo biti zadovoljni, saj prevladujejo višji predavatelji, premalo je tudi asistentov, ki so na eni strani naraščaj, na drugi pa pomočniki pri opravljanju vaj, organizacij hospitacij, nastopov, prakse... Resda jih je veliko vključenih v podiplomski študij, vendar dozdašnje izkušnje kažejo, da so mnogim ta vrata še zaprta. Podiplomski študij specialnih didaktik bi morali tudi bolj dosledno kot doslej organizirati na interdisciplinarni podlagi (ob sodelovanju strokovnih in pedagoško-psiholo-

ških disciplin); za to se večina vprašanih zavzema, precejšen del (četrtnina) pa jih meni, da je to le stvar stroke. Pri magistrskem študiju je dosežen že precejšen napredek, pri doktorskem pa se še zmeraj zapleta, tako pri vprašanih naziva kot delitve pristojnosti in sodelovanja nosilcev oziroma izvajalcev tega študija. To je tesno povezano tudi z vprašanjem opredelitve specialne didaktike kot vede.

IV. Študentje

a) Število študentov, ki se od-

loča za pedagoško smer študija, se zdi anketiranim: ustrezno: 17 odgovorov premajhno: 8 odgovorov preveliko: / drugi odgovori: 6

Premalo študentov je predvsem v naslednjih strokah:

telesna vzgoja
biologija
geografija VIS
geografija, pedagoška smer
likovna vzgoja
matematika
proizvodno-tehnična vzgoja
slovenski jezik

b) Ocene poprejšnjega znanja, motiviranosti, zavzetosti

poprejšnje stanje	zadovoljivo	nezadovoljivo	drugo
strokovno	14	6	11
pedagog. psihol.	8	4	19

Šibko strokovno poprejšnje znanje omenjajo: geografija, pedagoška smer, telesna vzgoja, italijanski jezik, telesna vzgoja, razredni pouk, spoznavanje družbe, matematika. Šibko pedagoško-psihološko poprejšnje znanje pa omenjajo: geografija, VIS, geografija, pedagoška smer, klavirska igra in glasbena vzgoja.

motiviranost	zadovoljiva	nezadovoljiva	drugo
za študij	19	1	11
za pedagoški poklic	16	6	9

Rezultati kažejo, da je motiviranost za študij pedagoške smeri nekaj večja kot motiviranost za pedagoški poklic. Nezadovoljiva

motiviranost za pedagoški poklic se po mnenju anketiranih kaže predvsem pri telesni vzgoji, likovni vzgoji, filozofiji,

italijanskem jeziku, telesni vzgoji, razrednem pouku, spoznavanju narave in biologije.

V. Medpredmetno sodelovanje

sodelovanje z učitelji	redno	zadovoljivo	redko	priložnostno	ga ni	drugo
strokovni predmet	10	10	3	3	5	/
družbosl. jezik, predm.	/	5	2	8	11	5
spec. did. drugih strok	2	6	5	8	5	5

Za uspešno izobraževanje učiteljev je sodelovanje in dogovarjanje med nosilci raznih predme-

tov oz. skupnih predmetov bistvenega pomena. Dobljeni odgovori kažejo, da je sodelovanje

z učitelji strokovnih predmetov zadovoljivo (verjetno tudi zaradi organizacijske in prostorske po-

gramih ni bila predvidena, v novih pa je.

Le enajst anketiranih navaja,

kdaž študentje opravljajo to prakso: večina v IV. letniku, delno tudi v II.; štirinajst anketiranih je odgovorilo, kdo organizira to prakso: večinoma (v osmih primerih) je to učitelj specialnih didaktik, v šestih primerih (z naravoslovnimi), bo organiziranje prakse in ohranjanje potrebnih stikov s šolami pomenilo veliko dodatnega truda in precej administriranja. Vprašanje je, koliko tega se lahko noprati samemu učitelju specialne didaktike oziroma pisarni oddelka, koliko pa bi bilo smotno organizacijski del zaupati posebnemu centru (npr. Centru FF za pedagoško izobraževanje – za študente FF), podobno, kot je to urejeno v tujini.

Študentje na praksi opravljajo hospitacije in nastope (natančnejši podatki o tem so za nekatere smeri študija razvidni iz preglednice 2 a), seznanjanja pa se tudi z drugimi vidiki delovnih nalog svojih mentorjev (sestanki, vodenje pedagoške dokumentacije, analize učnih ur, šolska samouprava idr.).

Prakso vodita skoraj brez izjeme skupaj učitelj specialne didaktike in učitelj mentor na šoli. Skupaj tudi ocenjujeta uspešnost strnjene prakse (v štirih od enajstih primerov sodelujejo pri tem tudi študentje).

Nekateri specialni didaktiki navajajo v odgovorih, da je pri izvajanju strnjene pedagoške prakse še precej težav, ki so povezane predvsem z neurejeno mrežo hospitacijskih šol in neurejenim statusom učiteljev mentorjev.

VII. Povezovanje teorije in prakse

Praktične vaje v poučevanju že na visokošolski organizaciji (npr. poskusne nastope pred kolegi, mikropouk) uvaja oz. omejuje 24. torej večina vprašanih.

Le manjšina (6 anketiranih) si pri praktičnih vajah lahko pomaga z videotehniko. Od tistih, ki je pri svojem delu ne uporab-

ljajo, le eden navaja, da opremo imajo, vsi drugi pa navajajo, da je ne uporabljajo predvsem zato, ker je nimajo. Ugotovimo lahko, da je didaktična opremljenost pomanjkljiva, saj je danes video tehnika (za demonstracijo pouka, kot vaja v opazovanju ali kot sestavni del mikropouka, kjer daje udeležencem povratno informacijo o lastnem poučevanju) sestavni del in nepogrešljiv pripomoček za sodobno izobraževanje učiteljev.

Pri številu **hospitacij in nastopov** najdemo izredno raznolikost. Kot kažejo podatki v preglednici 2 a, je pri številu hospitacij razpon med 2 in 56, modelna vrednost pa 14 hospitacij (te hospitacije imajo študentje delno pri učiteljih mentorjih, delno pa pri nastopih kolegov – oboje ni vedno natančno razmejeno).

Število nastopov se giblje celo med 0 in 100, modelna vrednost (najpogostejša) pa je dva nastopa. Čeprav je moč predvideti, da so te razlike delno upravičene zaradi razlik med predmeti (največ hospitacij in nastopov je pri telesni vzgoji), bi se verjetno dalo dogovoriti za optimalni standard števila hospitacij in nastopov, ki še omogoča študentu, da pridobi najpotrebnejše učne spretnosti. Preučevati bi bilo treba tudi nekatere vmesne oblike, ki se s pridom uveljavljajo v tujini (npr. skupinski nastopi) in bi pripomogle k odpravljanju težav, ki jih imajo študentje ob nastopih. Po mnenju anketiranih specialnih didaktikov povzročajo največ težav: tremu, pomanjkljivo znanje, obvladovanje razreda, stik z razredom, pomanjkljivo znanje knjižnega in strokovnega jezika ipd.

V večini odgovorov pa se ponavlja poziv: **ČIMPREJ JE TREBA UREDITI STATUS UČITELJEV MENTORJEV IN MREŽO HOSPITACIJSKIH ŠOL.**

Dr. BARICA MARENČIČ POŽARNIK
in JANJA NOVAK

Visoke šole v Mariboru

Na Pedagoški fakulteti v Mariboru je trenutno zaposlenih 21 specialnih didaktikov raznih predmetnih področij. Na anketni vprašalnik jih je odgovorilo 14. Med anketiranjem so bili namreč trije na študijskih dopustih, drugi pa vprašalnika niso oddali ali pa so menili, da so te stvari na fakulteti enotno urejene in da so naša stališča splošno znana.

Tako se odgovori nanašajo na didaktike SND, SN, SD na razrednem pouku, zgodovine, družbeno-moralne vzgoje, slovenskega jezika, nemškega jezika, matematike na razrednem in predmetnem pouku, kemije, biologije, tehniške vzgoje, fizike, glasbene in likovne vzgoje

na razrednem pouku.

K povzetku odgovorov je treba dodati še to, da se v tem študijskem letu izobražuje šele 3. letnik le po nekaterih novih pedagoških programih (vsi družboslovni programi in dvopredmetni program biologije in kemije), po drugih programih pa šele prvi letnik. V 1. in 2. letniku se uresničuje program pedagoško-psiholoških predmetov, v 3. letniku program didaktike z izobraževalno tehnologijo in prvi del praktičnega pedagoškega dela.

Zato učitelji specialnih didaktik še nimajo izkušenj z izvedbo tega dela novih programov. Njihova mnenja izvirajo iz izkušenj, ki so si jih pridobili pri doseda-

njem uresničevanju višješolskih pedagoških programov.

Povzetki odgovorov na posamezna vprašanja.

II. Didaktike predmetov imajo v novih programih zelo različen obseg in predvidevajo različne oblike dela.

Vsak specialni didaktik mora organizirati pri svojem predmetu za vsako skupino (15 študentov) 4 hospitacije v osnovni šoli v 3. letniku in 4 hospitacije v srednji šoli v 4. letniku. Vsak študent mora opraviti v 3. letniku dva uspešna nastopa v osnovni šoli in v 4. letniku dva uspešna nastopa v srednji šoli. Pri enopredmetnih programih je število študentskih obveznosti dvakratno.

Poleg teh oblik dela ima vsak metodik pri svojem predmetu še 70 do 120 ur predavanj skupaj v 3. in 4. letniku, 30 do 80 ur seminarja v 3. in 4. letniku, pri eksperimentalnih predmetih pa še kabinetne in laboratorijske vaje. V naravoslovnih programih vodijo specialni didaktiki še do 30 ur seminarja interesnih dejavnosti ustreznega predmetnega področja.

Učitelji povečini nimajo pripomb k zasnovi, izvajanju, obsegu in razporeditvi svojega predmeta v študijskem programu, saj so še brez ustreznih izkušenj. Le dva učitelja razmišljata, da bi bilo dobro nekaj opazovalnega dela vpeljati že v 1. in 2. letnik in da bi moralo biti praktično pedagoško delo načrtovano nepretrgano vse študijsko leto.

III. Nosilci predmetov in sodelavci

Večino specialnih didaktikov ima naziv višji predavatelj, dva imata naziv docent, en specialni didaktik pa ima naziv rednega profesorja. Le eden od zadnjih treh ima doktorat iz didaktike predmeta (telesna vzgoja). Dva učitelja, didaktika likovne vzgoje, sta specialista grafika, drugi, razen dveh, pa so dosegli stopnjo magistra.

Zelo različne so možnosti za podiplomski študij didaktike posameznih strok.

Likovniki navajajo, da zdaj ni sta mogoča še podiplomski študij in doktorat iz specialne didaktike likovne vzgoje. Slavisti navajajo, da je mogoče magistrirati in doktorirati iz didaktike slovenskega jezika v Zagrebu. Trije (kemik, fizik in germanist) navajajo, da je magistririj mogoče opraviti tudi iz didaktike njihovih predmetov, doktorata pa ne. Drugi učitelji so opravili magistririj iz pedagogike, sociologije ali iz predmetno-znanstvenega področja, ker iz didaktike njihovega predmeta ni mogoče niti magistrirati niti doktorirati.

IV. Študentje

Učitelji menijo, da število v študiju uspešnih študentov

ustreza zdajšnjim in perspektivnim potrebam po učiteljih na celjskem in koroškem območju ter v severovzhodni Sloveniji. Le učiteljev tehnične in glasbene vzgoje bo premalo. Poprejšnje znanje študentov je v povprečju primerno. Študentje se ne navdušujejo za pedagoško-inovacijsko delo. Na razrednem pouku, menijo, je približno tretjina študentov premalo motivirana za pedagoško delo in ima pomanjkljivo poprejšnje znanje.

V. Medpredmetno sodelovanje

Na Pedagoški fakulteti so specialni didaktiki organizacijsko vezani na oddelke svoje matične stroke, med seboj pa so povezani v katedri za specialne didaktike v okviru oddelka za psihološko-pedagoške predmete in specialne didaktike. Menijo, da je načelno taka »razpeditost« didaktika na dva oddelka nujna, vendar jih to močno obremenjuje. Ugotavljajo, da je sodelovanje z učitelji matičnih strok zadovoljivo, prav tako je tudi sodelovanje med specialnimi didaktiki, zelo redko pa je sodelovanje z učitelji pedagoško-psiholoških predmetov.

Glede na to si eni žele več sodelovanja z učitelji matične stroke, tako da bi se vsi vsaj seznanili s stanjem pouka svojega predmeta v osnovnih in srednjih šolah. Drugi zahtevajo več sodelovanja z učitelji psihološko-pedagoških predmetov. Skoraj vsi si to sodelovanje predstavljajo kot uresničevanje skupnih raziskovalnih projektov ter v interdisciplinarni organizaciji, pripravi in analizi diplomskih nalog, del, nastopov in seminarjev.

VI. Strnjena pedagoška praksa

V vseh dvopredmetnih in enopredmetnih programih ter programu razrednega pouka je strnjena pedagoška praksa sestavni del vzgojno-izobraževalnega programa. Študentje dvo- in enopredmetnih programov so na praksi 14 dni na osnovni šoli v 3. letniku in 14 dni na srednji šoli v 4. letniku. V 14 dneh opravi vsak študent pri vsakem predmetu 3 hospitacije pri mentorju, 3 pri svojem kolegu, 3 samostojne uspešne nastope ter opazuje in sodeluje pri drugih oblikah vzgojno-izobraževalnega dela (dodatni, dopolnilni pouk, samostojno učenje, podaljšano bivanje), pri organizacijah in samoupravi učencev, pri interesnih dejavnostih, seznanijo se s samoupravnimi organiziranostjo ter programom dela in življenja osnovne ali srednje šole.

Prav tako morajo opazovati in sodelovati tudi študentje razrednega pouka, le da imajo ti 5-tedensko strnjeno prakso v 4. letniku; tam dva tedna hospitirajo (13 hospitacij pri posameznih predmetih), dva tedna nastopajo (13 nastopov), zadnji teden pa strnjeno poučujejo v določnem razredu.

O svojem delu, opažanjih in dogajanjih na šoli vodi dnevnik, v katerem zberejo zapiske hospitacij, priprave in analize svojih in kolegovih nastopov in svoje mnenje o opravljenih delih in praksi.

Uspešnost prakse razčleni in oceni specialni didaktik na podlagi mentorjevega poročila, pregleda dnevnika in svojih opažanj ob obisku študenta na praksi.

VII. Povezovanje teorije in prakse

V dozdajšnjih višješolskih programih nam prenatrpanost programov in časovna stiska nista dovoljevali, da bi obremenjevali študente še z drugimi oblikami, kot le z nastopi, hospitacijami in strnjeno pedagoško prakso. Kljub temu pa so posamezni specialni didaktiki že zdaj pri seminarjih vpelali v svoje delo tudi mikro pouk, poskusne nastope pred kolegi kot generalke in analize teh nastopov ali pa kot prikaz neke metode ali oblike pouka, simulirali razne pedagoške situacije; posamezne nastope so tudi snemali, pripravljali programirani pouk in pol-programirane sekvence, preskušali njihovo ustreznost, pripravljali zbirke nalog za diferencirano delo in izvajali to v različnih oblikah, te poskuse pa razčlenjevali in ocenjevali izdelke učencev.

V visokošolskih programih bomo skušali to sistemsko urediti in uvrstiti v programe tudi druge oblike praktičnega pedagoškega dela študentov.

Na Pedagoški fakulteti v Mariboru je na voljo videotehnika z vso potrebno opremo. To so že uporabljali nekateri specialni didaktiki za snemanje nastopov, posnetke pa uporabljali za analize ali pa demonstracijo pouka. Vse to pa je bilo do zdaj prepuš-

čeno posameznemu učitelju in ni bilo uvrščeno v sistem izobraževanja. Na fakulteti urejena tudi elektronska učilnica, izdelanih pa je tudi že nekaj programov.

Na nastope pripravi študenta le specialni didaktik, morda ob pomoči asistenta. Nastop razčleni in oceni le specialni didaktik. Pri strnjeni pedagoški praksi pa pripravlja in ocenjuje študenta le njegov mentor učitelj. Pri izvedbah nastopov imajo študentje težave zlasti z motivacijo učencev, s psihološkim prilagajanjem teorije, ki jo obvladajo, zlasti s pedagoško-psihološkega področja, ne prenašajo v prakso, bojijo se aktivnih oblik dela in težka oblikujejo vzgojno-izobraževalne smotre. To je pogosto povezano s slabim predmetnoteoretičnim znanjem, časa ne izrabljajo gospodarno kljub dobri pripravi, malo uporabljajo znanje iz pedagoške metodologije, velikokrat se nedosledno izražajo in radi zaidejo v dialektno obarvan pogovorni jezik. Vsi učitelji menijo, da potrebujemo sistemsko urejeno mrežo hospitalizacijskih šol in mentorjev, ki morajo dobiti ustrezno spopolnjevanje. Njihovo delo je treba tudi ustrezno vrednotiti. Dozdajšnji le osebni stiki posameznih specialnih didaktikov s posameznimi učitelji mentorji ne zadoščajo več.

VIII. V odgovorih na 8. vprašanje predlagajo učitelji specialni didaktiki na Pedagoški fakulteti v Mariboru sistemsko urejeno hospitacijsko mrežo; ta dejavnost naj bo podprta z interdisciplinarnim raziskovanjem vsakdanje pedagoške prakse, k temu pa je treba pritegniti učitelje mentorje in študente.

Povzetek sestavila
NEDELJKA KOTNIK

1. SKUPINA – SPLOŠNA IN ORGANIZACIJSKA VPRAŠANJA, VPIS, USMERJANJE V PEDAGOŠKE POKLICE, NORMATIVI IN STATUS PEDAGOŠKEGA IZOBRAŽEVANJA

Stroka daje odgovore na vprašanja »kaj«, didaktika z metodikami na vprašanja »kako«... obe pa upoštevata učenca, njegove individualne in razvojne posebnosti, razred in skupine učencev kot posebne entitete, učitelja, njegovo znanje, sposobnosti in osebnostne lastnosti, stroke in njihove posebnosti, pa tudi objektivne delovne razmere v šoli.

Po temeljnih strateških usmeritvah išče didaktika z metodikami odgovore na vprašanja »kako« med dvema skrajnostima.

Na eni strani dajemo prednost čimbolj natančnim, kolikor mogoče operacionaliziranim, vnaprej izdelanim shemam, ki naj bi jih učitelj upošteval pri pouku. V teh shemah so že zajeti povprečni razvojni standardi in standardizirane delovne razmere. Pedagoški delavci na splošno cenijo operacionalizirane sheme, saj te ponujajo recepte za poučevanje, ne da bi se bilo treba poglobljati v učenca, razred in učiteljeve sposobnosti za pedagoško delo. Šolskim oblastem in nadzornim službam dajejo take sheme možnost za ocenjevanje in nadziranje, kadrovskim pedagoškim šolam pa pomenijo alternativo, ki jo je mogoče uresničiti, spričo skromno odmerjenih ur za didaktiko in metodike, pa tudi zaradi številnih učiteljev, ki bi jih morale usposobiti za pedagoško delo.

Vendar, operacionalizirane sheme učiteljem ne dajejo izhodišč za individualizacijo pouka za prilagajanje pouka lastnim individualnim sposobnostim in lastnostim, pa tudi ne različnim subjektom pedagoškega procesa, kot so posameznik, mala in velika skupina. Pri učiteljevem delu pa se operacionalizirane sheme prej ali slej izkažejo kot dokaz neskladja med teorijo in prakso, teoretično znanje pa postane komajda uporabno.

Na drugo stran tega sklopa bi lahko uvrstili stališča in naziranja, češ da prakse ni mogoče utesnjevati v sheme, in da je treba učitelju pustiti možnost, da bo glede na razlike med učenci in raznovrstne situacije v razredu, pa tudi

glede na osebne lastnosti in sposobnosti izbiral prijeme, ki se bodo izoblikovali po presoji dejavnikov v danih okoliščinah; to bo omogočalo njegov ustvarjalni prispevek in ustvarjalno delovanje v vsaki življenjski situaciji.

Take usmeritve so sodobnejše in imajo prednost pred tistimi, ki postavljajo v ospredje operacionalizirane sheme. Vendar pa bi jih lahko uveljavili le tedaj, če bi imeli prihodnji učitelji poleg kakovostnega znanja iz stroke tudi temeljitejšo znanje iz teorije vzgoje, iz razvojne in pedagoške psihologije in iz skupinske dinamike, didaktika z metodikami pa bi znanje z vseh teh področij povezovala in iz njega izpeljala temeljne usmeritve in načela. Za samo izpeljavo naj bi bili odgovorni učitelji praktiki. Obsežno teoretično znanje bi jim dajalo dovolj trdno podlago in možnost, da bi znali ustrezno ravnanje v vsakokratni posamezni in celostni življenjski situaciji.

Usposabljanje prihodnjih učiteljev za pedagoško delo, v primerjavi s strokovnim usposabljanjem v našem pedagoškem šolstvu nima ustreznega mesta. Nekatere stroke dajejo tem področjem večji poudarek, druge manjšega, nekatere pa štejejo tovrstno znanje za nepomembno in zato usposabljanja učiteljev za pedagoško delo niso uvrstili v svoje programe. Za prihodnje učitelje niso enotno urejene, ne strnjena pedagoška praksa ne hospitacije, pa tudi za opremo za najpotrebnejše sodobnejše didaktične pripomočke ni poskrbljeno.

Vse to kaže nedosleden, nediferenciran, ponekod celo negativen odnos do pedagoškega in metodičnega usposabljanja prihodnjih učiteljev. Vendar pa poenotenje in zagotovitev vsaj najnujnejših možnosti za pedagoško in metodično usposabljanje ne bo zboljšalo zdajšnjega stanja, če ne bomo hkrati razvijali sodobnejše doktrine na tem področju. Doktrine, ki bi povezovala sodobno pedagoško in psihološko znanje z izkušnjami in potrebami strok, doktrine, ki bo dajala učitelju oporo pri delu z učenci ter omogočala in spodbujala njegovo ustvarjalno delovanje.

Razpravo povzel
dr. VINKO SKALAR

2. SKUPINA – PEDAGOŠKO-PSIHOLOŠKI PREDMETI V IZOBRAŽEVANJU UČITELJEV

V skupini je sodelovalo 15 udeležencev.

Po mnenju razpravljalcev je bil ta posvet potreben in koristen. Podprli so tudi uvodne referate in sprejeli te sklepe:

1. Stanje pedagoško psiholoških predmetov v programih dodiplomskega izobraževanja učiteljev je v Sloveniji zelo različno. Na PF – v Mariboru in PA v Ljubljani je opazen pozitiven premik; kaže se v tesnejšem sodelovanju med učitelji specialnih didaktik in drugih strok, zlasti pri somentorstvu pri diplomskih nalogah in pri izvajanju prakse.

Nekoliko slabše je stanje na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer zelo primanjkuje prostora in so zaradi številnih študentov seminarske skupine velike in heterogene. (Npr. v eni seminarski skupini z 80 študenti je glede na študijsko usmeritev samo pri predmetu A 14 različnih študijskih usmeritev.)

2. Razpravljalci so se zavzeli, da brez pedagoško-psiholoških sestavin študija ne bi smeli dopustiti dela na predmetni stopnji v osnovni šoli.

3. Pedagoško psihološki predmeti naj bi bili v dodiplomskem študiju proti koncu študija (v 3. in 4. letniku), tako da bi lahko prihodnji učitelji globalno spoznali problematiko šole in opravljali tudi diplomske naloge iz vzgojno-izobraževalne problematike in ne samo iz stroke, kot je to uveljavljeno zdaj.

4. Potreben bo poseben napor, da se bodo tudi pedagoško-psihološki predmeti na vseh VDO, ki izobražujejo prihodnje učitelje, izvajali po normativih, ker »kriza« velikih skupin zavira kakovosten študij, zlasti dejavne oblike, kot so seminarji in vaje. Z upoštevanjem normativov bi lahko zboljšali načine preverjanja in vrednotenja znanja študentov, prihodnjih učiteljev.

5. Približna ocena potreb po kadrih kaže, da bomo v prihodnjih letih potrebovali za izvajanje pedagoško psiholoških predmetov približno 10 novih učiteljev, zato bi morali nameniti kadrovski krepitvi posebno skrb. Kazalo bi tudi pritegniti sposobne kadre iz prakse (šolske pedagoge in psihologe) in jim omogočiti podiplomski študij. Brez te akcije bo »kriza« velikih skupin ostala tudi v prihodnjih letih.

6. Udeleženci so se zavzeli, da se tudi na Filozofski fakulteti v Ljubljani uvede pedagoški in nepedagoški študij. Glede na to, da bosta obseg in vsebina pedagoško psiholoških znanj in sposobnosti prihodnjih osnovnošolskih učiteljev zelo različni, so udeleženci menili, da bi kazalo ponovno razmisljati o ločenem izobraževanju osnovnošolskih in srednješolskih učiteljev.

7. Za obvladovanje prehodnih težav pri izobraževanju učiteljev so predlagali, naj se začne na vseh fakultetah, ki izobražujejo učitelje, timsko načrtovanje in tudi timski pouk v pestrih didaktičnih oblikah ter v strokovno homogenih skupinah.

8. Udeleženci in razpravljalci druge skupine so tudi poudarili, da je treba zagotoviti denar za strokovno spopolnjevanje učiteljev, ki že zdaj poučujejo pedagoško-psihološke predmete.

9. Udeleženci posveta menijo, da so pedagoško psihološki predmeti namenjeni poklicnemu usposabljanju prihodnjih učiteljev, zato jih ne moremo uvrščati med skupne predmete, torej med tiste, ki so namenjeni vsem študentom višjih in visokih šol. Za študente, ki so se odločili za pedagoški poklic, so to strokovni predmeti in pomenijo enakovreden del poklicnega usposabljanja. V naših programih so ti predmeti na spodnjem robu obsega, običajnega za izobraževanje učiteljev v evropskem prostoru, zato ni mogoče govoriti, da so te sestavine študija za prihodnje učitelje preobsežne.

Razpravo povzel
dr. ANA TOMIČ

3. SKUPINA – SPECIALNE DIDAKTIKE V IZOBRAŽEVANJU UČITELJEV

V tretji delovni skupini je sodelovalo nad 50 udeležencev, večina jih je tudi posegla v razpravo. Presenetila je ugotovitev, da so se pravzaprav prvič srečali

na strokovni razpravi v tolikšnem številu in takšni sestavi (prevladovali so specialni didaktiki tako družboslovnih kot naravoslovnih in umetnostnih področij, vmes pa je bilo tudi nekaj pedagogov in psihologov); menili so, da bi morale biti take razprave v prihodnje pogostejše.

Iz bogate, burne in tu in tam zelo poglobljene razprave povzemamo tele ugotovitve in predloge:

Velikokrat opažamo hudo neskladje med pomembnostjo, ki jo imajo specialne didaktike v programih izobraževanja učiteljev, kot osrednji povezovalni člen med ožje strokovnimi ter pedagoško psihološkimi sestavinami študija in med obrobni položajem, ki ga ima ta predmet v praksi.

Ponekod sploh odrekajo specialnim didaktikam naravo ved in jih zožujejo na praktične »spretnosti«, ki jih lahko poučuje vsak malo boljši praktik brez teoretične usposobljenosti. Specialne didaktike so interdisciplinarne vede s svojim specifičnim področjem raziskovanja in delovanja. Ta interdisciplinarnost naj bi bila izražena tako v (pod)diplomskem študiju kot tudi v raziskovalnem in pedagoškem delu. Seveda cela vrsta vprašanj teoretično še ni povsem pojasnjenih in zahtevajo nadaljnje poglobljanje. Tako bi bilo treba med drugim temeljiteje obdelati odnos med specialnimi didaktikami in občo didaktiko ter dosledneje spremljati in kritično ovrednotiti mednarodne tokove, npr. predvsem na stroko oprti »nemški model« na eni in povečini na otrokove razvojne značilnosti in izkušnje osredotočeni »anglosaški« model na drugi strani.

Gre tudi za vprašanje, »koliko specialne so specialne didaktike«, saj se npr. na področju tujih jezikov kažejo težnje po oblikovanju skupne teoretične podlage tujejezičnega poučevanja, pri materinščini pa se razvija posebej didaktika pouka književnosti in didaktika jezikovnega pouka; dalje se oblikujejo didaktike posebej za predšolsko stopnjo (bolj pod nazivom »metodike«), za razredno in predmetno stopnjo osnovne šole ter za srednjo šolo, čeprav imajo tudi te marsikaj skupnega. Zanimarjane pa so zlasti specialne didaktike poučevanja strokovno teoretičnih predmetov, saj npr. tehniške fakultete tega področja sploh ne razvijajo. Visoke šole oz. fakultete bi se morale bolj zavedati, da z razvijanjem tega področja vplivajo na kakovost poučevanja v srednjih in osnovnih šolah.

Neenotno pojmovanje se kaže tudi v tem, da marsikje sploh ni mogoč interdisciplinarno zasnovan podiplomski (magistrski, zlasti pa ne doktorski) študij specialnih didaktik. Interdisciplinarnost bi morala biti razvidna tako iz programa študija kot iz sestave komisij in tematike ter metodologije naloge. Ponekod v ta študij ne uvrstijo pedagoško-psiholoških prvin, drugod ga zasnujejo kot zbir med seboj in z delokrogom specialnega didaktika nepovezanih teoretičnih disciplin.

Kadrovska sestava je daleč od idealne, saj ima večina (do tri četrtine) učiteljev specialnih didaktik na raznih fakultetah in visokih šolah naziv visokošolskega predavatelja; habilitirani visokošolski učitelji so v manjšini, asistenti pa so prava redkost. To stanje, ki je posledica dolgotrajnega zanemarjanja tega področja, žele nekateri »ustoličiti« ko nekaj normalnega tudi v prihodnje, češ saj ni potrebno, da bi bili nosilci tega predmeta habilitirani učitelji. Problem se zaostrojuje ob prehodu celotnega izobraževanja učiteljev na visokošolsko stopnjo.

Ob tem pa se od specialnih didaktik veliko pričakuje, obremenjeni so s številnimi in raznolikimi delovnimi nalogami. Že pedagoško delo je precejšnje breme, zlasti pri tistih (npr. na družboslovju), ki imajo opravka z velikimi skupinami študentov, za katere morajo organizirati tudi hospitacije, nastope in pedagoško prakso. Ob neurejenem statusu učiteljev mentorjev in hospitacijskih šol (stanje se izboljšuje šele v najnovejšem času) porabijo specialni didaktiki veliko časa za dogovarjanje. Od njih se tudi pričakuje, da bodo organizirali in sodelovali pri stalnem metodičnem spopolnjevanju učiteljev določenega predmeta; zlasti učiteljev mentorjev. Dalje naj bi sodelovali pri prenovi učnih načrtov, pri uvajanju didaktičnih novosti v poučevanje, mnogi so tudi avtorji ali soavtorji učbenikov, delovnih zvezkov ipd. Ob vsem tem je večina obremenjena s podiplomskim študijem.

Pri posodabljanju študijskih oblik, zlasti pri vpeljevanju »vmesnih« oblik med seminarskimi vajami ter hospitacijami in nastopi na šolah (kot so skupinski nastopi, različice mikro pouka) jih ovira predvsem pomanjkanje sodobne didaktične opreme. Video oprema spada danes npr. med standardno in nujno opremo vsake visokošolske institucije za izobraževanje učiteljev v svetu, pri nas pa jo premorejo le redke.

Specialni didaktiki so organizacijsko vezani predvsem na oddelke matičnih strok, pogrešajo pa tesnejšo delovno povezavo tudi z nosilci pedagoško psiholoških predmetov; ta se je ponekod uveljavila organizacijsko (Pedagoška fakulteta Maribor), drugod delovno, npr. ob diplomskih nalogah z dvojnimi mentorstvom (PA Ljubljana), potrebne pa bi bile še tesnejše povezave, npr. ob skupnem spopolnjevanju in izmenjavi izkušenj (»pedagoške delavnice« Centra FF za pedagoško izobraževanje).

Nekaj konkretnjših predlogov:

1. Organizira naj se strokovni posvet vseh članic obeh univerz, ki izobražujejo učitelje, o teoretičnih in organizacijskih vprašanjih nadaljnjega razvoja specialnih didaktik.

2. V okviru obeh univerz naj ustrezni organi (študijska komisija, komisija za podiplomski študij, habilitacijska komisija) poenotijo merila in postopke pri sprejemanju interdisciplinarno zasnovanih programov podiplomskega študija in tudi pri volitvah v nazive učiteljev specialnih didaktik.

3. Specialni didaktiki naj dobe širše možnosti za študijsko spopolnjevanje doma in v tujini (študijski dopusti, stipendije ipd.). Programi spopolnjevanja, namenjeni »učiteljem učiteljev« (delavnice, seminarji, posveti), morajo imeti prednostno mesto v sistemu spopolnjevanja pedagoških delavcev, saj imajo »multiplikacijski« učinek.

4. Na posameznih visokih šolah oziroma oddelkih pedagoških smeri naj se ustanove in okrepijo katedre za specialne didaktike kot žarišča pedagoškega, raziskovalnega razvoja in strokovnega dela.

5. Najti je treba primerno organizacijsko obliko (center?), ki bo strokovno povezovala specialne didaktike med seboj in z učitelji pedagoško-psiholoških predmetov ob skupnih vprašanjih.

6. Pospeši naj se pridobivanje asistentov (predvsem iz vrst uspešnih in za študij zainteresiranih mlajših praktikov). Že od vsega začetka naj sodelujejo

pri raziskovalnem in pedagoškem delu. Gre za skupno akcijo raziskovalne in izobraževalne skupnosti (za asistente stažiste pa tudi za raziskovalne asistente; akcija »2000 raziskovalcev« je doslej to področje več ali manj obšla).

7. Ureditev statusa hospitacijskih šol in učiteljev mentorjev bo pripomogla k učinkovitejšemu pedagoškemu delu specialnih didaktikov.

8. Pospešiti je treba didaktično opremljanje visokošolskih organizacij, ki izobražujejo učitelje.

9. Specialni didaktiki morajo dobiti širše možnosti za raziskovalno delo na svojem področju bodisi v skupnem ali v posebnem delu programa raziskovalne (in izobraževalne) skupnosti, saj so doslej imeli zelo malo možnosti.

Razpravo povzela

dr. BARICA MARENTIČ POŽARNIK

4. SKUPINA – PEDAGOŠKA PRAKSA, HOSPITACIJSKE ŠOLE IN HOSPITACIJSKI UČITELJI

Četrta skupina je razpravljala o pedagoškem praktičnem delu študentov visokošolskih pedagoških programov, o hospitacijskih šolah, hospitacijskih učiteljih mentorjih in izobraževanju mentorjev.

V razpravi je sodelovalo 16 udeležencev posveta, ki so se dogovorili, da bodo razpravljali predvsem o:

1. konkretnem predlogu izvedbe in organizacije praktičnega pedagoškega dela študentov,
2. nadrobnejši zasnovi organizacije hospitacijske dejavnosti,
3. povezovanju izobraževanja mentorjev s stalnim izobraževanjem učiteljev,
4. raziskovalnem delu v zvezi z rešitvijo zdaj nakazanih problemov in vrednotenjem praktičnega pedagoškega dela študentov v pedagoških programih.

5. praktično pedagoško delo v celotnem sistemu pedagoškega šolstva.

Začeli smo s 5. temo, ko so razpravljalci opozorili na neskladje med delovno pedagoško prakso dijakov na srednjih pedagoških šolah in praktičnim pedagoškim delom študentov, ki se izobražujejo po visokošolskih pedagoških programih. V srednjih pedagoških šolah učenci:

- opazujejo življenje in delo šole, ki so jo nekoč obiskovali;
- sodelujejo pri vodenju interesnih dejavnosti, šoli v naravi, na tečajih plavanja in smučanja v sodelovanju z ZPM in centrom za socialno delo;
- hospitirajo pri rednem pouku in skušajo imeti samostojne male nastope.

V celoti je v srednjih šolah praksa opazovalna in motivacijska – da potrdi pravilnost njihove namere ali pa jih odvrne od usmeritve v pedagoški poklic. Vprašanje je, ali je praktično pedagoško delo v VIS pedagoških programih dovolj nadgrajeno na delovni praksi srednješolcev v pedagoški usmeritvi, zakaj je študent na pedagoški fakulteti dve leti brez stika s šolo, na kateri bo potem poučeval.

Navzoči so želeli, da bi slišali konkreten predlog izvedbe in organizacije praktičnega pedagoškega dela študentov VIS pedagoških dvopredmetnih programov. Predstavniki Pedagoške fakultete iz Maribora so predstavili svoj predlog, ki so ga na temelju izkušenj, dobljenih pri izvajanju VŠ programov, vnesli v svoje izvedbene VIS pedagoške programe. Predlog je naslednji:

Izvajamo tele (kategorije) oblike praktičnega pedagoškega dela:

1. Vaje v opazovanju in analizi razrednega dogajanja. Studente opazujejo video posnetke, delne, mikro in poskusne nastope v kabinetih ter hospitirajo pri učnih urah izbranih učiteljev.

2. Vaje v sestavi in analizi učnih pripomočkov.

- priprava besedil in zbirk nalog za individualiziran in diferenciran pouk,
- na temelju opazovanja tradicionalnega pouka in analize opazovanega iščejo študentje nove sodobnejše prijeme in oblikujejo ustrezne priprave za tako zasnovan pouk z uporabo sodobne izobraževalne tehnologije,
- priprava programiranih in polprogramiranih sekvenc za posamezne učno-vzgojne smotre,
- poskusno ocenjevanje izdelkov učencev.

3. Mikroučni, poskusni in skupinski nastopi pred kolegi.

4. Samostojne priprave in samostojni nastopi, izvajanje in analiza učnih ur in širših enot.

5. Spoznavanje širših nalog učiteljevega področja dela ter življenja in dela VVO, osnovne šole oziroma šole srednjega usmerjenega izobraževanja (strnjen pedagoška praksa).

V organizaciji in izvedbi vseh teh oblik praktičnega pedagoškega dela študentov sodelujejo trije profili učiteljev:

- učitelji pedagoško-psiholoških predmetov
- učitelji specialne didaktike
- izbrani učitelji – mentorji.

Njihova udeležba pri uresničevanju tega dela programa se prepleta tako, da je prvi neprestano udeležen v interdisciplinarni pripravi in analizi opazovanja ali izvedenega pedagoškega dela, specialni didaktik sodeluje že v začetnih oblikah in se proti koncu umika učitelju mentorju. Zadnji vstopa že pri začetnih oblikah, jih izvaja za opazovanje, ponuja možnosti za izvajanje nastopov ter vodi študenta na strnjene pedagoški praksi.

Delo vseh treh mora biti usklajeno.

Glede obsega izvajanja posameznih oblik je zdaj določeno le, da ima v VIS pedagoškem programu vsak študent 8 nastopov, 16 hospitacij in 4 tedne strnjene prakse na srednji in osnovni šoli.

V krajši razpravi je 4. skupina udeležencev posveta ugodno ocenila predstavljeni predlog in sprejela tele sklepe:

1. **sklep:** V pedagoških programih poznamo dve vrsti praktičnega usposabljanja študentov: opazovalno in izvajalsko. Prvo je zasidrano predvsem v pedagoško-psiholoških predmetih in v začetku pri specialni didaktiki. Drugo sledi opazovalnemu in se z njim spleta v strnjene pedagoški praksi.

2. **sklep:** Opazovalno usposabljanje študentov pri pedagoško-psiholoških predmetih naj se zasnove na podlagi opazovalne prakse v srednjih pedagoških šolah v skladu s potrebami opazovanja pri specialnih didaktikah.

3. **sklep:** Sedanje dokončanje na srednjem vzgojiteljskem programu naj se prilagodi praktičnemu usposabljanju v višješolskem vzgojiteljskem programu.

Svoje izkušnje pri izvedbi in organizaciji praktičnega pedagoškega dela študentov v pedagoških programih so opisali še drugi navzoči in poudarili močno odklonilen odnos ostalih soizvajalcev pedagoških programov do njihovih prizadevanj. Ta se izraža v nasprotovanju posameznikov, oddelkov in celo fakultet glede vsebine in obsega praktičnega pedagoškega dela. Ker je na take ovire naletela tudi Pedagoška fakulteta v Mariboru, ko si je prizadevala urediti ta del programov enotno v SRS, je sama začela raziskovati pomen in uspešnost praktičnega pedagoškega dela v dozdajšnjih višješolskih programih.

4. sklep: Zaradi odklonilnega odnosa do praktičnega pedagoškega dela na nekaterih kadrovske šolah in zaradi neenotne ureditve teh oblik študija pri različnih izvajalcih istih pedagoških programov, je nujno raziskati vlogo praktičnega pedagoškega dela v izobraževanju učiteljev. Pri tem naj se združijo kadri na FF, PAL in PF in naj se uporabijo rezultati evalvacije programov osnovnih šol, ki jo je opravil Zavod SRS za šolstvo. Na podlagi rezultatov teh raziskav je predložiti predlog standarda glede obsega in vsebine praktičnega pedagoškega dela, kot dela pedagoških programov.

Glede organizacije hospitacijske dejavnosti so navzoči menili, da je v gradivu, ki ga je pripravila za to posebej imenovana komisija, ta dejavnost dovolj jasno zasnovana, tako glede vsebine tega dela kot glede obveznosti posameznih dejavnikov, ki pri tem sodelujejo. Prav tako bo tudi IS finančno poravnala

za zdaj le tista opravila mentorjev, ki jih je pri zdajšnji organizaciji mogoče eksaktno meriti, to je: izvajanje hospitacij, storitve pri nastopih študentov, in mentorstvo na strnjeni pedagoški praksi. Kadrovske šole pa morajo postaviti svoje mreže hospitacijskih šol in hospitacijskih učiteljev.

5. sklep: Znova je treba aktivirati delo skupine, ki je pripravila gradivo o hospitacijski dejavnosti, da v zdajšnjem položaju nadaljuje svoje delo. Treba je določene zasnove obveznosti kadrovske šole pri dopolnilnem izobraževanju učiteljev mentorjev in pri raziskovanju zdajšnje šolske prakse.

Mag. Marija Velikonja iz Zavoda SRS za šolstvo je sporočila, da je ta zavod dal v javno razpravo gradivo o stalnem izobraževanju učiteljev zato, da bi enotno uredili to sestavino izobraževanja pedagoških delavcev. Ker je to močno povezano s pripravo razne strokovne literature in z dopolnilnim izobraževanjem učiteljev mentorjev, smo se dogovorili:

6. sklep: Vsak izmed nas naj po svojih močeh zagotovi v svojih okoljih čim izčrpnjšo razpravo o predloženem gradivu. Za to so še posebno poklicane kadrovske šole, da pripomorejo k enotni ureditvi tega dela izobraževanja pedagoških delavcev.

Razpravo povzela
NEDELJKA KOTNIK, dipl. inž.

VIP PROGRAM PODIPLOMSKEGA SPOPOLNJEVANJA ZA DELO V STANOVANJSKIH SKUPINAH

Pred dobrim letom smo na straneh Prosvetnega delavca že pisali o novih oblikah dela v institucionalni domski vzgoji – o stanovanjskih skupinah, kot dopolnilu in tudi alternativni domovom in vzgojnim zavodom.

Tokrat predstavljamo osnutek podiplomskega izobraževanja za strokovne delavce različnih profilov, ki bi želeli spopolniti svoje znanje s tega, lahko rečemo interdisciplinarnega področja, kjer se vzgoja prepleta z izobraževanjem, s prevzgojo, svetovanjem, z usmerjanjem pa tudi že s terapevtskimi zahtevami.

Ko smo v preteklem obdobju pripravljali strokovna izhodišča za delo v stanovanjskih skupinah, smo se zavedali, da nove oblike ne bodo zaživele, brez dobro pripravljenih, zagnanih in strokovno podkovanih strokovnih delavcev. Prav zato želimo organizirati to dvosemestrsko spopolnjevanje, ki bo potekalo v sklopu Pedagoške akademije, vendar ob sodelovanju strokovnih delavcev različnih fakultet (Filozofske fakultete – oddelka za pedagogiko in psihologijo, Pravne fakultete, Inštituta za kriminologijo, FSPN in Višje šole za socialno delo) in seveda prakse centrov za socialno delo, vzgojna posvetovalnica, ter učne baze – že delujočih skupin in strokovnih delavcev v njih.

Ker bodo strokovni delavci stanovanjske skupine razmeroma samostojni, predvsem pa za potek dela in življenja skupine odgovoren team, želimo tudi interdisciplinarno udeležbo članov teama, zato namenimo spopolnjevanje strokovnim delavcem naslednjih profilov: specialni pedagog, pedagog, psiholog, sociolog, socialni delavec.

Tematski sklopi se od najširšega družbenega izhodišča, prek pravnih in kriminoloških vidikov, ustavijo ob osnovnem in specialnem pedagoškem ter psihološkem znanju, pa vse do najboljšežnjega tematskega sklopa, ki obravnava teoretične in zlasti praktične vidike vseh pomembnih dogajanj, pomembnih za majhno vzgojno enoto, dinamiko v njej in vse povezave z okoljem – stanovanjsko skupino.

ALENKA KOBOLT

PREDLOG

Vzgojno-izobraževalni program spopolnjevanja za delo v stanovanjskih skupinah

1 SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU

1.1. Šifra programa:

1.2. Posebna izobraževalna skupnost: PIS ZA PEDAGOŠKO USMERITEV

1.3. Usmeritev: pedagoška

1.4. Ime programa:

Vzgojno-izobraževalni program dopolnilnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v stanovanjskih skupinah.

1.5. Vrsta programa:

IZP

1.6. Programi oziroma smeri za pridobitev izobrazbe, ki je podlaga za spopolnjevanje:

specialni pedagog, pedagog, socialni delavec, psiholog, sociolog

1.7. Trajanje in organizacija spopolnjevanja:

dva tedna strnjeno, drugo dvodnevni študijski dnevi (ob koncu tedna), enotedenska praksa,

skupno 192 ur, dodatno 1 teden pedagoške prakse;

1.8. Sklepni del spopolnjevanja:

Kandidat, ki je uspešno opravil vse obveznosti po programu, dobi po končanem dopolnilnem izobraževanju spričevalo – potrdilo o opravljenem programu.

1.9. Program so sprejeli uporabniki in izvajalci v posebni izobraževalni skupnosti za pedagoško usmeritev na... seji skupščine dne...

Program se začne uresničevati v šolskem letu 1988/89.

2 PREDMETNIK

2.1. Preglednica predmetov

PREDMET	PRED- VANJA SEMINAR		SKUPAJ
1. Sociološki in socialno-psihološki vidiki razumevanja MVO	20	10	30
2. Pravni, kriminološki in penološki vidiki obravnave MVO	12	10	22
3. Pedagoške in psihološke osnove obravnavanja MVO	30	20	50
4. Teoretični in praktični vidiki dela v stanovanjskih skupinah	45	45	90
SKUPAJ UR:	107	85	192
	+ teden delovne prakse		42
	VSE URE:		234

Opombe in pojasnila:

- MVO – motnje vedenja in osebnosti
- seminar lahko udeležence po svoji presoji opravi pri katerem koli od navedenih predmetov
- sestavni del programa je trening večje učinkovitosti učiteljev po Gordonu
- enotedenska praksa je obvezni del programa spopolnjevanja

3 UČNI NAČRTI POSAMEZNIH PREDMETOV

1 Sociološki in socialno-psihološki vidiki razumevanja MVO

1.1 Obseg: 30 ur: predavanja 20 ur, seminarji 10 ur

1.2 Vzgojno-izobraževalni smotri

Predstaviti motnjo, ki je izjemno odvisna od sociodinamičnih zakonitosti tako glede nastanka vzdrževanja, pa tudi korekcije. Ta tematski sklop je namenjen pojasnjevanju zvez, pri čemer je poudarek na analizi dinamike socialnega okolja v celoti (družbe) ter osameznih sestavin (konkretni socialni sistemi in podsistemi), pomembnih v zvezi z disocialnostjo.

1.3 Vsebina:

Predstavitev temeljnih značilnosti in dinamike socialnega prostora (sestavljenost, različnost podsistemov, multiplo članstvo v njih). Položaj, vloga in značilnosti mladih znotraj družbenih struktur. Normativna urejenost sistemov in njihova medsebojna povezava.

Pojmi in teorije sociologije odklonitosti. Prestopništvo kot individualni in kot množični pojav (od pozitivističnih etioloških teorij k teoriji družbenega odliva, od socialne patologije kot pojava »po sebi« k odklonitosti kot relativnemu in interakcijskemu pojavu).

Pomen socialnega nadzora kot temeljne funkcije in motiva družbene

- reakcije na odklonkost: neformalno in formalno v socialnem nadzoru, institucionalizacije socialnega nadzora. Preventiva in obravnava kot oblike socialnega nadzora oziroma kot načina njenega utemeljevanja. Usmeritve in ideologije v socialnem nadzoru mladinskega prestopništva. Povezovanje fenomenologije mladinske odklonkosti s pojmovanji mladine in mladosti kot posebne socio-kulturno-ekonomske skupine. Identiteti problemi, prehodnost mladosti, diferencirani načini uveljavljanja.
- 2 Pravni, kriminološki in penološki vidiki obravnavemotenj vedenja in osebnosti pri otrocih in mladostnikih**
- 2.1 Obseg:** 22 ur: predavanja 12 ur, seminarji 10 ur
- 2.2 Vzgojno-izobraževalni smotri**
Udeleženec poglobi znanje iz kriminološke teorije in viktimologije. Seznanen se z oblikami družbenega nadzorstva in obravnavanja teh pojavov, z družbenim odzivom v sklopu družinske in kazenske zakonodaje, ter s postopki v sklopu te zakonodaje.
- 2.3 Vsebina**
Predmetni sklop se bo vsebinsko ukvarjal zlasti s kriminološkimi, viktimološkimi in penološkimi vidiki obravnavanja otrok in mladostnikov. Opozoril bo na pravno urejenost varstva pravic otrok, mladostnikov, njihovih staršev oziroma zakonitih zastopnikov v postopkih v sklopu družinske in kazenske zakonodaje. Obravnaval pomen lastne podobe («self perception») v nastajanju in utrjevanju odklonkega vedenja, zakonitosti stigmatizacije. Posebna tema sklopa bo tudi vloga nadzora v majhnih ustanovah.
- 3 Pedagoški in psihološki temelji obravnavanja motenj vedenja in osebnosti**
- 3.1 Obseg:** 50 ur: predavanja 30 ur, seminarji 20 ur
- 3.2 Vzgojno-izobraževalni smotri:**
Slušatelji spoznajo nekatere temeljne pojave iz psihologije osebnosti, pojavne oblike disocialnosti in njihovo etiologijo. Predmetni sklop se osredotoči zlasti na modele obravnavanja posameznikov z vedenjskimi in osebnostnimi motnjami in obravnava pri tem tudi teoretična izhodišča teh modelov in njihove cilje.
Še posebej se spoznajo s pedagoškim modelom obravnavanja, ki vsebuje prvine mentalno higienskega, psihodinamskega, skupinsko dinamičnega, vedenjskega ter pedagoškega načina obravnave.
- 3.3 Vsebina:**
Teorije in modeli osebnosti. Dinamika in pojavnost motenj vedenja in osebnosti. Značilnosti individualnega psihološkega in psihodinamičnega pristopa. Dinamika male skupine in skupinske metode obravnavanja. Mentalno higienski vidiki dela z otroci in mladostniki z MVO. Dejavniki učinkovitega vzgojnega vplivanja. Pedagoški model obravnavanja kot pristop z elementi mentalno-higienskega, psihodinamičnega, skupinsko-dinamičnega, vedenjskega in pedagoškega načina obravnave.
- 4 Teoretični in praktični vidiki dela v stanovanjskih skupinah**
- 4.1 Obseg predmeta:** 90 ur: predavanja 45 ur, seminar 20 ur in trening večje učinkovitosti učitelja-vzgojitelja 25 ur

4.2 Vzgojno-izobraževalni smotri:

V tem najobsežnejšem tematskem sklopu se udeleženci seznanijo z modeli alternativnih oblik vzgojnega dela, predvsem pa s tistimi teoretskimi in praktičnimi vidiki, ki se nanašajo na delo v majhni pedagoško-vzgojni enoti in iz tega sklopa zlasti: značilnosti dinamike male skupine, notranje povezave – kohezivnost, divergentnost, odvisnost od stila vodenja, od povezav z okoljem, strukturiranja osnovnih prvin – življenjskega ritma.

4.3 Vsebina:

Okolje in stanovanjska skupina – povezave, interakcija. Skupnostno delo in stanovanjske skupine. Pomoč in samopomoč pri delu v stanovanjski skupini. Intra in inter – institucionalno povezovanje (povezave med CSD, svetovalnimi ustanovami, psihohigienskimi dispanzerji itd in stanovanjsko skupino). Stanovanjska skupina in matična ustanova (vzgojni zavod), povezave, dinamika odnosov, kompetence. Individualno in skupinsko delo v stanovanjski skupini. Vloga in pomen ter nuja teamskega dela v skupini. Značilnosti povezav in odnosov ter njihova dinamika v teamu. Prostor, oprema in režim, kot temelj intencionalne vzgoje. Teoretični in praktični vidiki svetovalnega dela kot ene izmed vsebin dela v skupini. Transfer in kontratransfer pri delu z mladostniki. Ali je stanovanjska skupina prostor za terapijo – kakšno terapijo, kdaj in kako, ter kdo? Supervizija kot vzajemni proces in nuja v specialno – pedagoškem delu.

5 OBVEZNOSTI SLUŠATELJEV

Poleg tega, da se udeležuje predavanj mora slušatelj opraviti seminarsko nalogo (pri enem od štirih predmetnih sklopov). Nadaljnja obveznost je pripraviti strokovni prispevek, s katerim dokaže integracijo pridobljenega znanja in strokovno osvetli enega od izbranih problemov. Prispevek zagovarja pred izpitno komisijo in to je obenem zaključni izpit. Študijska obveznost je tudi obvezna enotedenska praksa v eni izmed delujočih stanovanjskih skupin ter udeležba na Gordonovem treningu večje učiteljeve učinkovitosti, ki je sestavni del tega programa.

6 POGOJI ZA URESNIČEVANJE PROGRAMOV

6.1 Kadrovske pogoje:

14 habilitiranih strokovnih sodelavcev visokih in višjih šol (Filozofska fakulteta, Pedagoška akademija, Višja šola za socialne delavce in Pravna fakulteta ter Institut za kriminologijo), ki bodo sodelovali pri izvedbi navedenih tematskih sklopov.

8 sodelavcev iz prakse (strokovni delavci stanovanjskih skupin, CSD, SC), ki bodo sodelovali kot mentorji pri uvajanju v praktične vidike dela.

6.2 Materialni pogoji:

Učilnica za izvajanje predavanj, seminarjev in treninga, ter učna baza za izvajanje prakse – stanovanjska skupina.

Sestavljenci osnutka: dr. Vinko Skalar, dr. Franc Brinc, mag. Janez Bečaj, mag. Bojan Dekleva, Franc Imperl in Alenka Kobolt.
Sestavljenci in sodelavci pri uresničevanju programa si bodo prizadevali, da bi posamezni tematski sklopi tega študija za izpolnjevanje postali del specialističnih programov na višjih in visokih šolah podobne usmeritve.

Z znanjem in iznajdljivostjo do boljše prehrane

Mladi niso razvajeni, le šolska prehrana ni zmeraj kakovostna

V analizi stanja in organiziranosti prehrane v vzgojno-varstvenih organizacijah, osnovnih in srednjih šolah v Sloveniji za preteklo leto, ki jo je pripravila pedagoška svetovalka na Zavodu SRS za šolstvo Marta Hrovatin, lahko preberemo, da ima organizirano prehrano več otrok kot prejšnja leta. Ugotovitev je sicer spodbudna, vendar z njo še ne moremo biti zadovoljni, saj šolska prehrana in prehranske navade naše mladine niso takšne, kot bi morale biti.

Prehrana je organizirana v vseh vrtcih, slabše je v srednjih šolah, saj je kar v 16% teh šol na Slovenskem nimajo. V osnovnih šolah jo imajo skoraj povsod (99,2%), v osnovnih šolah s prilagojenim programom pa na 92,3% šol. Lani se je vsak dan prehranjevalo 352.540 otrok in mladine, v vseh kuhinjah je delalo več kot 3200 delavcev, z načrtovanjem prehrane pa se je ukvarjalo približno petsto delavcev (med njimi 400 učiteljev gospodinjstva).

Podatki kažejo, da so najboljši jedci otroci v vrtcih, saj pojedjo vsak dan vsaj nekaj od tistega, kar jim pripravijo kuharice: večina otrok tri obroke (77,4%), le 2,6% enega, drugi pa dva obroka.

Pri osnovnošolcih je drugače: 2,4% učencev ni jedlo ničesar, kar so pripravljali zanje v šolskih kuhinjah (zajtrk, malica, kosilo), največ (60,8%) jih je imelo samo malico (ali kosilo). Dva obroka (malico in kosilo) je zaužilo 37,8%, tri pa samo 1,4% učencev.

Prav nič razveseljivi pa niso podatki o prehranjevanju srednješolcev. V šoli se jih prehranjuje le 65,2%, od teh ima samo en obrok (ponavadi malico) 97,6% in samo 2,3% jih v šoli malica in kosi. Če vemo, koliko ur preživijo vsak dan v šoli, upravičeno trdimo, da je to premalo za odrasčajočega. In še to:

Komisija za delovna razmerja pri svetu
OSNOVNE ŠOLE LITJA

razpisuje prosta dela in naloge

na osnovni šoli Litija, Bevkova 3

- 2 UČITELJEV TELESNE VZGOJE za nedoločen čas, začetek dela 1. 9. 1988

pogoj: profesor ali predmetni učitelj telesne vzgoje

- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE za nedoločen čas

pogoj: profesor ali predmetni učitelj tehnične vzgoje

- UČITELJA ANGLEŠKEGA IN SLOVENSKEGA JEZIKA za določen čas

pogoj: profesor ali predmetni učitelj angleškega in slovenskega jezika, od 1. 9. 1988 do 31. 8. 1989

- UČITELJA ZGODOVINE IN ZEMLJEPISA za določen čas

pogoj: profesor ali predmetni učitelj zemljepisa in zgodovine, od 1. 9. 1988 do 31. 1. 1989

- POMOČNIKA RAVNATELJA s polovično učno obveznostjo

- poučevanje fizike in tehnične vzgoje

pogoj: profesor ali predmetni učitelj fizike in tehnične vzgoje, najmanj pet let delovnih izkušenj pri vzgoji in izobraževanju in funkcionalno znanje iz računalniškega programiranja. Delo je prosto od 1. 9. 1988, za 4 leta.

na podružnični šoli Vače pri Litiji

- UČITELJA ANGLEŠKEGA IN SLOVENSKEGA JEZIKA za nedoločen čas

pogoj: profesor ali predmetni učitelj angleškega in slovenskega jezika, stanovanja ni.

RAZPIS ZA VPIS V VIP ZA PRIDOBITEV PEDAGOŠKO-ANDRAGOŠKE IZOBRAZBE V ŠOLSKEM LETU 1988/89

Univerza Edvarda Kardelja, Filozofska fakulteta – Center za pedagoško izobraževanje v Ljubljani, razpisuje v študijskem letu 1988/89 vpis v VIP za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe.

Študij je namenjen srednješolskim učiteljem z visoko izobrazbo, ki si morajo po 179. členu Zakona o usmerjenem izobraževanju pridobiti pedagoško-andragoško izobrazbo. Predavanja bodo na Filozofski fakulteti v Ljubljani, v obsegu, ki ga predpisuje VIP za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe. Če se bo prijavilo iz večjega središča (npr. Maribor) 30 ali več kandidatov, bomo seminar organizirali zunaj Ljubljane.

Prispevek (kotizacija) znaša 320 000 dinarjev za posameznega udeleženca seminarja.

Frijava z dokazili (fotokopija diplome, naslov vzgojno-izobraževalne organizacije) sprejema Filozofska fakulteta v Ljubljani, Aškerčeva 12, Center za pedagoško izobraževanje, do 1. 9. 1988.

Vse informacije dobite v Centru za pedagoško izobraževanje, telefon (061) 332-611 int. 319 (Breda Jurčič Cacovich) ali na pristojni OE Zavoda SRS za šolstvo.

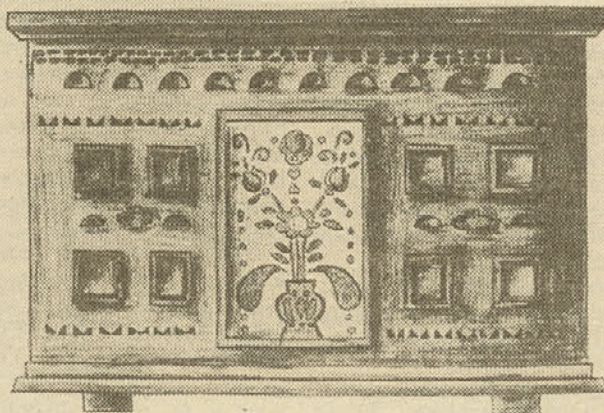
Denarni prispevek nakažite na žiro račun Filozofske fakultete št. 50100-603-40227.

lahko pripravijo marsikaj.

Zadnja leta pripravljajo v naših šolah tudi dietno prehrano. Čedalje več je takšnih obolenj med mladimi, kjer so diete nepogrešljive (prebavna, želodčna obolenja – največkrat so posledice stresov). Marta Hrovatin je povedala, da so za dietno prehrano usposabljali vodje in ku-

harice na seminarjih med 1981 in 1985, v preteklem letu pa so največ pozornosti namenili pripravi cenejše in kakovostne hrane. Na mnogih šolah so pripravili tudi predavanja o soji in tovrstnih izdelkih, pripravljali razstave in poskušnje sojinih jedi za učence in starše.

L. L.

Skrinja, iz arhiva Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani

ŠOLA PRED NOVO PRESKUŠNJO

Aids – včeraj, danes, jutri – kako naprej?

Očitno je, da podatek o desetih milijonih okuženih z aidsom – predvidevajo, da jih bo ob prelomu tisočletja že sto milijonov – še ne povzroča preplaha ali pa vsaj ne toliko skrbi, da bi se bili pripravljali spopasti s to boleznijo prav na vseh področjih. Prebiramo zapise po časnikih in revijah; od leta 1985 tudi v naši republikli laboratorijesko preiskujemo, koliko protiteles za virus HIV imajo osebe zaradi rizičnega načina življenja, od 1986 pa testirajo vsak odmerek darovane krvi – in tako ravnavo zdaj čedalje pogostejše tudi v drugih republikah.

Ali je obolenih res tako malo (17. februarja je bilo v naši državi 34 obolenih – 28 moških in šest žensk, od teh jih je 17 že umrlo), da se še zmeraj ne zavedamo, kakšne razsežnosti ima ta bolezen, proti kateri ne poznamo cepiva niti zdravila ne, konča pa se zmeraj s smrtjo?

Aids nekateri preprosto imenujejo kar kuga dvajsetega stoletja, dr. Miha Likar, predstojnik instituta za mikrobiologijo pri ljubljanski Medicinski fakulteti pa temu oporeka, kajti pri kugi je človek nemočen, aidsa pa se je mogoče obraniti. Epidemiologi so prepričani, da je prenašanje virusa mogoče preprečevati in tako zaustaviti širjenje bolezni. Zato pa bi morali o tej bolezni vsi vedeti čim več. Predvsem mlade, ki šele začnajo spolno življenje, bi morali načrtno vzgajati in seznanjati z nevarnostmi, ki jim grozijo.

Med temeljnimi nalogami v programu dejavnosti za preprečevanje aidsa, ki ga je pripravila komisija za aids (ustanovljena je bila lanskega septembra pri Republiškem komiteju za zdrav-

stveno in socialno varstvo), je izobraževanje in seznanjanje s to boleznijo in s tem povezana množična zdravstvena vzgoja. Prav pri tem pa lahko šole in učitelji zelo veliko naredijo; zato nas je v pogovoru z Drago Urbas, pomočnico direktorja Zavoda SRS za šolstvo in članico komisije za aids, zanimalo, predvsem kako in koliko so po šolah seznanjeni s to boleznijo in kaj sta omenjena komisija in Zavod SRS za šolstvo za preprečevanje aidsa že naredili.

Zavod SRS za šolstvo je skupaj z omenjeno komisijo in z Univerzitetnim zavodom za zdravstveno varstvo že v začetku šolskega leta pripravil seminarje za vse učitelje zdravstvene vzgoje v slovenskih srednjih šolah. Strokovnjaki so jih seznanili z najnovejšimi spoznanji o tej zloglasni bolezni.

Večina učencev slovenskih srednjih in osnovnih šol je tudi že poslušala predavanja (ob diaprozitivih – Univerzitetni zavod za zdravstveno in socialno varstvo je izdal serijo 46 barvnih diapozitivov, ki obravnavajo temeljna spoznanja o bolezni, pojasnjujejo možnosti za prenos virusa in predstavijo najpomembnejša samozdravilna načela) o možnosti okužbe in poteku te bolezni. Predavatelji so opozarjali mlade predvsem na higienski način življenja in čim bolj premišljene spolne odnose – prav o tem, vsaj videti je tako, pa mladi ne razmišljajo dovolj. Na predavanjih so govorili tudi o našem vedenju do obolenih. Draga Urbas je prepričana, da se o tem še premalo pogovarjamo: obolenih bo, čedalje več in morali jih bomo sprejeti. Ne sme se več zgoditi, da bi sošolci zaničevali in se ogibali svojega vrstnika, če je, na primer

odprta šola

hemofilik. Tudi to se namreč dogaja – zaradi nepoučenosti.

Na Zavodu SRS za šolstvo pripravljajo tudi gradivo za vse učitelje, ki bo vsebovalo vse najpomembnejše podatke o aidsu. Priročnik bo izšel najkasneje jeseni, predvidoma v petsto izvodih – morda pa bi kazalo neklado povečati?

Zelo hitro so se odzvali na pojav te bolezni na oddelku za učbenike pri Zavodu SRS za šolstvo: učbeniku za sedmi razred je že priložen »plakat« o aidsu in v poglavju o virusih pri biologiji za osmi razred je obravnavan tudi že virus HIV.

Čeprav so Zavod SRS za šolstvo in šole v zvezi z aidsom že precej naredili, to še ni dovolj. Šola je pred novo preskušnjo: že od nekdaj (skupaj s starši) pripravlja mlade za življenje in delo, to pa pomeni tudi humanizacijo medsebojnih odnosov in spoštovanje sočloveka. Tudi če gre za aids.

»Za spopad s to boleznijo moramo biti pripravljeni vsi,« je prepričana Draga Urbas, »tudi de-

lavski in kmečki mladina, da katere pa prizadevanja šol ne sežejo. Zato je pred novo preskušnjo tudi družina. Zaupanje, ederen temeljev, je tokrat še posebej pomembno: pogovor o spolnosti so marsikje še tema, ki se je starši ogibajo.«

Mladi se danes o spolnosti sicer pogovarjajo veliko bolj sproščeno kot pred leti, pa vendar pogovorom o aidsu ne namenjajo primerne resnosti in pozornosti. Najbrž nimajo predstav, kaj aid: v resnici pomeni – ali pa se tega nočejo (se bojijo) zavedati. Vsa, tako lahko sklepamo po podatkih, ki kažejo, kako malo mladine se je udeležilo pogovora v mariborskem Štuku (pred dvema mesecema sta ga priredili Univerzitetna konferenca ZSMS in Katedra). Podobno je bilo v Ljubljani: sredi aprila so bežigradski mladinci s približno 450 vabili opozorili na omizje (tribuna) Aids – včeraj, danes, jutri – kako naprej? Odzvalo pa se jih je tako malo, da pogovora ni bilo mogoče izpeljati...
LUČKA LEŠNIK

Osnovna šola Podčetrtak napoveduje stavko

Začela naj bi se 1. septembra 1988 ob 8. uri, če ne bodo uresničene zahteve, ki naj jih urede VIO Šmarje pri Jelšah. Občinska izobraževalna skupnost in Skupščina občine Šmarje pri Jelšah.

Vzrok za napoved je znan: gnotne razmere učiteljev, še posebno v njihovi občini, kjer so »osebni dohodki sramotno nizki«, so se tako poslabšale, da nimajo več kaj varčevati. Učitelji menijo, da gospodarski polom ni posledica njihovega dela, zato nočejo prevzeti bremen, ki jih

prinaša sanacija izgub. Seveda ni treba posebej poudarjati, da močno upada volja do dobrega dela, in znane požrtvovalnosti pedagoških delavcev skoraj ni več čuti. Učitelji te šole ne morejo razumeti, da je razlika med osebnimi dohodki učiteljev po posameznih občinah v Sloveniji celo višja kot 30%, čeprav opravljajo vsi enako zahtevno delo. Moti jih tudi, da so njihovi dohodki nižji od delavcev z enako izobrazbo (višjo) drugih družbenih dejavnosti v občini Šmarje pri Jelšah.
S. Š.

OSNOVNA ŠOLA JOSIP BROZ TITO TRBOVLJE

razpisuje prosta dela in naloge

- 2 UČITELJEV LIKOVNE VZGOJE, 1 za nedoločen čas, 1 za določen čas (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)

- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE za nedoločen čas

- UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA za nedoločen čas

- UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE za določen čas – od 20. 10. 1988

(nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli.

Prevzem vseh del in nalog, razen za učitelja biologije in kemije, je 1. 9. 1988.

ŠOLA NIMA STANOVANJA.

Prijave pošljite v 15 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po končanem prijavnem roku.

RAZPIS ZA AVTORJE UČBENIKOV

Osnovna šola

Spoznavanje družbe – 4., 5. razred

Angleški jezik – 5., 6., 7., 8. razred

Osnovna šola s prilagojenim programom

Matematika – 2., 3., 4. razred

Srednje izobraževanje

Angleški jezik kot prvi tuji jezik – 1., 2., 3., 4. letnik

Računalništvo:

- učbenik za predmet Informatika in računalništvo (35 ur)

- učbenik za predmet Informatika in računalništvo (70 ur)

- Pascal – priročnik za učence

- DBase III+ – priročnik za učence

Avtorji se lahko prijavijo za pisanje posameznega učbenika ali za več učbenikov.

Prijavljeni bodo dobili vsa potrebna pojasnila o zasnovi, vsebini in obsegu učbenikov, o postopkih priprave ter rokih za oddajo zasnove in rokopisov učbenikov.

Prijave pošljite do 30. julija 1988 na naslov: Zavod SR Slovenije za šolstvo, Oddelek za učbenike, Ljubljana, Poljanska 28.

dogodki novosti

Ali se obetajo pevskim zborom v srednjem izobraževanju boljši časi?

XI. revija mladinskih pevskih zborov Slovenije Zagorje ob Savi 1988

Letošnja XI. revija mladinskih pevskih zborov Slovenije, je že po večletni tradiciji potekala v Zagorju ob Savi, v enem izmed slovenskih krajev z bogato pevsko tradicijo, v dneh od 19. do 21. maja. Tudi letos sta jo organizirali Svet ravije mladinskih pevskih zborov Slovenije Zagorje ob Savi in Slovenska pevsko zvezna komisija za mladinske pevske zборе, pod pokroviteljstvom Republiškega komiteja za kulturo. Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo ter Lidije Šentjurske in Janeza Vipotnika.

Republiška revija mladinskih pevskih zborov naj bi omogočila predstavitev čim več kakovostnih otroških, mlajših mladinskih, mladinskih, dekliških in mešanih mladinskih pevskih zborov, strokovni javnosti pa ugotavljanje, primerjanje in ocenjevanje, kje je naše otroško in mladinsko petje danes.

Prizadevnim organizatorjem je tudi letos uspelo privabiti v Zagorje lepo število pevskih zborov, saj se nam je v treh prireditvenih dnevih, na sedmih koncertih, predstavilo kar 49 pevskih zborov (8 OPZ, 9 MLMPZ, 20 MPZ, 5 DPZ in 7 MMPZ).

Poleg najmočnejše zastopane skupine mladinskih pevskih zborov, ki deluje na osnovnih šolah, je letos presenetil povečan odziv dekliških in mešanih mladinskih pevskih zborov, ki delujejo bodisi na srednjih šolah ali v občinskih kulturno-umetniških društvih. Posebej je bila razveseljiva dosežena kakovostna raven teh zborov. Ali bi že lahko trdili, da je k temu pripomogla uvedba pedmeta umetnostna vzgoja s kulturnimi dejavnostmi v vse šole srednjega usmerjenega izobraževanja leta 1981, katere sestavni del so poleg osnov likovne, gledališke, plesne in filmske umetnosti tudi osnove glasbene umetnosti, z enim od temeljnih smotrov – ta pa je, da se učenci spopolnjujejo v samostojnem in skupnem kulturno-umetniškem delovanju in se navajajo na trajno sodelovanje v takem delovanju? Če je tako, in posa-

mezne tovrstne analize stanja s področja srednjega izobraževanja že ugotavljajo pri tem napredek, potem lahko upamo, da se mladinskim pevskim zborom v srednjem izobraževanju obetajo boljši časi.

Kakovost zborov je presojala (vendar brez ocen) tričlanska strokovna žirija, sestavljena iz zborovodskih strokovnjakov, ki je ob koncu revije navzoče učitelje zborovodje in druge seznanila s svojimi ugotovitvami in oceno. Imenovala je tudi zore, ki jim je priporočila sodelovanje na Festivalu Kurirček v Mariboru in na mednarodnem tekmovanju MPZ, (bo prihodnje leto v Celju). Člani strokovne žirije so menili, da je bila večina pevskih zborov na revijo dobro pripravljena. Posamezni zborovodje so prijetno presenetili z domiselnim izborom predstavljenih pesmi, še zlasti novitet. Tudi poustvarjalno izvajanje večine zborov je odlikovala doživeta interpretacija in agogična razgibanost in v posameznih primerih muzikalna ter tu in tam zelo subtilna klavirska spremljava. Iskrene čestitke pevcem in zborovodjem ter organizatorjem, ki so zborom omogočili ustrezne možnosti za čimboljšo predstavitev javnosti.

Revija mladinskih pevskih zborov je spremljala več zborovodij in ugledno število slovenskih skladateljev. Dvema od njih skladatelj-profesorju Pavlu Sivcu in skladatelj-profesorju Jakobu Ježu je bila posvečena okrogla miza ob njunem življenjskem jubileju. Ob tej priložnosti so razgrnili ustvarjalni prispevek s področja mladinskega zborovskega opusa ter praktične izkušnje pri izobraževanju zborovodij.

Prireditelji in udeleženci revije pa smo se poklonili spominu dveh učiteljev in zborovodij Jurčetu Vrežetu in Rihardu Beuermannu, osebnostma, ki sta s svojim požrtvovalnim in strokovnim delom veliko pripomogla k temu, da je danes naše mladinske zborovske petje na evropski ravni.

DARINKA ŠKERJANC

TRŽAŠKI SLOVENC V ŠOŠTANJU

Povezujejo jih Kajuhovi ideali

Sredi maja so Kajuhovo šolo v Šoštanju obiskali učenci in starši iz Kajuhove šole v Gropadi in Padričah pri Trstu. Z njimi so prišli tudi zastopniki prosvetnega društva Slovan iz Podarič in društva Gospodarske zadruge Skala iz Gropade, ki so prijateljsko povezani s šoštanskim prosvetnim društvom Svoboda. Tako so vrnili obisk, saj so bili Šoštanci pri njih leta 1985, ko so v Padričah slavili 400-letnico svojega kraja.

To prijateljstvo sega v leto 1964; tedaj so tržaški učitelji Mara in Evgen Dobrila ter Bruno Kralj navezali stike z avtorjem tega zapisa na pedagoškem seminarju v Radovljici. Najprej so se povezali s šolami, nato pa še s prosvetnimi društvi, zdaj pa se učenci, učitelji in člani društva obiskujejo že četrto leto. Nekdanji učenci gropajske šole so prišli zdaj v Šoštanj že kot

starši. Na šoli so jim skupaj z društvom Svoboda pripravili lep sprejem s kulturnim sporedom. Pozdravila sta jih ravnatelj šole Karel Kordeš in predsednik Svobode Zdravko Zupancič. Med gosti je bil tudi Bruno Kralj, ki ima zasluge za to, da so pred gropajsko šolo s prostovoljnimi prispevki postavili Kajuhov doprinski kip.

Po programu je Karel Kordeš podaril gropajski šoli leposlovne knjige, ki so jih kupili šoštanski učenci. Vsi so dobili tudi spominke in male Kajuhove plakete. Zdravko Zupancič pa je gostom podaril umetniško sliko – panoramo Šoštanja. Lepa darila so v spomin Svobodi in šoli podarili tudi gosti – med drugim knjigi: Kamnite hiše na Krasu in Slovensko šolstvo na Goriškem in Tržaškem 1945–1985.

Učenci so pod vodstvom učiteljice Sonje Caharija, Vide Gru-

Manifestacija vzgoje za delo, znanje in ustvarjanje

19. srečanje pionirjev zgodovinarjev 20. maja 1988 v Laškem

Posebnost letošnjih raziskovalnih nalog zgodovinskih krožkov je bil razpis dveh tem. Nastanek in razvoj domačega kraja in Način življenja med obema vojnama.

Večje zanimanje za zgodovino okolja je pripomoglo k odločitvi mnogih krožkarjev, da raziščejo razvoj domačega kraja, razvoj in način življenja v svojem okolju.

V raziskovalnih nalogah so se povsem uresničili cilji, da mladi zgodovinarji bolje spoznajo preteklost okolja, v katerem živijo. Posebnosti kraja so bile vodilo za ožji izbor vsebine. Naslovi tem so omogočili uporabo pisnih in ustnih virov, zgodovinski in etnološki prijem.

Napotki učencem v Pionirju, pa tudi drugi nasveti mentorjev so se zrcalili v celotnem raziskovalnem delu učencev.

V nalogah zasledimo dober odziv starejših krajanov, ki so bili izčrpen vir in so hkrati spodbujali učence pri iskanju še ne odkritih podatkov področja, ki so ga raziskovali. Z njihovo pomočjo so učenci obudili življenjski utrip kraja in njegove posebnosti. Pri raziskovanju načina življenja so se odločili za določeno družbeno plast ali skupino ljudi, ki je bila značilna za njihov kraj. Na temelju ustnih in materialnih virov, pa tudi druge strokovne literature so pripravili pregledne študije posameznih družbenih plasti. Nazorno so opisali bivališča in jih dokumen-

tirali s starimi fotografijami, s svojimi risbami in drugim ilustrativnim gradivom. Pogosto so obravnavali način oblačenja, značilnosti prehrane, duhovno in kulturno obzorje. V nalogah tudi ni izostalo vrednotenje človekovega dela. Uspešno so se lotili opisov posameznih poklicev, ki so se povezovali z določeno družbeno plastjo in prevladujočo gospodarsko dejavnostjo v kraju. Primerjali so iste predele naselja, kraja, vasi, mesta, oziroma mestne četrti in različne dejavnosti, ki jih je prinesel čas in se kritično opredeljevali do načina življenja danes (npr. OŠ Ivan Cankar, Vrhnika).

Vprašanja, ki so jih zastavljali vaščanom so bila domiselna, prirejena osebi in okolju in so prekašala klasično obliko Etnoloških vprašalnic (npr. OŠ Prešernove brigade, Železniki). Pojavilo se so izčrpnimi anketni listi, s pomočjo katerih so učenci zbirali podatke o kmečkih posestih, članih družin, o delu nekega in danes celo pri naravoslovnem dnevu in tako uspešno in izvirno povezovali družboslovne in naravoslovne dejavnosti (npr. OŠ Milke Šobar-Nataše, Novo mesto).

Literatura, ki je bila pogosto zajeta iz Krajevnega leksikona in drugih strokovnih gradiv, je primerno dopolnjevala intervjuje. Šolske kronike so še vedno neizčrpen vir podatkov mnogim nalogam in okoljem (npr. OŠ

Draga Kobala, Maribor).

Učenci so izostrili izbor fotografiskega gradiva, drugih dokumentov in materialnih virov, ki so čedalje težje dosegljivi (npr. OŠ Milojke Štrukelj, Nova Gorica).

Ugotavljali so intenzivno rast mestnih naselij in jih nazorno prikazali z regulacijskimi načrti in lokacijami, ki so zrcalile socialni status prebivalcev naselja (npr. OŠ Marjan Novak-Jovo, Ljubljana Vič).

V nalogah so uspeli orisati vzroke spreminjanja načina življenja in dejavnosti, ki so v kraju omogočile življenjski obstoj in hkrati prinašale druge spremenjajoče pojave kot so migracije in izseljevanje (npr. OŠ 7. korpus, Žužemberk). To pa je tema, ki se je bodo lotili zgodovinski krožki v prihodnjih raziskovalnih nalogah.

Izbora zbranega gradiva priča o nujnosti intenzivnega povezovanja šol s številnimi institucijami, muzeji in arhivi. Kljub opozorilom, kakšen naj bo obseg, so nekatere naloge postale pravi zborniki krajevne zgodovine.

Srečanje mladih zgodovinarjev v Laškem, ki ga je organizirala Zveza prijateljev mladine Slovenije v sodelovanju z Zvezami društev prijateljev celjskega območja, je bila manifestacija vzgoje za delo, znanje in ustvarjanje.

Mladi zgodovinarji so na srečanju tudi sami predstavili najboljše raziskovalne teme in s tem potrdili podeljena priznanja.

Učenci posameznih zgodovinskih krožkov so predstavili naloge tudi v drugih družbenih okoljih pred srečanjem Pionirjev Slovenije (npr. Osnovna šola Janka Premrla-Vojka, Koper).

Osnovni cilj, ki ga želimo uresničiti pri organiziranem uveljavljanju učencev v raziskovalno delo, ostaja še nadalje vzgoja zgodovinskega načina mišljenja. Dejavnost vključevanja učencev v interesne dejavnosti in s tem tudi v celoten vzgojno-izobraževalni proces je sestavni del sodobne družboslovne vzgoje.

Najboljše naloge zgodovinskih krožkov so predstavili učenci osnovnih šol na srečanju pionirjev zgodovinarjev 20. maja 1988 v Laškem: OŠ Bratov Ribarjev, Brežice, OŠ Edvarda Kardelja, Murska Sobota, OŠ F. Malgaja, Šentjur, OŠ France Prešeren, Kranj, OŠ 1. Brozina, Jelšane, OŠ Josip Broz Tito, Trbovlje, OŠ Draga Kobala, Maribor, OŠ Bratov Letonje, Šmartno ob Paki, OŠ Prešernove brigade, Železniki, OŠ Marjan Novak-Jovo, Ljubljana, OŠ Franja Goloba, Prevalje.

Upajmo, da omejitve razširjenega Programa življenja in dela osnovne šole ne bodo še bolj okrnile tistih dejavnosti, ki dajejo tudi rednemu pouku večjo kakovost in povezujejo šolo z okoljem, v katerem deluje.

PRVENKA TURK

Mladi raziskovalci za napredek Maribora 1988

Razveseljiva rast

V zadnjem času smo v naši razvojni politiki pričeli številnim razpravam o pomembnosti prenosa tehnologije in znanja v gospodarstvo. Sprejemanje, difuzija in ustvarjanje nove tehnologije so tisti dejavniki, ki bistveno vplivajo na gospodarski razvoj. Tehnologija je zmeraj povezana z znanjem, zato zelo razvita gospodarstva vlagajo ob podpori svojih vlad ogromno denarja v raziskave in razvoj, saj vedo, da le znanje in čim hitrejši pretok le-tega v prakso omogoča hitro in stalno družbeno in gospodarsko rast in napredek.

Ta spoznanja lahko zasledimo tudi v naših razvojnih dokumentih, še zmeraj pa se preveč zapleta pri uresničevanju. Pri gospodarskih in razvojnih odločitvah bi bilo treba seveda upoštevati večjo vlogo znanja, vendar tega ni mogoče uresničiti z administrativnimi ukrepi. Ta problem je mogoče rešiti s spremenjenimi pogoji gospodarjenja, v katerih bosta ne le znanost in tehnologija, temveč vsako znanje na vsakem delovnem mestu veliko bolj kot do zdaj pripomoglo k ustvarjanju in delitvi dohodka. Brez

znanja ni napredka, to pa nalaga vsakemu od nas, da mora spoznavati svet in sebe, da se uči in išče poti k zakonitostim narave in družbe, prevzema dediščino spoznanega, in da na teh temeljih odkriva in razvija novo.

Za dosego teh ciljev je raziskovalno in inventivno delo mladih izredno pomembno, ker spodbuja rast najširših temeljnih razvojnih zmogljivosti prihodnjih raziskovalcev in ustvarjalcev, brez teh pa ne more biti učinkovitega razvoja.

Kako je naš izobraževalni sistem pripravljen na to zahtevno nalogo? Ugotovitev nas ne navdajajo z optimizmom. Šolar že zgodaj spozna dosežke znanosti, vendar je izoblikovana dejstva. Nedosegljiva pa mu je, razen izjemno nadarjenim in sposobnim, pot v pridobivanje znanja, metod in postopkov, ki bi ga privedli do novih dejstev. Izobraževalni sistem, je še zmeraj premalo usposobljen za razvijanje najposobnejših. Poleg tega pa je danes to stalen proces v reformiranju in dodelavi metod in prvin sistema, ki je moral odpreti po uveljavljanju zunajšolskega sistema izobraževanja. Tako učenci zunaj rednega pouka s svojimi mentorji na šoli ali zunaj nje pridobivajo prve izkušnje na raziskovalnem področju.

Da bi šolam, mentorjem in učencem, ki se zavedajo omenjenih ugotovitev, pomagali, v Mariboru že več let uresničujemo akcijo Mladi raziskovalci za napredek Maribora. Naša pomembna naloga je odkrivanje mladih in ustvarjalnih ljudi ter njihovo upeljevanje v teoretično in praktično raziskovalno delo na raznih področjih znanosti. Praksa jih usmerja v vse bolj kakovostno znanstvenoraziskovalno izobraževanje, ki se poglablja v spoznavanje znanstvenega instrumentarija: tako postajajo mladi »znanstveno pisniki« in se pripravljajo za svojo pomembno vlogo v družbi. Organizatorji tega gibanja se namreč dobro zavedamo, da ne smemo čakati, kdaj se bodo nadarjeni kandidati pojavili sami ali da bodo odkrili naključno, saj bi tako aktiviralo svoje sposobnosti le malo sposobnih ljudi. Zavedamo se, da mladi ljudje potrebujejo strokovno pomoč.

den, Slavice Grgič in Marine Gulin priredili partizanski miting z recitacijami in borbenimi pesmimi s poudarkom na njihovem narodnem boju in 14. diviziji, ki jih povezujejo Kajuhovi ideali in Bazoviške žrtve iz leta 1930.

Darila šoli in Svobodi sta izročila tudi tajnik Slovana Darko Grgič in predsednik Skale Aleksander Kalc in hkrati povabila Šoštancane na odprtje prosvetnega doma v Gropadi in 90-letnice prosvetnega društva Slovan v Padričah. Za lepa darila in povabilo sta se zahvalila Karel Kordeš in Zdravko Zupancič.

Gosti so si ogledali Šaleško dolino, nato pa so otroci odšli k svojim vrstnikom v Šoštanj in Topolšico, starši in drugi gosti pa so obiskali Zavodnje. Po vrnitvi, v večernih urah, sta godba Zarja in Šaleški oktet pripravila gostom krajši koncert pred šolo, nato pa so vsi v povorki z godbo na čelu odšli h Kajuhovemu domu in spomeniku; tam so po kulturnem sporedu položili cvetje s tribarvnico.

VIKTOR KOJC

spodbudo in druge možnosti, da se ne bi izgubili v povprečnosti.

Ob letošnjem že 5. pregledu dosežkov mladih raziskovalcev mariborskih srednjih šol lahko spet z zadovoljstvom ugotavljamo, kako pravilna je bila odločitev Sveta za tehnično vzgojo mladine pri MZOTK Maribor in Raziskovalne skupnosti mesta Maribor, ko sta začela to akcijo. Vse več raziskovalnih nalog, sodelujočih šol, mentorjev in učencev presega naša pričakovanja, usmeritve in cilje, obenem pa pred nas postavlja vse zahtevnejša izhodišča in izvedbeno sestavo. Iz raziskovalnih in inventivnih nalog razberemo, da se kakovost raziskovalnega dela mladih izboljšuje, da so naloge čedalje bolj povezane z novimi aktualnimi problemi časa in kraja, še posebno pa nas veseli vse večja povezanost z združenim delom Maribora (mentorji iz ozdov ali pomoč v materialu, opremi, laboratorijih...). To potrjuje mnenje recenzentov nalog (priznanih strokovnjakov iz ozdov in Univerze Maribor), ki ugotavljajo, da so se mladi raziskovalci raziskovalne problematike lotili zelo resno, požrtvovalno, z veliko domiselnosti in neobremenjenosti, da so se na delo dobro pripravili, ustrezno upoštevali že raziskano idr. Vse več nalog bo našlo svojo uporabo v delovnih organizacijah in vse več mladih raziskovalcev je že na seznamih predvidenih kadrovskih okrepitev.

Oglejmo si kratak razvoj in predvsem potek 5. akcije Mladi raziskovalci za napredek Maribora. Vse se je začelo junija 1983, ko smo pri Svetu za tehnično vzgojo mladine pri MZOTK Maribor sprejeli sklep o razpisu in usmeritvi akcije in ko se nam je pri tem delu pridružila Raziskovalna skupnost mesta Maribor. Prav po zaslugi Raziskovalne skupnosti mesta Maribor, ki je z razumevanjem, spodbujanjem in denarjem podprla to akcijo, je ta dosegla resnično kakovost in množičnost.

Kako se je to gibanje razvijalo, kažejo številni podatki: leta 1983/84 se je udeležilo tekmovanja 8 šol s 108 učenci, ki so sodelovali z 28 nalogami in imeli 8 mentorjev; v šolskem letu 1987/88 pa je tekmovalo 14 šol, 338 učencev je naredilo 136 nalog, pri tem pa jim je pomagal 101 mentor. Vse to pove, da smo

z letošnjo akcijo presegli vse pomembne kazalnike, in sicer: število sodelujočih šol, nalog, mentorjev in mladih raziskovalcev. Take rasti si želimo tudi v prihodnje.

Že v septembru smo objavili razpis, na katerega so šole prijale 199 nalog. Dela smo razdelili na pet raziskovalnih področij, in sicer: naravoslovne in matematične vede, tehnične, biotehnične, družbene in humanistične vede, in določili tudi koordinacijske cije.

Teme nalog so lahko učenci in mentorji oblikovali samostojno po predlogu republiškega gibanja Znanost mladini ali pa po predlogu koordinatorev – delavcev in članov komisij za sklepne prireditve.

Letošnjo jubilejno peto akcijo je delovno usmerjalo geslo: Maribor in problemi tehnološkega razvoja, informacijskih sistemov, ekologije in kulture, končna prireditve pa je potekala v sklopu jugoslovanskega Festivala dela, ki je letos potekal v Mariboru in na katerem je sodelovalo okoli 2500 srednješolcev iz vse Jugoslavije.

Če šole za posamezno (strokovno zelo ozko) področje niso mogle zagotoviti mentorja, smo za povezavo z ustreznimi ozid poskrbeli mi. Tudi letos smo šolam, po prispelih prijavih zagotovili začetni denar, ob koncu akcije pa bomo opravili ustrezen poračun za porabljene materialne stroške.

Akcija in njena sklepna prireditve sta po mnenju sodelujočih izredno uspeli. Seveda je to dosežek kakovostnega in zavzetega dela organizacijskega odbora posebej pa še vodstev šol in seveda mentorjev, ki so s svojim požrtvovalnim delom in prenekatro uro prostega časa v usmerjali naš raziskovalni našaščaj, mu svetovali, ga opogumljali in vzgajali. Brez njihovega požrtvovalnega, toda še zmeraj premalo cenjenega dela, bi težko izpeljali tako akcijo. Vsi si želimo, da bi bili zgled svojim kolegom in učencem, ki se še vedno jajo na pot raziskovalnega dela, da bi jih pritegnili v svoje vrste in, seveda, da bi še veliko let in ztrajali z nami pri krepitevi akcije, za dobro Maribora in predvsem mladih.

IVAN GERLIČ

NAKNADNI RAZPISI

del in nalog vzgojiteljev in učiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih organizacijah 1988/89

OSNOVNA ŠOLA BELOKRANJSKEGA ODREDA SEMIČ

razpisuje prosta dela in naloge

PREDMETNEGA UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE za nedoločen čas s polnim delovnim časom, PRU
Začetek dela: 1. 9. 1988.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh na Osnovno šolo Belokranjskega odreda Semič. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po končanem roku za prijavo.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE FRANC LESKOŠEK-LUKA, LJUBLJANA,
Splitska ulica 13

razpisuje dela in naloge

UČITELJA TEHNIČNE IN LIKOVNE VZGOJE – za nedoločen čas

UČITELJA FIZIKE IN MATEMATIKE – za nedoločen čas
Pogoji: ustrezna izobrazba v skladu s 96. členom Zakona o osnovni šoli.

Stanovanj ni.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po končanem prijavnem roku. Začetek dela 1. 9. 1988.

Komisija za razpis del in nalog

SREDNJE ŠOLE KOVINARSKKE, PEDAGOŠKE IN EKONOMSKE USMERITVE LENDAVA

ponovno

razpisuje v skladu s 174. čl. Zakona o usmerjenem izobraževanju in po sklepu zbora delavcev z dne 9. 6. 1988 dela in naloge

UČITELJA NEMŠKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA – profesor, za določen čas s polnim delovnim časom

UČITELJA MATEMATIKE – profesor, za nedoločen čas

UČITELJA FIZIKE IN RAČUNALNIŠTVA – profesor z znanjem madžarskega jezika za nedoločen čas

UČITELJA STROKOVNO TEORETIČNIH PREDMETOV v VIP Poslovno finančna dejavnost – diplomirani ekonomist z znanjem madžarskega jezika za nedoločen čas

2 UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA v VIP Kovinarstvo in strojništvo – inženir strojništva, osnovni poklic te smeri in najmanj 3 leta delovnih izkušenj v kovinsko predelovalni stroki, za nedoločen čas

UČITELJA STROKOVNO TEORETIČNIH predmetov v VIP Kovinarstvo in strojništvo – diplomirani inženir strojništva za nedoločen čas

Pogoj za razpisana dela in naloge je z zakonom predpisana strokovna in pedagoška izobrazba.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Srednja šola kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve Lendava, Partizanska 82, v 15 dneh po objavi razpisa.

Kandidati bodo pisno obveščeni o izbiri v 15 dneh po izteku razpisnega roka. Začetek dela je 1. 9. 1988.

OSNOVNA ŠOLA SAVO KLADNIK SEVNICA

razpisuje prosta dela in naloge:

UČITELJA FIZIKE IN MATEMATIKE, P ali PRU, za določen čas s polno delovno obveznostjo; od 1. 9. 1988 do 5. 3. 1989.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi na naslov:

OSNOVNA ŠOLA SAVO KLADNIK SEVNICA, Trg svobode 42.

Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh.

OSNOVNE ŠOLE NARODNI HEROJ TONE TOMŠIČ

LJUBLJANA,

Saranovičeva ulica 7

razpisuje prosta dela in naloge:

UČITELJA TELESNE VZGOJE (moški program) za nedoločen čas

UČITELJA FIZIKE IN MATEMATIKE – za nedoločen čas

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA – za določen čas, nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom

Začetek dela 1. 9. 1988. Prijave z dokazili o izobrazbi oddajte v 8 dneh, kandidati pa bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh. Šola nima stanovanj.

OSNOVNA ŠOLA MIŠKA KRANJCA LJUBLJANA,

Kamnogoriška 35

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, PRU, za nedoločen čas

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, PRU, za določen čas (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)

Začetek dela 1. 9. 1988. Prijave z dokazili o izobrazbi oddajte v 8 dneh, kandidati pa bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh. Šola nima stanovanj.

OSNOVNE ŠOLE SIMONA JENKA SMLEDNIK

LJUBLJANA,

Saranovičeva ulica 7

razpisuje prosta dela in naloge:

UČITELJA TELESNE VZGOJE, PRU, za določen čas

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, PRU, za določen čas (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)

Začetek dela 1. 9. 1988. Prijave z dokazili o izobrazbi oddajte v 8 dneh, kandidati pa bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh. Šola nima stanovanj.

OSNOVNE ŠOLE SIMONA JENKA SMLEDNIK

LJUBLJANA,

Saranovičeva ulica 7

razpisuje prosta dela in naloge:

UČITELJA TELESNE VZGOJE, PRU, za določen čas

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, PRU, za določen čas (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)

Začetek dela 1. 9. 1988. Prijave z dokazili o izobrazbi oddajte v 8 dneh, kandidati pa bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh. Šola nima stanovanj.

Razpisna komisija

VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE HRASTNIK

razpisuje prosta dela in naloge

RAVNATELJA

Za opravljanje del in nalog je lahko imenovan kdor:

- izpolnjuje splošne pogoje, določene z Zakonom o združenem delu in Družbenim dogovorom Občine Hrastnik;
- izpolnjuje pogoje za opravljanje del vzgojitelja ali strokovnega delavca po določilih 38. in 39. člena Zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok;
- ima 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok;
- ima organizacijske in strokovne sposobnosti, in to dokazuje s svojim preteklim delom;
- ima pozitiven odnos do družbene lastnine ter samoupravljanja in dela pri družbeno-politično dejaven.

Mandat traja 4 leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov z oznako »razpisna komisija«.

O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po končanem razpisnem roku.

Razpisna komisija

VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE HRASTNIK

razpisuje prosta dela in naloge

VODJE ENOT

Za opravljanje del in nalog je lahko imenovan, kdor:

- izpolnjuje splošne pogoje, določene z Zakonom in Družbenim dogovorom o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v občini
- izpolnjuje pogoje za opravljanje del vzgojitelja ali strokovnega delavca po določilih Zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok
- ima najmanj 3 leta delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok
- ima organizacijske in strokovne sposobnosti, in to dokazuje s svojim preteklim delom
- in je družbeno-politično dejaven.

Mandat traja 4 leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Svet Vzgojno-varstvene organizacije Hrastnik, Novi Log 11 a s pripisom »za razpisno komisijo«.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po končanem razpisnem roku.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE IVAN CANKAR VRHNIKA,
Lošca 1, VRHNIKA

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA LIKOVNE IN TEHNIČNE VZGOJE za nedoločen čas

Začetek dela 1. 9. 1988

Pogoj: PRU likovne in tehnične vzgoje.

Prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 8 dni po objavi razpisa. Kandidate bomo obvestili o izidu razpisa v 15 dneh po izbiri.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE SIMONA JENKA SMLEDNIK

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, PRU, za določen čas (od 1. 9. 1988 do 31. 3. 1989)

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, PRU, za določen čas (od 1. 9. 1988 – nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)

UČITELJA TELESNE VZGOJE, PRU, za določen čas (za šolsko leto 1988/89)

UČITELJA GLASBENE VZGOJE – za 5 ur

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.

Začetek dela 1. 9. 1988.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE HEROJA STANETA KOSCA ŠMARTNO
POD ŠMARNO GORO

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA SLOVENSKEGA IN SRBOHRVAŠKEGA JEZIKA za nedoločen čas

UČITELJA SLOVENSKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA za določen čas – 1 leto

UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE za nedoločen čas

Pogoj: višja ali visoka izobrazba ustrezne smeri. Začetek dela je 1. 9. 1988. Prijave sprejemamo 8 dni po objavi razpisa, kandidati pa bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po objavi.

Dobre prometne zveze – mestni avtobus št. 16 na relaciji Ljubljana-Gameljne.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE ZBORA ODPOSILANCEV KOČEVJE

razpisuje dela in naloge

UČITELJA BIOLOGIJE, GOSPODINJSTVA IN PRVE POMOČI za nedoločen čas

UČITELJA TELESNE VZGOJE za določen čas

UČITELJA GOSPODINJSTVA za nedoločen čas

UČITELJA GLASBENE VZGOJE za nedoločen čas s polovnično učno obveznostjo

UČITELJA ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA za nedoločen čas; na voljo je stanovanje

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA za nedoločen čas

UČITELJA SLOVENSKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA za nedoločen čas na podružnični šoli Struge; na voljo je stanovanje

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA za podružnično šolo Podpreska, za določen čas (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli.

Prijave z ustreznimi dokazili pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA LJUBO ŠERCER IG PRI LJUBLJANI

razpisuje prosta dela in naloge

2 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA za nedoločen čas s polnim delovnim časom, za delo v oddelku podaljšanega bivanja

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA za določen čas s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)

UČITELJA GLASBENE VZGOJE IN ZBOROVODJE za nedoločen čas s polnim delovnim časom

UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE za nedoločen čas s polnim delovnim časom

UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE za nedoločen čas s polnim delovnim časom

UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, MATEMATIKE IN FIZIKE za nedoločen čas s polnim delovnim časom

in objavlja dela in naloge

2 SNAŽILKE za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Za učitelje razrednega in predmetnega pouka se zahteva končana PA ustrezne smeri z diplomom.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o končani izobrazbi Komisiji za medsebojna delovna razmerja v 10 dneh po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA VLADKO MAJHEN,

62233 Zgornja Ščavnica

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE, za nedoločen čas s polnim delovnim časom

UČITELJA GLASBENE VZGOJE, za določen čas (do januarja 1989) s polnim delovnim časom

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA za poučevanje v COŠ, za določen čas s polnim delovnim časom

Stanovanj ni. Prevzem del in nalog 1. 9. 1988.

Prijave s kratkim življenjepisom in potrdilom o izobrazbi pošljite na Osnovno šolo Vladko Majhen, 62233 Zg. Ščavnica.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE HEROJA FRANCA BUKOVCA MEDVODE-PRESKA

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA SLOVENSKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA, P ali PRU, za nedoločen čas od 1. 9. 1988

KNJIŽNICARJA (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu, predvidoma od septembra 1988)

UČITELJA RAZREDNEGA POUKA v oddelku podaljšanega bivanja z jutranjim varstvom za šolsko leto 1988/89

in objavlja dela in naloge

SNAŽILKE, za nedoločen čas od 1. 9. 1988

Prijave z dokazili o ustrezni izobrazbi pošljite na naslov v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh.

Komisija za delovna razmerja

GLASBENE ŠOLE DOMŽALE

razpisuje naslednja prosta dela in naloge:

UČITELJA NAUKA O GLASBI – oddelek Domžale, Mengeš, Brdo za določen čas s polnim delovnim časom.

2 UČITELJEV KLAVIRJA – oddelek Domžale, Mengeš za določen čas s polnim delovnim časom – nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje Zakona o glasbenih šolah.

Prijave z dokazili naj pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa na Glasbeno šolo Domžale, Ljubljanska c. 61, 61230 Domžale.

OSNOVNA ŠOLA MARJAN NOVAK JOVO, LJUBLJANA-VIČ, Nanoška 2

razpisuje prosta dela in naloge

- **PREDMETNEGA UČITELJA ALI PROFESORJA GLASBENE VZGOJE** za nedoločen čas
- **PREDMETNEGA UČITELJA ALI PROFESORJA FIZIKE** za nedoločen čas
- **3 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA ZA OPB** za določen čas (za šolsko leto 1988/89)
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA ZA OPB** za določen čas (do 31. 12. 1988)
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA ZA OPB** za določen čas (do 20. 12. 1988)

Prijave s kratkim življenjepisom in dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidate bomo obvestili o izidu razpisa v 15 dneh po končanem zbiranju prijav. Začetek dela 1. 9. 1988.

Komisija za medsebojna delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE 17. OKTOBER BELTINCI

razpisuje za določen čas dela in naloge

- **UČITELJA GOSPODINJSTVA**, predmetni učitelj ustrezne smeri
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE**, predmetni učitelj ustrezne smeri
- **UČITELJA ANGLEŠČINE IN NEMŠČINE** ali **ANGLEŠČINE IN SLOVENŠČINE**, predmetni učitelj

Prevzem del in nalog 1. 9. 1988.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 14 dneh.

Razpisna komisija OSNOVNE ŠOLE CERKNO – SPOMENIK NOB

razpisuje dela in naloge

- **POMOČNIKA RAVNATELJA**

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih določajo Zakon o združenem delu, Zakon o osnovni šoli in Družbeni dogovor o uresničevanju kadrovske politike v občini Idrija, ter imeti organizacijske in vodstvene sposobnosti za vođenje vzgojno-izobraževalnega in drugega dela.

Mandatna doba traja 4 leta.

Kadrovska komisija OSNOVNE ŠOLE CERKNO – SPOMENIK NOB

razpisuje za nedoločen čas dela in naloge

- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, PRU ali P**
- **UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE, PRU ali P**

Začetek dela 1. 9. 1988.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev, s kratkim življenjepisom in z opisom dosedanjega dela pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na osnovno šolo Cerkno, Spomenik NOB. Prijave za pomočnika ravnatelja pošljite z oznako »za razpisno komisijo«.

Komisija za delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE POSTOJNA

razpisuje prosta dela in naloge

Za nedoločen čas s polnim delovnim časom:

- **2 UČITELJEV GLASBENE VZGOJE, PRU ali P**
- **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA, PRU ali P**
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN MATEMATIKE, PRU ali P**
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE, PRU ali P**
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, PRU ali P**

Začetek del in nalog: 1. 9. 1988.

Za določen čas s polnim delovnim časom:

- **UČITELJA TELESNE VZGOJE, PRU ali P**
- **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA, PRU ali P**

Začetek del in nalog: 1. 9. 1988 do 31. 8. 1989.

- **UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA** (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)

Začetek del in nalog: 1. 9. 1988 do vrnitve delavke s porodniškega dopusta.

in objavlja dela in naloge

- **SNAŽILKE** na podružnični šoli Hruševje, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, začetek del in nalog: 1. 8. 1988.

Kandidati so lahko tudi pripravniki. Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite v 10 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Postojna – Komisija za delovna razmerja, 66230 Postojna, Cesta na Kremenc 2. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po preteku razpisnega roka.

OSNOVNA ŠOLA BLANCA

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE**, ki bo dopolnjeval učno obveznost s poučevanjem tehnične vzgoje in gospodinjstva v višjih razredih osnovne šole, za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Začetek dela 1. septembra 1988.

Pogoj: predmetni učitelj biologije in kemije z diplomom.

Prijavo z ustreznimi dokumentacijo pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po končanem razpisu.

Svet

OSNOVNE ŠOLE ŠALOVCI

in razpisna komisija

razpisujeta prosta dela in naloge:

1. RAVNATELJA

Kandidat mora izpolnjevati pogoje, določene z Zakonom o združenem delu, in imeti:

- ustrezno pedagoško izobrazbo za delo v osnovni šoli
- najmanj 5 let delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu in opravljen strokovni izpit
- organizacijske in strokovne sposobnosti za opravljanje del in nalog ravnatelja

Mandat traja 4 leta.

2. UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE – PRU

3. UČITELJA SLOVENSKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA

– PRU (za določen čas, nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)

4. UČITELJA SLOVENSKEGA IN SRBOHRVATSKEGA JEZIKA – PRU (s polovično obveznostjo)

Prevzem del in nalog 1. 9. 1988

Prijave z dokazili pošljite na OŠ Šalovci v 8 dneh po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA LJUBO ŠERCER LOČE

razpisuje dela in naloge

- **UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA** za poučevanje 7 ur na teden.

Komisija za medsebojna delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE ČEPOVAN

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA ZGODOVINE, ZEMLJEPISA, DRUŽBENO-MORALNE VZGOJE IN SPOZNAVANJA DRUŽBE**, ki bo dopolnjeval učno obveznost z enim od vzgojnih predmetov, za nedoločen čas

Začetek dela je 1. 9. 1988.

Stanovanje: garsonjera.

Prijave pošljite v 8 dneh po objavi razpisa Komisiji za medsebojna delovna razmerja Osnovne šole Čepovan.

OSNOVNA ŠOLA I. SPUB TONETA TOMŠIČA DOBREPOLJE

razpisuje prosta dela in naloge

- **VODJE PODRUŽNIČNE ŠOLE PONIKVE** – delavec s posebnimi pooblastili, izbran bo za štiri leta
- **UČITELJA TELESNE VZGOJE** za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom
- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE** za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA MATEMATIKE IN TEHNIČNE VZGOJE** za nedoločen čas s polnim delovnim časom

in objavlja dela in naloge

- **ČIŠČENJA, PRIPRAVE HRANE IN OGREVANJA** na podružnični šoli Ponikve, za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom.

Prevzem vseh razpisanih del in nalog bo 1. 9. 1988. Dobre avtobusne zveze z Ljubljano. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovni izobrazbi v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola I. Spub Toneta Tomšiča Dobrepolje, 61312 Videm-Dobrepolje.

Svet

VIO TREBNJE

razpisuje prosta dela in naloge

- **DIREKTORJA** (ni reelekcija)

Kandidat mora izpolnjevati splošne pogoje, določene z Zakonom o združenem delu, in imeti:

- visoko ali višjo izobrazbo pedagoške smeri
- najmanj deset let delovnih izkušenj na vzgojno-izobraževalnem področju
- organizacijske in strokovne pedagoške sposobnosti za uresničevanje smotrov in nalog VIO.

Mandat traja 4 leta.

Začetek dela 1. 9. 1988 ali po dogovoru.

Prijave z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa razpisni komisiji VIO na naslov: VIO Trebnje, Kidričeva 2, 68210 Trebnje z oznako »za razpisno komisijo«.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa.

GLASBENA ŠOLA MARJAN KOZINA NOVO MESTO, Jenkova 1

razpisuje prosta dela in naloge za nedoločen čas s polnim delovnim časom

- **UČITELJA HARMONIKE**
- **UČITELJA KITARE**
- **UČITELJA FLAVTE IN BLOKFLAVTE**
- **UČITELJA VIOLINE**
- **UČITELJA TROBIL IN PIHAL** za oddelek v Šentjerneju
- **UČITELJA HARMONIKE IN KITARE** za oddelek v Šentjerneju

Na razpisana dela in naloge se lahko prijavijo kandidati, ki izpolnjujejo pogoje za učitelja na glasbeni šoli ustrezne smeri.

Začetek dela: 1. 9. 1988.

Prijave z življenjepisom in dokazili o strokovnosti sprejema Komisija za delovna razmerja 8 dni po objavi razpisa. Nepopolnih prijav nismo dolžni upoštevati. Stanovanj ni. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

OSNOVNA ŠOLA FRANC BELŠAK BUČKOVCI

razpisuje prosta dela in naloge učiteljev, in sicer:

- **PREDMETNEGA UČITELJA MATEMATIKE** za nedoločen čas s polnim delovnim časom in delovnimi izkušnjami
- **PREDMETNEGA UČITELJA FIZIKE IN TEHNIČNE VZGOJE** za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **PREDMETNEGA UČITELJA ZA GLASBENO VZGOJO** določen čas s polovično zaposlitvijo.

Začetek opravljanja del in nalog je 1. septembra 1988.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh na zgornji naslov. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh.

Komisija za medsebojna razmerja delavcev OSNOVNE ŠOLE LOJZE HOSTNIK-JOVO GABROVKA

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE** za nedoločen čas – matično šolo Gabrovka in podružnično šolo Dole pri Litiji.

Začetek dela: 1. 9. 1988.

Pogoji: PRU ali P.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.

ZASAVSKI SREDNJEŠOLSKI CENTER MIHA MARINKO TRBOVLJE, TOZD SREDNJA ŠOLA NARAVOSLOVNO MATEMATIČNE IN EKONOMSKE USMERITVE, Gimnazijska 10, TRBOVLJE

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA**, nedoločen čas
- **LABORANTA KEMIJE IN FIZIKE** za nedoločen čas

Začetek dela: 1. september 1988

Vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev iz ZUI pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po izteku razpisnega roka.

OSNOVNA ŠOLA MARTIN KONŠAK MARIBOR, Prekmurska 67

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE** za določen čas (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom).

Pogoj: PRU ali P

Začetek dela: 1. 9. 1988

Prijave bomo sprejemali 8 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 8 dneh po končanem prijavnem roku.

OSNOVNA ŠOLA HEROJA ZAFREDA KOŠANA

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA MATEMATIKE, PRU ali P**, za nedoločen čas
- **UČITELJA ZA DELO V ODELKU PODALJŠANEGA POUKA, U** – razredni pouk, za določen čas
- **VARUHINJE**, šola za varuhe, za določen čas.

Na voljo je stanovanje.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi v 8 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po končanem razpisnem roku.

OSNOVNA ŠOLA II. GRUPE ODREDOV MOZIRJE

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA ZGODOVINE, PRU**, za določen čas (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom) s polnim delovnim časom od 1. 9. 1988
- **3 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA** za določen čas (nadomeščanje delavk med porodniškim dopustom) s polnim delovnim časom od 1. 9. 1988

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola II. grupe odredov Mozirje. O izbiri jih bomo obvestili v 30 dneh.

Komisija za delovna razmerja ŽELEZNIŠKE SREDNJE ŠOLE, LJUBLJANA, Aljaževa 32

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA** za določen čas (za šolsko leto 1988/89) s polnim delovnim časom
- **UČITELJA NEMŠKEGA JEZIKA** za določen čas (za šolsko leto 1988/89) s polnim delovnim časom
- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE** za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE** za določen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA PSIHLOGIJE** za določen čas (za šolsko leto 1988/89) s polovičnim delovnim časom
- **UČITELJA RAČUNALNIŠTVA** za določen čas (za šolsko leto 1988/89) za 17 ur na teden
- **7 UČITELJEV STROKOVNO TEORETIČNIH PREDMETOV ZA ŽELEZNIŠKI TRANSPORT** za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Začetek dela 1. 9. 1988.

Pogoje za prevzem del in nalog učiteljev določa Zakon o usmerjenem izobraževanju. Poskusno delo dva meseca.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Komisija za delovna razmerja, Železniška srednja šola Ljubljana, Aljaževa 32.

Svet

OSNOVNE ŠOLE JOŽE HEDŽET ŠAFARSKO

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE** za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Prijave z ustrezno dokumentacijo pošljite v osmih dneh po objavi razpisa.
Začetek dela 1. 9. 1988.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE RADA IRŠIČA MISLINJA

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA TELESNE VZGOJE** za nedoločen čas od 1. 9. 1988

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli. Prijave z dokazili o strokovnosti naj pošljejo komisiji za delovna razmerja Osnovne šole Rada Iršiča Mislinja 15 dni po objavi razpisa.
Prijavljeni kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE ĐAKOVIĆ-HEČIMOVIĆ SELNICA OB DRAVI,

Mariborska 30

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE** za nedoločen čas
- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE**, ki bo dopolnjeval delovno obveznost v podaljšanem bivanju, za šolsko leto 1988/89
Pogoj: PRU ali P.

Prevzem del in nalog: 1. 9. 1988.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja

ŠPLOSNE SREDNJE VOJAŠKE ŠOLE FRANC ROZMAN-STANE LJUBLJANA,

Kardeljeva ploščad 19

razpisuje prosta dela in naloge

- **PROFESORJA ELEKTRONIKE, ELEKTROTEHNIKE IN KIBERNETIKE**
- **PROFESORJA MATEMATIKE IN FIZIKE**
Pogoji: Izobrazba VII/1 zahtevnostne stopnje ustrezne smeri, aktivno znanje slovenskega jezika, 1 leto delovnih izkušenj. Prednost imajo kandidati z opravljenim strokovnim izpitom.

Izbrana kandidata bosta sprejeta za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Trimesečno poskusno delo.
Kandidati naj oddajo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev tajništvu SSVŠ v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni 30 dni po končanem zbiranju prijav.

ZAVOD ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO LITIJA,

Parmova 9

ENOTA GLASBENA ŠOLA LITIJA

razpisuje naloge in opravila

za nedoločen čas s polnim delovnim časom:

- **PREDMETNEGA UČITELJA KLAVIRJA**
- **PREDMETNEGA UČITELJA HARMONIKE** z dopolnjevanjem NOG
- **PREDMETNEGA UČITELJA TROBIL** za polovično delovno obveznost

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev sprejemamo 8 dni po objavi razpisa. Kandidate bomo pisno obvestili o izidu razpisa najpozneje 15 dni po opravljeni izbiri. Stanovanja ni. Dobre zveze z vlaki.

Komisija za delovna razmerja

TOZD OSNOVNA ŠOLA RATANSKA VAS, ROGAŠKA SLATINA

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE** za določen čas s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)
Pogoj: predmetni učitelj ali profesor
Začetek dela: 1. septembra 1988

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema komisija za delovna razmerja TOZD OSNOVNA ŠOLA RATANSKA VAS, Rogaska Slatina, Ul. Kozjanskega odreda 4, osem dni po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja

SREDNJE LESARSKO ŠOLE LJUBLJANA

Ljubljana, Aškerčeva 7

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA ZGODOVINE IN UMETNOSTNE VZGOJE** 10 ur, za določen čas
- **UČITELJA TELESNE VZGOJE** 10 ur za nedoločen čas
- **UČITELJA NEMŠKEGA IN SLOVENSKEGA JEZIKA**, nedoločen čas s polnim delovnim časom

Kandidati za vsa dela morajo imeti visoko izobrazbo ustrezne smeri. Prevzem vseh objavljenih del in nalog je 1. 9. 1988. Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v osmih dneh na Srednjo lesarsko šolo Ljubljana, Aškerčeva 7. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po končanem roku za prijave.

CENTER ZA USPOSABLJANJE SLUŠNO IN GOVORNO MOTENIH MARIBOR,

Tomšičeva 13

razpisuje prosta dela in naloge:

- POMOČ PRI VZGOJI, REHABILITACIJI, VARSTVO IN SPREMSTVO OTROK** za določen čas, do konca pouka v šolskem letu 1988/89 in redni letni dopust oz. do vrnitve delavke iz bolniškega staleža, če se vrne na delo pred koncem pouka v šolskem letu 1988/89
strokovna izobrazba: srednja vzgojiteljska šola
delovne izkušnje: 6 mesecev
poskusno delo: 2 meseca
- IZOBRAŽEVANJE, VZGOJA IN REHABILITACIJA NA PREDMETNI STOPNJI** za določen čas, s polovičnim delovnim časom, do konca pouka v šolskem letu 1988/89 in redni letni dopust
strokovna izobrazba: PA – tehnični pouk
delovne izkušnje: 9 mesecev
funkcionalno znanje: verbotonalni seminar
poskusno delo: 3 mesece
- VZGOJA, IZOBRAŽEVANJE IN REHABILITACIJA NA RAZREDNI STOPNJI** za določen čas, s polnim delovnim časom, do konca pouka v šolskem letu 1988/89 in redni letni dopust
strokovna izobrazba: PA – smer: surdo-logo
delovne izkušnje: 9 mesecev
funkcionalno znanje: verbotonalni seminar
poskusno delo: 3 mesece

Začetek del je 1. 9. 1988

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na gornji naslov.

Kandidate bomo obvestili o izidu razpisa v 15 dneh po opravljeni izbiri.

Komisija za delovna razmerja

SREDNJE ŠOLE BORISA KIDRIČA CELJE,

Ljubljanska 17

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA FIZIKE IN STROKOVNIH PREDMETOV**
Pogoj: profesor fizike ali dipl. inž. tehničnih strok.
Delovno razmerje se sklene za nedoločen čas s polnim delovnim časom, začetek dela 1. 9. 1988.

Prijave z ustrezno dokumentacijo pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v 30 dneh po izbiri.

Svet

OSNOVNE ŠOLE IVAN CANKAR BOGOJINA

razpisuje prosta dela in naloge

- **RAVNATELJA**
Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, določene z Zakonom o osnovni šoli in imeti:
– moralno-politične lastnosti, določene z Zakonom o združenem delu
– organizacijske in strokovne sposobnosti, ki zagotavljajo uresničevanje smotrov in nalog osnovne šole.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov šole. Kandidati bodo obveščeni o izbiri najpozneje v 15 dneh po končanem razpisnem roku.

OSNOVNA ŠOLA GUSTAVA ŠILIHA LAPORJE

razpisuje dela in naloge

Za določen čas (nadomeščanje med porodniškim dopustom)

- **UČITELJA SLOVENSKEGA IN SRBOHRVAŠKEGA JEZIKA, PRU ali P**
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** za delo v OPB, pogoj: učitelj razrednega pouka
- Za nedoločen čas
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE, PRU ali P** (ki bo dopolnjeval učno obveznost na OŠ Veljko Vlahović Črešnjevec)

Prevzem vseh del in nalog: 1. 9. 1988.

Kandidati naj pošljejo prijave z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po končanem prijavnem roku.

Komisija za delovna razmerja

SREDNJE EKONOMSKE ŠOLE BORIS KIDRIČ

Ljubljana, Prešernova 6

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA FIZIKE Z MATEMATIKO** – za nedoločen čas
izobrazba: fak. za naravoslovje in tehnologijo, smer fizika ali fizika z matematiko
- **UČITELJA MATEMATIKE** – za nedoločen čas
izobrazba: fak. za naravoslovje in tehnologijo, smer matematika
- **UČITELJA POZNAVANJA BLAGA** – za določen čas (1 šolsko leto)
ustrezna visoka izobrazba
- **UČITELJA EKONOMSKIH PREDMETOV** – za določen čas (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)
izobrazba: dipl. ekonomist
- **LABORANTA** – za nedoločen čas
izobrazba: naravoslovno-matematični tehnik – SŠ

Začetek dela je 1. 9. 1988.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 15 dneh po objavi. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh.

OSNOVNA ŠOLA HINKO SMREKAR LJUBLJANA, Gorazdova 16

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA KEMIJE IN GOSPODINJSTVA, PRU ali P**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, PRU ali P**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **UČITELJA TELESNE VZGOJE** (moški), **PUR**, za nedoločen čas z manj kot polnim delovnim časom
- **3 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA** za delo v razredu ali podaljšanem bivanju, PA-razredni pouk, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- **2 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA**, PA-razredni pouk, za določen čas s polnim delovnim časom (od vrnitve delavk s porodniškega dopusta)
- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU ali P**, za določen čas z nepolnim delovnim časom (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)

in objavlja dela in naloge

- **SNAŽILKE** za nedoločen čas s polnim delovnim časom, pogoj: končana osnovna šola.

Prijave z dokazili o izobrazbi in kratkim življenjepisom sprejema notranja delegacija sveta šole 8 dni po objavi. Stanovanja ni.
Začetek dela 1. septembra 1988.

GLASBENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA KLAVIRJA, PRU ali P**, za nedoločen čas
- **UČITELJA NAUKA O GLASBI IN KLAVIRJA, PRU ali P**, za nedoločen čas

Začetek dela: 1. september 1988.

Na voljo bo stanovanje.

Kandidati naj pošljejo prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev v 14 dneh po objavi razpisa. Nepopolnih prijav ne bomo obravnavali.

SREDNJEŠOLSKI CENTER TEHNIŠKO PEDAGOŠKE USMERITVE MURSKA SOBOTA,

Veljka Vlahovića 12

razpisuje po sklepu komisije za delovna razmerja dela in naloge

- A) za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- ŠTIRIH UČITELJEV MATEMATIKE**
 - UČITELJA RAČUNALNIŠTVA**
 - UČITELJA VARSTVA PRI DELU**
 - DVEH UČITELJEV STROKOVNO-TEORETIČNIH PREDMETOV** v tekstilno-tehnološki usmeritvi
 - PETIH UČITELJEV PRAKTIČNEGA POUKA** v tekstilno-tehnološki usmeritvi
 - SEDMIH UČITELJEV PRAKTIČNEGA POUKA** v kovinsko-oredevalni usmeritvi
 - UČITELJA BIOLOGIJE**

B) za določen čas s polnim delovnim časom

- UČITELJA STROKOVNIH PREDMETOV** v elektro usmeritvi
- UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA** v elektro usmeritvi
- UČITELJA ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA**
- UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA**
- UČITELJA SAMOUPRAVLJANJA S TEMELJI MARKSIZMA**
- UČITELJA BIOLOGIJE** (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)
- UČITELJA FIZIKE** (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)
- UČITELJA ZGODOVINE** (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje po Zakonu o usmerjenem izobraževanju in po vzgojno-izobraževalnih programih. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Srednješolski center tehniško-pedagoške usmeritve Murska Sobota, Veljka Vlahovića 12.

Začetek dela:

Pod A) od 1. do 8. točke je 1. 9. 1988 za nedoločen čas.
Pod B) od 1. do 5. točke je od 1. 9. 1988 do 31. 8. 1989 za določen čas; od 6. do 7. točke pa od 1. 9. 1988 do vrnitve delavk s porodniškega dopusta. Pod 8. točko je začetek dela po dogovoru – do vrnitve delavke s porodniškega dopusta.

Svet

SREDNJE ZDRAVSTVENE ŠOLE LJUBLJANA,

Šubičeva 1

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA UMETNOSTNE VZGOJE** za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom. Začetek dela 1. 9. 1988.
- **UČITELJA FIZIKE** za določen čas s polnim delovnim časom. Začetek dela 1. 9. 1988.
- **UČITELJA MATEMATIKE** za določen čas s polnim delovnim časom. Začetek dela 1. 9. 1988.
- **2 v.**

Pogoj: končana visoka izobrazba ustrezne smeri.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi razpisa. O izbiri jih bomo obvestili v 15 dneh po odločitvi.

SVET

STELARSKA ŠOLA ROGAŠKA SLATINA

razpisuje prosta dela in naloge:

a) za nedoločen čas s polnim delovnim časom:

- UČITELJA TELESNE VZGOJE
- UČITELJA MATEMATIKE, FIZIKE IN STROKOVNIH PREDMETOV

- VZGOJITELJA V DOMU UČENCEV
- SOCIALNEGA DELAVCA

b) za določen čas s polnim delovnim časom:

- UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE

c) za določen čas s krajšim od polnega delovnega časa:

- UČITELJA ZGODOVINE, GEOGRAFIJE IN UMETNOSTNE VZGOJE
- UČITELJA BIOLOGIJE IN NARAVOSLOVJA
- UČITELJA VARSTVA PRI DELU
- UČITELJA ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA

Pogoj: Kandidati morajo imeti visoko izobrazbo ustrezne smeri in pedagoško-andragoško izobrazbo

Za delo v domu učencev je potrebna višja ali visoka izobrazba pedagoško-andragoške smeri. Prednost imajo diplomanti FF ali PA – domska vzgoja

Pri izbiri bodo imeli prednost kandidati z opravljenim strokovnim izpitom.

Začetek dela 1. 9. 1988

Prijavo, kratek življenjepis in dokazila o izobrazbi pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: STEKLARSKA ŠOLA ROGAŠKA SLATINA.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v zakonitem roku.

OSNOVNA ŠOLA KETTEJA IN MURNA LJUBLJANA,

Koširjeva 2

razpisuje dela in naloge

- UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU ali P za nedoločen čas. Začetek dela 1. 9. 1988
- UČITELJA MATEMATIKE IN TEHNIČNE VZGOJE, PRU za določen čas od 1. 9. 1988 do 20. 1. 1989
- 2 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA, PRU za določen čas: od 1. 9. 1988 do 21. 4. 1989 in od 1. 9. 1988 do 25. 5. 1989

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE JOŽE MOŠKRIČ, LJUBLJANA, Jarška cesta 34

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA RAZREDNEGA POUKA, PA razredni pouk, za določen čas s polnim delovnim časom (od 1. 9. 1988 do 17. 1. 1989)
- UČITELJA GOSPODINJSTVA IN ZA VODENJE ŠOLSKE PREHRANE, PA gospodinjstvo, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- 2 UČITELJEV TEHNIČNE VZGOJE, PA tehnična vzgoja, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- UČITELJA TELESNE VZGOJE, P, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, pogoj: moški
- UČITELJA TELESNE VZGOJE, P, za določen čas (od 1. 9. 1988 do 31. 8. 1989 – nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu), pogoj: moški
- UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU ali P, za določen čas (do vrnitve delavke z bolniškega dopusta) ali kasneje možnost zaposlitve za nedoločen čas.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti v 8 dneh po objavi razpisa.

O izbiri jih bomo obvestili v 8 dneh po preteku prijavnega roka. Začetek dela 1. 9. 1988.

CELODNEVNA OSNOVNA ŠOLA S PRILAGOJENIM PROGRAMOM BLAŽ OSTROVRHAR ŠKOFJA LOKA

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE (moški) za nedoločen čas

Pogoj: končana PA – smer tehnični pouk

Začetek dela: 1. 9. 1988.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v osmih dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Blaž Ostrovrhar, Podlubnik 1, 64220 Škofja Loka.

RAVNATELJEM OSNOVNIH ŠOL

Morda ste prezrli naš dopis s sporočilom o strokovni nalogi, ki ureja organizacijo dela v osnovnih šolah z naslovom »Časovno vrednotenje vzgojnoizobraževalnih storitev z nekaterimi elementi za organizacijo dela v osnovni šoli«.

Naročila sprejemamo – do 25. junija 1988 po telefonu št. (061) 311-755, 314-737 ali z naročilnico na naslov: Delavska univerza Cene Štupar, Ljubljana, Center za permanentno izobraževanje, Vojkova 1.

Denar za strokovno usposabljanje mentorjev dobra naložba

Mestna zveza organizacij za tehnično kulturo Ljubljana se vključuje v izobraževanje učiteljev tehnične vzgoje in mentorjev tehničnih interesnih dejavnosti

Mestna zveza organizacij za tehnično kulturo Ljubljana že skoraj dvajset let, kot del svoje dejavnosti, vodi izobraževanje mladine in njihovih mentorjev tehničnih interesnih dejavnosti. Ta dejavnost poteka v opremljenem Mladinskem tehničnem centru.

Srečanja mladih tehnikov in druga tekmovanja na področju tehnične kulture so pokazala, da tehnična kultura v osnovnih šolah zaostaja za tradicionalnimi dejavnostmi. Eden izmed številnih vzrokov za to je slabo strokovno znanje učiteljev tehnične vzgoje za vodenje interesnih dejavnosti. Kadrovske šole so naredile premalo, da bi usposobile učitelje tehnične vzgoje za samostojno vodenje različnih tehničnih dejavnosti v osnovnih šolah. Zato ni naključje, da vlogo izobraževanja mentorjev prevzemajo z dogovorom z Zavodom SR Slovenije za šolstvo, organizacije za tehnično kulturo in razna strokovna društva s ciljem, da bi se kakovost dela v tehničnih interesnih dejavnostih uvrstila na tisto raven, ki jo stroka tudi zahteva.

Mestna zveza organizacij za tehnično kulturo Ljubljane je lani in letošnjih zimskih počitnic organizirala petnajst seminarjev za mentorje tehničnih interesnih dejavnosti. Udeležilo se jih je sto dvainosemdeset (182) mentorjev. Seminarji so potekali v manjših skupinah, od 10 do 15 udeležencev, kjer so se mentorji praktično usposabljali za samostojno strokovno in didaktično-

metodično vodenje najrazličnejših tehničnih interesnih dejavnosti. Glavne teme seminarja so bile iz področij vseh vrst modelarstva, videotehnike in uporabe električnega orodja. Izvedli smo tudi seminar iz osnov politične vzgoje za vzgojiteljice vzgojno-varstvenih organizacij iz ljubljanskih občin.

Iz ankete, ki so jo izpolnili udeleženci naših seminarjev, razberem, da so bili mentorji zadovoljni z organizacijo in s strokovnim vodenjem seminarjev, in to dokazuje kakovost našega strokovnega dela. Vsi udeleženci so zadrževali, da si želijo še več takih seminarjev.

Prepričani smo, da bi se naših seminarjev udeležilo še več mentorjev, če obvestila o seminarjih ne bi običajno v predalih vodstev osnovnih šol. Vzrok je predvsem v plačilu kotizacije, ki je za marsikatero osnovno šolo visoka ali celo previsoka. Tega se kot organizatorji tudi zavedamo, zato opozarjamo na vodstva šol, da so vlaganja v dobro strokovno podkovanega mentorja za šolo neprecenljiva naložba.

Tudi letos bomo v avgustu in septembru pripravili seminarje iz brodarstva in raketnega modelarstva ter iz radioamaterskega goniometriranja. Upamo, da gospodarske težave naše družbe ne bodo zavirale izobraževanja mentorjev tehničnih interesnih dejavnosti, kajti le znanje, kulturni in znanstveno-tehnoški napredek lahko reši našo družbo iz sedanjih težav.

MILENA UČAKAR

MESTNA ZVEZA ORGANIZACIJ ZA TEHNIČNO KULTURO LJUBLJANA

Ljubljana, Komenskega 7

RAZPISUJE

seminarje za učitelje tehnične vzgoje in mentorje tehničnih interesnih dejavnosti s poudarkom na praktičnem delu.

Razpisane teme so:

1. **BRODARSKO MODELARSTVO – izdelava katamarana**
Čas: 22., 23., 24. 8. 88, začetek ob 9. uri
Prispevek: 120.000 din.
2. **RAKETNO MODELARSTVO – izdelava raketoplane z mehkim krilom**
Čas: 22., 23. 8. 88, začetek ob 9. uri
Prispevek: 80.000 din.
3. **RADIOAMATERSKO GONIOMETRIRANJE IN TOPOGRAFIJA**
Čas: 9., 10. 9. 88, začetek on 15. uri
Prispevek: 40.000 din.
Udeleženci prinesejo »lisičarje« in slušalke.

Vsi seminarji bodo potekali v Mladinskem tehničnem centru, Ljubljana, Kersnikova 4/III.

Pisne prijave pošljite na naslov Mestna zveza organizacij za tehnično kulturo Ljubljana, Komenskega 7 najkasneje do 30. junija 1988. Prispevek naložite na račun 50101-678-49105 na gornji naslov.

Vse dodatne informacije dobite po telefonu (061) 311-940 ali 310-044 int. 276 ali 277.

Mestna zveza organizacij za tehnično kulturo Ljubljana

35-LETNICA MATURE

Maturanti celjskega učiteljskega letnika 1953, se bomo zbrali v soboto, 18. 6. 1988 ob 14. uri na dvorišču učiteljskega v Celju. Družabno srečanje bomo začeli ob 15. uri v restavraciji Pri mostu ob Savinji. Prijave zbira Marička Žužek-Letonja, Titovo Velenje, Splitska 46 ali Osnovna šola Veljko Vlahovič, telefon (063) 857-934 ali 854-348.

Leopold Kejžar 1927–1988

V noči z 9. na 10. junij je nepričakovano umrl Leopold Kejžar, razredni učitelj, predmetni učitelj matematike in fizike, šolski ravnatelj, gimnazijski profesor, namestnik republiškega sekretarja in nato predsednika komiteja za prosveto ter republiški svetovalec v Izvršnem svetu skupščine SR Slovenije. V teh vlogah smo ga spoznali domala vsi slovenski šolniki, o njegovih zaslugah pa priča Žagarjeva nagrada, ki mu je bila podeljena leta 1985. Kot učitelj ali kot ravnatelj je Kejžar služboval na osnovnih šolah na Hrušici in v Škofji Loki ter na nižji gimnaziji v Železnikih oziroma na Gimnaziji v Škofji Loki.

Odlikoval ga je pretanjen pedagoški odnos, ki ga je znal navezati na najboljše tradicije slovenskih šolnikov. Rodovi učencev in sodelavci iz zbornic ga imajo v spominu kot človeka neizčrpnih pobud, kot odličnega organizatorja in predanega pedagoga, ki ne varuje zasebne lagodnosti pred obveznostmi poklicnega vzgojitelja.

Kejžarjeva pedagoška norma je gotovo povezana z njegovo življenjsko izkušnjo. Sin revnih kmetov z Davče ob vseh talentih ni mogel v šole, ker si je moral naložiti skrb za bolehnne starše.

Prevzete odgovornosti so ga zgodaj osebno izoblikovale in šestnajstleten fant se je leta 1943 premisljeno zavedal in z izdelanimi etičnimi motivi pridružil osvobodilnemu gibanju. Tudi osvoboditev mu ni olajšala skrbi za družinski obstoj, in ta ga je od težaškega kmetovanja vodila med jeseniške železarje. Šele bolezen in predpisano daljše okrevanje, pri katerem pa je že prevzel skrb za bolne pionirje, mu je omogočilo nekaj predaha, da je opravil učiteljski tečaj in se zaposlil v poklicu, ki je bil skladnejši z njegovimi sposobnostmi in zelo blizu njegovim prepričanjem. Izpolnjena mladostna želja po šolanju je zdaj povsem zaživela v polni meri in včasih že kar nepregledne šolske in obšolske obveznosti ga niso ustavile pri nadaljnjem usposabljanju, ki mu je zagotovilo najprej višjo (matematika in fizika) in nato še fakultetno izobrazbo (politologija).

Na visokih upravnih funkcijah po letu 1973 je bil Kejžar soavtor osnutkov vseh zakonskih projektov v vzgoji in izobraževanju ter svobodne manjave dela v družbenih dejavnostih, zelo viden pa je tudi njegov delež pri slovenskih planskih dokumentih in pri ekonomiki izobraževanja. Bil je med najbolj poučenimi ljudmi o vprašanih razmerij med šolskimi ureditvami v jugoslovanskih republikah in pokrajinah ter o šolstvu v mednarodnih razsežnostih (posebno OECD in UNESCO).

Obsežno je Kajžarjevo publicistično delo. V njem se je loteval vseh bistvenih vprašanj razvoja vzgoje in izobraževanja:

- razvijanja samoupravnih odnosov v šolah
- razvijanja svobodne manjave dela
- idejnih vidikov vzgoje in izobraževanja.

Med publicistiko pa bi lahko šteli tudi dolgo vrsto strokovnih poročil, ki so nastajala v Izvršnem svetu, komiteju za šolstvo in v Izobraževalni skupnosti Slovenije.

Ob vsem tem je ostal Kejžar tesno povezan s Škofjo Loko in Gorenjsko, kjer je zapustil sled tako v političnem delovanju, pa tudi v številnih društvenih dejavnostih.

Odšel je učitelj.

Zelo številni smo se napajali pri njegovem studencu znanja življenjskih izkušenj. Za imamo slabo vest, da smo njega veliko več jemali, kot smo mu dajali. Vedli smo se pa kot učenci, ki iskreno verjamejo, da se s poravnano dolga učitelja še nikamor ne mudi. Kejžar pa je blagohotno, s čisto svojevrsno ljubeznijo in posvečenostjo dajal in obenem bogatel. Bogat kot marljiv kmet iz škofjeloških hribov, ki mu nobena zaplata nobena gruda zemlje ni tako v rok in tako nedostopna, da ji ni bi namenil semena in se vse njegovega klitja ter plodov. V naših nazorih, v naših vrednotah v vsakodnevnem delovanju je bilo veliko kejžarjanskega, da od učitelja v resnici ni slovo, ampak trenutek ozaveščenja, kaj nam je omenil doslej in nam pomenil poslej.

Skoraj se nismo vprašali, kod mu modrost, ki nam jo nesebično ponujal kot varno svetlo vetje pred vrtnici zablod, pred lenostjo, enostranostjo, nestrpnostjo, zanikrnostjo in zlobe. Vse to je vedel začetek in z njegovo zlagostjo so postajale umljive še takre sprejembe. Ni pa pojeval, kako je njega izmojstrilo življenje, kako je dosegel duhovno ravnotežje, ki je samo po sebi neprecenljivo bogastvo oplajalo ljudi, ki so ga srečevali in oči movalo kraje, kjer je delal in vel. Po tem se razpozna učitelj.

Kot mladenič je prehodil Žagarjeve kraje in slutim, da je v kal tudi Žagarjevega duha. Ni enačil z njim – to mu samosvoboda narava ob poudarjeni skromnosti ne bi dopustila. Toda, kdor zna prislusniti njegovemu etosu ni mogel zgrešiti, da je Kejžar živl v Žagarjevo zaobljubo trdno je verjel, da je svet lahko tudi boljši in da ga takega zaslužijo otroci. Dninar iz Davče v enem samem življenju preživel cel zgodovino, ki je ni sprejel kot usodo, ampak kot delovno akcijo, kot projekt, kateremu je ves predal, obenem pa zmogel tudi miselno razdaljo, s katero bilo mogoče presoati izide. pa je tudi že tista svojevrsna Kejžarjeva pedagogika, s pomočjo katere smo 15 let zaznavali izide in ne na zelo pomembnih tokah določali smeri slovenske šolske politike. Če komu, potem ima prav on zaslug, da se slovenska šola ni pogreznila v do trino, zašla v slepo ulico dokoli jih rešitev in se razpela na to šablono absolutnega sistema šola pač ni ne več in ne manj življenje samo – kaj pa je življenje, je vedel on najbolj. Od vse najtrdnjše je bila prav njegova vera v lepši jutrišnji dan. In njegov neomajni, vendar zmestni optimizem, tako odločno dandanašnji, bomo v slovenskem šolstvu najbolj pogrešali.

Iščem razloge, ki bi nas prepričali, da Polde Kejžar še naprej ostaja z nami. Drugače trenutek še ne znam in ne morem razmišljati o svojem modrem prijatelju. Ogromno je Kejžar vega, kar nas bo za vedno spremljalo, ne bo pa več njegove iskrenosti, hudomušnosti, brezmejnega človeške dobrote in zrelega kroviteljstva. Ne bo več njegovega čisto posebnega bohemstva tako nenavadnega in osvežujočega za republiške urade; ne več njegove mladeniške držbe, je tako absolutno odganjala mu na upokojitev, kaj šele na smrt, da smo se znali dogovarjati le nove in nove naloge.

Od nas je odšel učitelj, eden najplemenitejših in najsposobnejših na Slovenskem.

Slava njegovemu spominu.

FRANCI PIVEC

prosvetni delavec

Ustanovitelj: Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter izobraževalna skupnost Slovenije – izhaja štirinajstdnevno med šolskim letom.

Izdajateljski svet CZP Prosvetni delavec: predsednik Aleš Golja,

Tea Dominko, Leopold Kejžar, Marjana Kunej, Jože Miklavc,

Vida Nered, Alenka Pučko, Marjka Skalar, Janez Sušnik, Stanko Šimenc, Slava Šarc.

Direktor: Stanko Šimenc.

Uredniški odbor: Geza Čahuk, Tea Dominko, Jure Gartner, Marjana Kunej, Barica Marentič-Požarnik, Veljko Troha, Stanko Šimenc, Marija Velikonja, Majda Vujović.

Uredništvo: Stanko Šimenc, glavni urednik, Marjana Kunej, odgovorna urednica, Lučka Lešnik, novinarka – urednica, Tea Dominko, tehnična urednica. Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104.

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za leto 1988 znaša 7500 din za posameznike in 12000 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša naročnina 6000 din na leto.

Posamezna številka stane 500 din.

Številka tekočega računa: 50101-603-46509.

Tiska ČTP Ljudska pravica,

ISSN 0033-1643

Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega prometnega davka od prometa proizvod (glej 7. točko 1. odstavka 3. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v promtu).